

Partiyên Kurd Hikumeta Sûriyê protesto kirin

Nûçe di rûpela 17an de

Irak Hükümet Sözcüsü Ali Dabbağ "Müdahale sert karşılık bulur"

Haberi sayfa 6'da

Rojnameya hefteyî ya siyaset û çandî

DEMANU

Haftalık siyasi ve kültürel gazete

Yıl/Sal : 7

Sayı/Hejmar : 211

Tarih/Tarix : 12 Temmuz 2007

Fiyat/Bûha : 1 YTL

www.demanu.com.tr
E-mail: info@demanu.com.tr

HAK-PAR;

"Dengê xwe nedin Kemalîstên Tirk û Kurd"

Serokê Giştî yê Hak-Parê Sertaç Bucak piştî gera xwe ya li bajarên Kurdan êşkere kir ku divê Gelê Kurd, dengê xwe nede Kemalîstên Tirk û Kurd.

Heyeteke Partiya Maf û Azadiyan (HAK-PAR) bi minasebeta agahdarî dayîna li ser helwesta xwe ya hilbijartî-nên 22ê Tirmehê, dest bi gera li bajar û bajaro-kên bakurê Kurdistanê kir.

Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak, di derbarê vê gerê de agahdarî da rojnameya Dema Nû û ragihand ku ev gera wan ya li ba-

jar û bajarokên bakurê Kurdistanê, gellek bi feyde bû. Bucak, herweha daxwaz ji Gelê Kurd kir ku divê Gelê Kurd dengê xwe nede Kemalîstên Tirk û Kurd.

Nûçe di rûpela 8an de

Bucak;

"CHP ve MHP Kürt düşmanlığı üzerinden politika yapıyor"

Haberi sayfa 4'te

"Grûba Vate, ji bo standartîzekirina zaravayê Zazakî hatiye damezrandin"

Nûçe di rûpela 12-13an de

Irak Hükümeti, PKK sorununu görüşmek üzere Türkiye'ye heyet gönderiyor

Haberi sayfa 3'te

"Bi destê cenderme û polêsên Tirk cinayet tên kirin"

Nûçe di rûpela 10an de

Habur kapatılırsa, Türkiye'de ekonomik kriz olur!

Haberi sayfa 6'da

Dink Davası ve Sivas

Kemal BURKAY'ın yorumu sayfa 2'de

Rektörün Tuttuğu Ayna

Mesut TEK'in yorumu sayfa 3'te

Dink Davası ve Sivas

**Kemal
BURKAY**

Geçtiğimiz 2 Temmuz günü iki önemli olaya tanıklık etti. Bunlardan biri Hrant Dink cinayetinin ilk duruşmasıydı, ötekisi ise Sivas katliamının yıldönümü.

Dink davasında, daha hazırlık so-
ruşturması döneminde, cinayet ağının
birkaç tetikçiyle sınırlandırılmak istendiği belliydi. Asıl sorumluları gizleme çabası ilk günden kendini gösterdi. İstanbul Emniyet Müdürü Celallettin Cerrah, "olay örgütlü değil, milliyetçi duygularla işlenmiş," diye kestirip attı. Trabzon Valisi ve Emniyet Müdürü de benzer açıklamalarda bulundular. Böylece, olayı aydınlatması gerekenler, alel acele, üstünü külemek için harekete geçtiler.

Bu nedensiz değil; çünkü Trabzon, İstanbul ve Ankara emniyetinde bazı köşe başlarını tutanlar ya işin içindeydi, ya da görevlerini yapmadılar. Örneğin Trabzon Emniyet Müdürü Reşat Altay, marifetleri 12 Eylül öncesine uzanan biriydi.. İstanbul Üniversitesi'ne bomba atanları korumuştular..

Trabzon'daki onca çete faaliyeti, McDo-
nald'a bomba atılması, Rahip Santoru'nun ve Hrant Dink'in katli dahil, bunca eylemin yapılması veya tezgahlanması nedensiz değil.

McDonalds bir deneme idi. Oraya bomba koyan ramazan davulcusu Yasin Hayal, emniyetteki abileri ve yardındaki dostlarının yardımıyla kısa sürede kurtarılmıştı. Santoro cinayeti bir çocuğa yüklenmişti... Hrant Dink cinayetinin hazırlığından cümlesi (Trabzon, Ankara, İstanbul Emniyeti) haberdar olduğu halde kimse onu korumak için kılıcı kıpırdatmamış. Olayı adım adım izlemiş, seyretmişler... Daha önce Trabzon Emniyet Müdürü olan Ramazan Akyürek, Muhbir Erhan Tuncel'i örgütleyen kişi. Cinayet işlendiği günlerde ise Ankara Emniyeti İstihbarat Daire Başkanı... Cinayet hazırlığına ilişkin raporlar günü gününe Ankara ve İstanbul'a ulaşmış... Ama engel olmak bir yana, Hrant'ı İstanbul Valiliği'ne çağırıp, Vali Muavini'nin odasında "bazı siviller"le tehdit etmişler.

Cinayetten sonra mülkiye müfettişleri İstanbul Emniyet müdürü Celallettin Cerrah'ı kusurlu buldular, görevi ihmalle suçladılar. Ama o da Ra-

mazan Akyürek de hiçbir şey olmamış gibi görevlerine devam ediyorlar.

Bu olayda ilişki ağının bir ucu da jandarmaya, JİTEM'e uzanıyor. Bir kez daha emekli general Veli Küçük'ün adı geçiyor, "Vatansever Çete"nin reisi olarak...

Bu koşullarda yargılama sürecinden ne beklenebilir? Nitekim katiller, avukatları ve adamları 2 Temmuz'daki duruşmayı bir gövde gösterisine çevirdiler. Dink'in yakınlarına ve duruşmayı izleyen aydınlara yönelik saldırgan tavırlarını sürdürdüler. Ankara Emniyet İstihbarat Şube Müdürü Ramazan Akyürek ise mahkemeye gönderdiği raporda "sanıkların bir terör grubuyla ilişkisi yok, bu bir arkadaş gurubunun eylemi" dedi. Bu, bir kez daha perde gerisindeki asıl suçlu-

ları gizleme çabası ve kuzuyu yiyen kurt bilirkişi rolünde...

Azmettiricilikle suçlanıp müebbet ceza istemiyle yargılanan Yasin Hayal, emniyet tarafından kullanıldıklarını, "vatani bir görev" yaptıklarını söylüyor ve tahliye edilmediği için dert yanıyor, sitemde bulunuyor!

Polisin tespit ettiği bazı telefon konuşmaları ise geniş cinayet ve terör ağını apaçık ortaya koyuyor.

Kısacası, toplumu sarsan bu cinayet ve terör ağının gizlemeye çalışan "hem suçlu hem güçlüler" in yanı sıra, açığa çıkarmaya çalışanlar da var. Bu çekişme bakalım nereye varacak.. Geçmişteki örneklere bakınca iyimser olmak zor.

* * *

2 Temmuz günü Sivas'taki kanlı kıyım da anıldı. 14 yıl önce bugün, Sivas'ta kışkırtılmış grupların din adına Madımak Oteli'ndeki aydınlara ve Alevilere karşı giriştikleri saldırıda, içlerinde yazar Asım Bezirci, ozan Nesimi Çimen ve genç şairler Metin Altıok, Hasret Gültekin ve Behçet Aysun'un da olduğu 37 kişi diri diri yakılmış, bir bölümü ise, yazar Aziz Nesin de içinde, yaralı olarak kurtul-

muştu. Saldırganlar yerel basın ve provokatörler tarafından daha birkaç gün öncesinden bu işi için kışkırtılmış, hazırlanmışlardı. Olay günü ise güvenlik güçleri, polis ve asker, saldırgan güruhun Madımak Oteli'ni kuşatmasını, yakmasını, saatler boyu seyretmiş, engellemek için hiçbir çaba göstermemişti.

DYP-CHP koalisyonu hükümetti. Demirel Cumhurbaşkanı, Çiller Başbakan, Erdal İnönü Başbakan Yardımcısı idi. Demirel olayları an be an izlemiş, saldırgan güruhu kastederek, "sakın halka ateş açılmasın!" diye ısrarla telkinde bulunmuş, Çiller bu tavsiyelere uygun biçimde güvenlik güçlerine talimat vermiş, daha sonra da "otelin dışındaki halkımızın burnu bile kanamadı" deyip övünmüştü! Sosyal demokrat geçinen Erdal İnönü hazretleri ise, otelden kendisine gelen imdat telefonlarına "sakın olun!" demekle yetinmişti...

Kısacası, saldırganlar işlerini adeta serbestçe, devlet güçlerinin gözetimi ve himayesinde görmüşlerdi. Buna karşılık aynı devlet, daha sonraki günlerde bu alçakça katliamın protes-

ğişim karşıtı örgüt durumunda; herkesten çok darbe ve savaş kışkırtıcılığı yapıyor.

İslamcı kesim daha önce Maraş olaylarında ve benzerlerinde kullandığı gibi, Sivas kıyımında da elbet kullanıldı. Ama kullanılan çok kullanana bakmalı. Bu yapılmazsa, kitlelerin tepkisi yanlış hedeflere yönelir ve asıl sorumlular gözden kaçır. Söz konusu olaylar da Türkiye'deki baskıcı rejimin halka, toplumun ilerici güçlerine karşı işlenmiş nice cinayetinden, kıyımından biridir. 12 Eylül öncesi Maraş, Malatya, Kırıkhan ve Çorum'da yaşananlar da bunun benzeriydi. Bizzat devletin içinde yuvalanmış güçler bu eylemleri, Demirel gibi üst düzey sorumluların bilgisi dahilinde tezgahladılar, yönlendirdiler. Aynı dönemde rejim Kürt halkına karşı tam bir saldırı halindeydi, Kürdistan'da binlerce köy doğrudan devlet güçleri tarafından yakıldı, yıkıldı, milyonlarca insanımız sürgün yollarına düşürüldü.

Sivas kıyımını devlet istese rahatlıkla önleyebilirdi; ama göz yumdu. Türkeş'in bozkurtları gibi, Enba-

kan'ın mücahitleri de o dönemde rejimin yedek güçleri, cephaneliği idiler. İslamcıların, şimdi güçlenip ülkenin yönetimini doğrudan kendi ellerine almak istediler diye, yönetimdeki etkin konumunu yitirmek istemeyen militarist ve Kemalist kesimin gözünde "kötü

çocuk" olmaları, itilip kakılmaları anlaşılır bir şeydir. Bizzat Türkeş ve adamları da 12 Eylül darbesinin ardından suçlu gösterilip içeri alınmadılar mı?. Böylesi bir uygulama da o dönemde bir bölüm solcunun kafasını karıştırmış, "cunta faşist ve goşist teröre karşı savaşıyor" deyip ona hayırhah gözle bakmalarına yol açmıştı..

Militarist ve Kemalist çevrenin sözde laiklik ve çağdaşlık adına kopardığı gürültüye aldanmamalı. Değişim ve demokrasi yönündeki en ufak adımları bile engelleyen bu kesimi çağdaş saymak akla zarar. Laikliğe gelince, bir dine ve onun tek mezhebine dayalı Diyanet İşleri Teşkilatı gibi devasa bir kurumla dinin güdümlendiği bir ülkede laiklikten söz etmek gülünçtür. Ya yine tek mezhebe dayalı zorunlu din dersleri? Bu duruma bugüne kadar şu muhterem Kemalist "laikler" ve de CHP hiç itiraz ettiler mi?. Hatta bu durum düpedüz onların eseri değil mi?. Bunu en başta, şu 84 yıllık Cumhuriyet tarihi boyunca inançları yasaklı olan Alevilerin bilmesi gerekir.

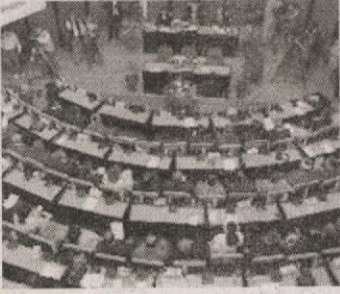
to edilmesine bile izin vermemiş, polis ve asker protestoculara saldırmış, kimi yerde kurşunlamıştı.

Sivas'ta ve bir bütün olarak Alevi kesimi içinde derin izler bırakan bu kıyım, bu yıl da yurt içinde ve dışında yürüyüşlerle, anma toplantılarıyla anıldı. Sivas'ta bu nedenle 20 bin kişi yürüdü ve olayda yaşamlarını yitirenlerin anısına Madımak Oteli'nin müze yapılması istemi bir kez daha yükseltildi. Biz de bu istemi destekliyoruz. Sivas katliamı ve orada yitirilen canlar unutulmamalı.

Öte yandan, Sivas olaylarında sorumluluğu salt "şeriatçı" diye nitelenen kesime mal etmek yanıltıcı olur. Aleviler içinde bir kesimin yaklaşımı ne yazık ki böyle. Onlar olaylardan İslamcı kesimi ve onun şu andaki temsilcisi olarak gördükleri AKP'yi sorumlu tutuyorlar. Aleviler geçmişte de ilerçilik ve çağdaşlık adına yıllar yılı CHP'nin oy deposu yapıldılar; bunu hala da yapmak isteyenler var. Ne var ki CHP'nin böyle bir niteliği yok. Hele Baykal CHP'sine destek olmak, baltayı kendi ayağına vurmaktan başka bir şey değil. Çünkü CHP şu dönemde en tutucu, en şoven, de-

Irak Hükümeti, PKK sorununu görüşmek üzere Türkiye'ye heyet gönderiyor

Irak Dışişleri Bakanlığı'ndan üst düzey bir heyetin, PKK sorunu ve Irak Hükümetini kaygılandıran Türk Ordusunun Kürdistan Bölge sınırındaki askeri yığınağını görüşmek üzere, önümüzdeki günlerde Türkiye'ye gideceği bildirildi. Konu hakkında

PUKmedia'ya konuşan Irak Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Dr.Muhammed Hacı Hamud, Irak heyeti'nin Türk yetkilileriyle yapacağı görüşmelerde, Türkiye'nin olası bir sınır ötesi operasyonun bölgede yaratacağı insani ve ekonomik tahribatlara dikkat çekeceğini belirterek, heyetin yetkililerden sınırdaki askerlerin varlığına son verilerek sorunların barışçıl ve diyalogla çözümünü talep edeceğini söyledi.

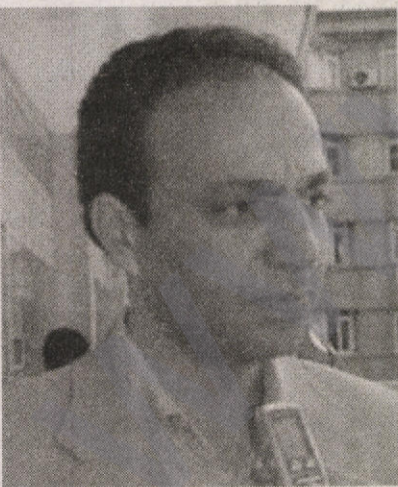
Irak Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Dr.Muhammed Hacı Hamud, önümüzdeki günlerde Türkiye'yi ziyaret edecek olan Irak İçişleri Bakanlığı heyetinin PKK sorunu, sınır ötesi operasyon ve Türk askerlerinin sınırdaki varlığına ilişkin önemli konularda görüşmeler gerçekleştireceğini bildirdi.

Hacı Hamud, Irak Hükümeti heyetinin gündeminde ayrıca; komşu ülkelerle başta petrol ve enerji sektörü olmak üzere ticari ve ekonomik konularda ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve güvenlik gibi önemli konuların bulunduğunu söyledi.

Türk Ordusunun Kürdistan Bölge Sınırdaki askeri yığınağının Irak hükümetini kaygılandığını ifade eden Müsteşar Hacı Hamud; "Hükümeti'nin bu konudaki kaygıları Türk yetkililerine iletilecektir." dedi ve "Daha önce de belirttiğimiz gibi, Irak topraklarını ve egemenliğini koruyacağımıza dair hiç kimsenin kuşku olmasın ve savaşa yol açabilecek herhangi bir dış müdahaleye yol vermemiz mümkün değildir." diye konuştu.

Hamud, ekonomik ve güvenlik konularını görüşmek üzere Irak Dışişleri Bakanlığı'ndan başka bir heyetin Mısır'ı da ziyaret edeceğini bildirdi

Belediye başkanlarına inceleme

İçişleri Bakanlığı, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir ve Şırnak Belediye Başkanı Ahmet Ertak hakkında terör örgütü propagandasını yaptıkları gerekçesiyle inceleme başlattı.

Bakanlık, Roj TV'de katıldığı yayındaki sözleri nedeniyle Baydemir ve Fransız haber kanalı France-24'te yayınla-

nan röportajı nedeniyle Şırnak Belediye Başkanı Ertak hakkında inceleme başlatılmasına karar verdi. İçişleri Bakanlığı konuyla ilgili olarak 2 Mülkiye Başmüfettişi görevlendirdi.

Baydemir, Roj TV'de katıldığı yayında, PKK'den "silahlı muhalefet" diye söz etmiş, Ertak'ın ise PKK'ye destek talebinde bulunduğu iddia edilmişti. Ertak, daha sonra yaptığı açıklamada, "sözlerinin çarpıtıldığını" öne sürmüştü.

Mesud
TEK

Rektörün Tuttuğu Ayna

Biz Kürtlerde "agirê Binê ka" (saman altındaki kor) diye bir deyim vardır.

Dost görünüşlü düşman, yüze gülen, sinsî, içten pazarlıklı kişiler için kullanılır.

Kürt halkı, böylesi dost geçinen karşıtlarından çok çok çekti; çekiyor..

"Vurulsam kaybolsam derim,

Çirilçiplak, bir kavgada, Erkekçe olsun isterim,

Dostluk da, düşmanlık da" diyen Ahmed Arif, ne kadar güzel anlatmış.

Dizelerin de gösterdiği gibi, Kürtlerin nezdinde düşmanın merdî, açık sözlüsü makbuldür.

Açık sözlü karşıtlarımızın sayısı, ne yazık ki bir elin parmaklarını geçmiyor.

Ve bunlardan birisi, İnönü Üniversitesi Rektörü Fatih Hilmioğlu.

İnönü Üniversitesi ve yöneticileri bize yabancı değiller.

Bu üniversitede okuyan ve anadil ile eğitim talep eden Kürt öğrencilerin başına gelenler, henüz unutulmadı.

İtiraf etmek gerekir ki, İnönü Üniversitesi'ni yurtsever, demokrat ve ilerici öğrenciler için bir zindana çeviren Rektör Hilmioğlu, aynı zamanda çok açık sözlü birisi.

Hilmioğlu, mezuniyet toplantısında yaptığı konuşmada, „Ne mutlu Türküm demekten onur duyanlar“ın "Türkiyeliyim" diyenlere savaş açmasını istiyor.

"Sömürgeci güçlerin taşeronu bölücülük ve irticaya karşı ulus birliğini ve laikliği savunan Cumhuriyetçilerin savaşıdır" diye nitelendirdiği söz konusu savaşın, aynı zamanda "Lozan" ile "Sevr" in savaşı olduğunu söylüyor.

Rektörün dile getirdikleri yorumu gerektirmeyecek kadar açık.

Resmî ideolojiyle tam bir uyum içinde.

Değim yerindeyse resmî söyleme "cuk" diye oturuyor.

Ve "Cumhuriyetimizin kurucusu ulu Önder Atatürk'ün 'Ne mutlu Türküm diyene!' anlayışına karşı çıkan herkes

Türkiye Cumhuriyeti'nin düşmanıdır ve öyle kalacaktır" denilen Genelkurmay muhtırasına da uygundur.

Fatih Hilmioğlu, bu söyledikleriyle üniversitelerin büyük bir bölümünün, askerlerden alınan birifingler tarafından idare edildiğini göstermekle kalmıyor.

Öğrencilerine, Genelkurmay'ın düşman olarak nitelediği kesimlere karşı savaşa emrini de veriyor.

İnönü Üniversitesi Rektörü, bu açık sözlülüğü ile üniversitelere ayna tutuyor.

Türkiye'deki üniversitelerin gerçek yüzünü bir kez daha ortaya koyuyor..

En genel tanımıyla üniversiteler, "bilimsel kuşku" nun hakim olduğu, olması gerektiği yerlerdir.

Üniversitelerde "değişmez doğrular", "doğmalar", "resmî görüş" yoktur; olmamalıdır.

Üniversiteler, bilimin emrettiği kurallar doğrultusunda çalışırlar; çalışmalılar.

Ama bir ikisi hariç, Türk üniversiteleri bu genel tanıma uymazlar.

Bilimsel ilkelerle yönetilmezler. Çalışmalarında onlara yol gösteren, "bilimsel kuşuculuk" değil, resmî ideolojidir; kemalizmin doğmalarıdır.

Üniversitelerin çalışmaları, "tek devlet, tek millet, tek vatan, tek bayrak, tek dil ve tek din" üzerine yükselen resmî ideolojiyle sınırlıdır.

Bu nedenle, adlarının önünde birkaç titr bulunan üniversite mensuplarının işi, gücü resmî ideolojinin doğruluğunu ispatlamak olmuştur.

"Kürt" diye bir kavmin olmadığını, "Türküm" demenin en büyük mutluluk olduğunu ispatlamakla, Sevr'in "yıkım", Lozan'ın ise kurtuluş olduğunu göstermekle yükümlüdürler.

Yükümlülüklerini yerine getirmeyen, sınırların dışına çıkan üniversite mensuplarının başına gelenleri ise, hepimiz biliyoruz. Fatih Hilmioğlu'nun söylemleri, üniversitelerin, sömürgeci rejimin temel dayanaklarından olduğunu ortaya koyuyor.

"Niçin bu kadar çetemiz var" diyenlere, "bize ne oldu, ülke-

mizde güpegündüz rahipler vuruluyor, Hıristiyanlar boğazlanıyor, Kürtler ve solcular linç ediliyor" diye soranlara da cevap veriyor.

Üniversitelerin birer "Türk-İslam sentezi" doğrultusunda insan yetiştirme merkezleri haline geldiğini gösteriyor.

Bir başka deyimle, Hilmioğlu söyledikleriyle devletin derinliklerine de ayna tutuyor.

Ama bence Hilmioğlu bazı kesimlere haksızlık yapıyor.

Ki, bunların başında AKP geliyor.

Hilmioğlu'nun, anti-laik diye nitelendirdiği AKP karşıtı birisi olduğu biliniyor.

Fırsat buldukça da, bu karşıtlığını eylem ve söylemleriyle ortaya koyuyor.

Oysa, seçim çalışmalarını "Tek Vatan, Tek Devlet, Tek Millet, Tek Bayrak" sloganıyla yürüten AKP de, Hilmioğlu kadar tekçidir.

Türkiye'de "bölücülük" deyince Kürtler akla gelir.

Ve bu nedenle "sömürgeci güçlerin taşeronu bölücüler" derken, Hilmioğlu'nun tüm Kürtleri kastettiğine kuşku yok.

Oysa Kürtlerin arasında da "Ne Mutlu Türküm Diyene" söyleminden rahatsız olmayanlar, "Sevr-Lozan savaşı"nda Lozan'ı tercih edenler var.

Öcalan avukat görüşmelerinde, "Ne Mutlu Türküm Diyene" Mustafa Kemal'i, bu söyleminden dolayı temize çıkartmaya çalışıyor.

Sevr'i kötülüyor, Sevr-Lozan savaşında açıkça Lozan'dan yana tavır alıyor.

Öcalan'ın avukatlarından birisi de, empati yapıyor; Türklerde varolan "Sevr sendromu"na hoşgörü ile yaklaşılmasını istiyor, bizi Türkleri anlamaya çağırıyor.

Bu gerçekler, "29'ü Uluslararası olmak üzere dergilerde 80 makalesi ve 150 tebliği" yayınlanan Hilmioğlu, kurunun yanında yaşı da yaktığını ortaya koyuyor.

Bilim insanı olmanın gereklerini yerine getirmeyen Hilmioğlu, hiç olmazsa kuru ile yaşı birbirinden ayırmalı, AKP'ye ve İmralı'ya haksızlık etmemelidir!..

Bucak;

“CHP ve MHP Kürt düşmanlığı üzerinden politika yapıyor”

Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR) Genel Başkanı Sertaç Bucak, sınır ötesi operasyon ile seçim propagandalarında kullandıkları araçlara ilişkin bir basın açıklaması yaptı.

Genel Başkan Bucak, CHP ve MHP'yi seçim çalışmalarında Kürt düşmanlığı üzerinden oy avcılığı yapmakla suçladı.

HAK-PAR Diyarbakır irtibat bürosunda 05.07.2007 tarihinde yapılan açıklamaya Genel Sertaç Bucak, Genel Başkan Yardımcıları, Hasan Dağtekin, Mazhar Zümrüt, Vahit Aba, Semir Güzel ve Şeref Yaşın katıldı.

Genel Başkan Bucak açıklamasın-

da ilk olarak CHP ve MHP'yi seçim çalışmaları sırasında Kürt düşmanlığı üzerinden oy avcılığı yapmakla suçladı. İki partinin de seçim bildirgelerin de ana eksen olarak Kürt halkını hedef aldığına dikkat çeken Bucak,

Bundan rahatsızlık duyduklarını ifade etti. Milyonlarca Kürdü yok sayan anlayışlara halkın sandıkta cevap vereceğini söyleyen Bucak, Kürt düşmanlığı yaratılmaya çalışılan anlayışların bu çabalarına derhal son vermesi gerektiğini ifade etti.

Son günlerde dillendirilen sınır ötesi operasyon tartışmalarına yönelik değerlendirmede bulunan Bu-

cak, sınır ötesi operasyon tuzağına hükümetin çekilmeye çalışıldığını belirterek şöyle konuştu; “Sınır ötesi hareket tartışmaları bir tuzaktır. Bu tuzağa hükümet çekilmek isteniyor. Hükümetin bu tuzağa düşmemesini umuyoruz. Eğer Ak Parti hükümeti bu tuzağa düşerse kaybeder. Kürt sorunu bir güvenlik sorunu gibi gösterilmeye çalışılıyor. Kürt sorunu bir güvenlikle ele alınıp şiddetle çözülebilecek bir sorun değildir. Kürt sorunu uluslar arası kurallara göre değerlendirilip çözüme kavuşturulmalıdır.

Dünyada artık askeri seçeneklerin çözüm olduğu düşüncesi terk edilmektedir. Sınır ötesi operasyon düzenleyerek çözüm yaratılmaz.”

DTP'nin seçimlerde Kürt çevrele-

rini dışlayarak hareket etmesini de eleştiren HAK-PAR Genel Başkanı Bucak, “ Bu seçimlerde DTP, Kürtlerin içinde bulunduğu tehlikeli durumu göz ardı ederek, ulusal tavıra sırtını döndü. Çoğulculuğa ve çok sesliliğe Kürt cephesinde tahammülü olmayan bir anlayışın Türkiye genelinde bunu savunması ne kadar inandırıcıdır? Kendi içindeki aday tespitinin biçimi de -“iradeye biat” felsefesi -seçimlere kısa bir süre kalmasına rağmen çalışmalara yansıyan motivasyon ve coşku eksikliğinde gözlemlemek mümkündür.”

Bu felsefenin sonuçlarının seçim sandığında görülebileceğini de açıklayan Bucak son olarak

Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş ve Belediye Meclisinin görevlerine son verilmesine ilişkin değerlendirmede bulundu. Kararın antidemokratik ve kabul edilemez olduğunu açıklayan Bucak, AB normlarını bir kez daha kaba bir şekilde çiğnediğine tanık olduğunu söyledi. Bucak alınana kararın, sistemin Kürtlere bakış açısında bir göstergesi olduğunu vurguladı.

HAK-PAR yöneticilerinin önümüzdeki günlerde bölge illerini gezerek halkla ve sivil toplum kuruluşlarının üyeleriyle bir araya gelerek bölgenin sorunları ve seçimlere ilişkin görüş alışverişinde bulunacağı öğrenildi.

Kürt Konseyi, Kürdistan ve Irak'ın siyasi geleceğine ilişkin önemli kararlar aldı

Kürdistan Bölge Başkanı Mesut Barzani başkanlığında toplanan Kürdistan Başkanlık Konseyi, Kürdistan Bölgesi ile Türkiye ve diğer komşu ülkeler arasındaki ilişkileri değerlendirdi. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)'nin Kürdistan Bölgesi'ndeki cezaevleri ve tutukluların durumuna ilişkin raporunu da gündemine alan Kürt Konseyi, HRW'nin raporuyla ilgili bazı icraatlar gerçekleştirme kararını aldı.

Kürdistan Başkanlık Konseyi, Kürdistan Bölge Başkanı Mesut Barzani başkanlığında 10.07.2007 tarihinde Selahaddin kentinde toplandı. Toplantıya; Kürdistan Bölge Başkan Yardımcısı Kosret Resul Ali, Parlamento Başkanı Adnan Müftü, yardımcısı Kemal Ker-

küki, Başbakan Neçirvan Barzani ve yardımcısı Ömer Fetah katıldı.

Kürdistan Bölgesi ile Türkiye ve diğer komşu ülkeler arasındaki ilişkilerin ele alındığı toplantıda ayrıca, İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)'nin Kürdistan Bölgesi'ndeki cezaevleri ve tutukluların durumuna ilişkin raporu değerlendirildi. Toplantıda, HRW'nin raporuyla ilgili bazı icraatların gerçekleştirilmesi kararı alındı.

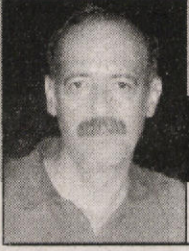
Kürdistan Bölgesi'nin ekonomik durumunu da değerlendiren Kürt Konseyi, Kürdistan Bölge Anayasa Taslağı Projesi'ni de toplantının gündemine taşıdı.

Toplantının sonuç bölümünde, Kürdistan Bölgesi ile Irak'ın siyasi gelece-

ğine ilişkin önemli kararların alındığı belirtildi. Kürdistan Başkanlık Konse-

yi'nin aldığı kararlara ilişkin basına bilgi verilmedi.

Arif SEVINÇ

arifsevinc01@mynet.com

“Yalaka inek kasabın bıçağını yalarmış”

2002 seçimlerinde AKP, oyların yüzde 34.43'ünü almış ve iktidar olmuştu. CHP ise yüzde 19.41 ile ana muhalefet görevini üstlenmişti.

Genel olarak AKP'den, sağcı-tutucudinci-gerici(!) politikalar, CHP'den solcu-değişimci-laik-ve ilerici(!) bir muhalefet bekleniyordu.

Aradan 5 yıl geçti.

Bu süre içinde AKP'nin “değişimci-sol” bir çizgide,

CHP'nin ise “statükocu-sağ” hatta faşizan bir çizgide yol aldıklarına tanık olduk.

Türkiye'de son beş yılda olumlu sayılabilecek her adımı AKP atıyor,

CHP ise şiddetle statükoya sarılarak karşı çıkıyordu.

Batı karşıtı AKP, Avrupa Birliği süreci nedeniyle hızla reform yasaları çıkarıyor,

Muasır medeniyeti, yani batı medeniyetini savunan CHP ise karşıt bir tutum sergiliyordu.

Cumhurbaşkanlığı seçimleri, Ordunun e-muhtırası sonrası Türkiye iki kampa ayrıldı.

CHP,MHP-DYP statükocu, Kürt meselesinde faşizan, Güney Kürdistan'a karşı savaş kışkırtıcısı, demokratikleşme konusunda militarizme dayanan kampa,

AKP ise militarizm karşıtı, Kürt meselesinde , Güney Kürdistan konusunda daha ılımlı, statüko karşıtı bir çizgide kamuoyunun karşısına çıktılar.

CHP'nin derin güçlere dayanarak, ırkçılığa soyunarak, Kürt düşmanlığı üzerinden siyaset götürerek ulaşacağı noktadır ki?

Hadi bu seçimlerde birkaç puan yükselsin oyları.

Bölünme korkusu, şeriat korkusu yaratılarak ürkütülen kitlelerden belki biraz oy toplayabilir ama militarizme dayanarak siyaset yapanların sonu.”Kasabın bıçağını yalayan yalaka inek gibidir.”

Son kamuoyu yoklamaları AKP'nin yüzde 40, CHP'nin ise yüzde 20 dolaylarında oyla Meclis sandalyelerini paylaşacağını, belki bir üçüncü parti olarak da MHP nin aralarına katılacağını gösteriyor.

Bu tablo da gösteriyor ki seçim biter ama kriz devam eder.

Hem de daha da boyutlanarak.

Kürtler,Yurtseverler ve demokrasi güçleri daha sert bir sürece şimdiden hazırlıklı olmalıdır.

Rejim, ne zaman Kürtlere yönelik ağır baskı politikalarını uygulamaya karar verse, mutlaka vitrine Kürtlerden de

birkaç motif yerleştirir.

DTP'li bağımsız adayların seçime girmelerine yeşil ışık yakılması, sadece AKP nin oylarını azaltmaya yönelik bir hesap değildir. Aynı zamanda, önümüzdeki süreçte Kürtlere-Güney Kürdistan yönelik şiddet politikalarının uygulamaya koyulacağını da işaretidir.

Bu seçimlere bağımsız adaylarla giren DTP'li milletvekillerinin de Parlamento'yu bu nedenlerle süslemeleri bekleniyor.

Rejimin, vitrine koyacak konu mankenlerine, zaman zaman da şovenizmi hortlatmaya malzeme yapacağı aktörlere ihtiyacı olmasa “PKK” ile “Terör” ile birlikte andığı bir partiye “buyurun” der mi?

Umalım ki seçilecek adaylar karanlık senaryolara figüran olmazlar.

Öte yandan DTP umduğu oyu bulamayacak gibi görünüyor.

Kürt seçimde, geçen seçim süreçlerinde izlenen sahiplenme, baskıcı, sömürgeci rejime duyulan tepkileri oya dönüştürme eğilimi görülüyor.

Ahmet Türk'ün barış yürüyüşü sırasında “Diyarbakır halkı bizi yalnız bıraktı” sözü

ne kadar değişti bilinmez.

DTP'nin Kürtler arası birliği önemsememesi, gösterdiği bağımsız adayların isabetsizliği oylarda ciddi bir düşüşün yaşanacağını gösteriyor. Çünkü Diyarbakır halkının tutumunda kayda değer bir değişiklik olmadığı gözleniyor.

DTP'nin Diyarbakır'da gösterdiği 4 adayın hiç biri Diyarbakırlı değil.

Üç aday Elazığlı, bir aday ise Niğdeli. Halk tepkili.

DTP nin kamuoyuna verdiği mesajlara da öyle.

Bu mesajlarda, rejimin vereceği rolü şimdiden benimsedikleri anlaşılıyor.

Ne anlama geldiği muğlak “Türkiye'ye sözümüz var” sloganından sonra, Aysel Tuğluk'un "Kurtarıcı motif, tarihsel imge Mustafa Kemal ve onun tarihsel eylemselliğinin büyüklüğü kendisini gösterdi ve gösterecek. O bir mucizedir, ölümsüzdür” sözleri, "Bizler asker cenazelerine de katılmak isteriz” türünden mesajları dilden dile dolaşıyor.

Bu türden mesajlar acaba Türk seçmen üzerinde nasıl bir etki bırakıyor?

İlişkilerin yumuşamasına katkı yapıyor mu bilinmez.

Benim gözlemim, seçmenin bu türden mesajları “sahtekarca” bulduğudur.

Ya Kürt seçmen ne diyor acaba?

O sandıkta sözünü söyleyecek.

Hewlêr'deki terörist saldırıya karışanların isimleri açıklandı

Kürdistan İstihbarat Ajansı, 9 Mayıs 2007'de 14 kişinin ölümüne, 87 kişinin de yaralanmasına yol açan Hewlêr'deki Kürdistan Bölge Hükümeti İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Müdürlüğü binalarına yönelik bomba yüklü kamyonetle düzenlenen saldırıyı organize eden ve bir süreden beridir gözaltında bulunan 5 El Kaide üyesi'nin isimlerini açıkladı.

Hewlêr'de 09.07.2007 tarihinde basın toplantısı düzenleyen Kürdistan İstihbarat Ajansı başkanı Mesrur Barzani, bir süre önce Kürdistan Güvenlik Güçleri tarafından tutuklanan Hewlêr'deki terörist saldırının faille-

rinin isimlerini açıkladı.

Mesrur Barzani, yakalanan kişilerden birinin Arap diğerrinin de Kürt olduğunu belirterek, yakalanan 5 El Kaide'nin “Safuk Sultan Muaruf, Sultan İbrahim Ahmet, Muhammed Enver Emin, Dilşat Enver Emin ve Sanger Kakeman Mirza” olduğunu söyledi.

Kürdistan Bölge Hükümeti Başkanı Neçirvan Barzani, geçtiğimiz hafta düzenlediği basın toplantısında, Hewlêr'deki terörist saldırının faillerinin yakalandığını ve bunların saldırıya ilişkin itirafları televizyonlardan da yayınlanacağını açıklamıştı.

Bush'tan Kaddafi'ye zeytin dalı

ABD Başkanı George Bush, Libya lideri Albay Muammer Kaddafi'ye gönderdiği yazılı mesajda, ABD ile Libya arasındaki ilişkilerin gelişmesini arzu ettiğini söyledi.

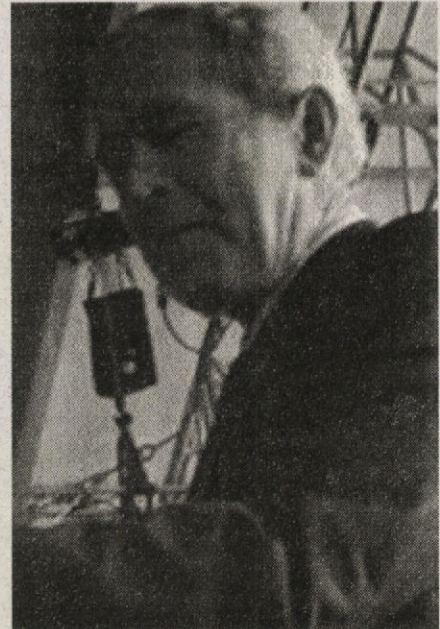
Libya'nın resmi ajansı Jana'nın haberine göre, Bush'un yazılı mesajının Kaddafi'ye, iç güvenlik ve terörle mücadelede sorumlu danışmanı Frances Townsend tarafından iletildiği belirtildi.

Habere göre, Bush, mesajında, Libya ile ilişkileri geliştirmek ve güçlendirmek istediğini ve bunun her iki halkın yararına olduğu inancını taşıdığını ifade etti.

Libya ile ABD arasındaki neredeyse 25 yıl kesik olan diplomatik ilişkiler resmi olarak 28 Haziran 2004'de yeniden başlamıştı. ABD, bu tarihten beri Libya'yı bir "silahsızlanma modeli" olarak niteliyor.

Bush'un Kaddafi'ye mesajının, Libyalı çocuklara bilerek AIDS bulaştırmakla suçlanarak idama mahkum

edilen Bulgar hemşirelerle sonradan Bulgar vatandaşlığına geçen Filistinli doktorun davasında karar duruşmasının arifesinde gönderildiğine de dikkat çekiliyor.

Habur kapatılırsa, Türkiye'de ekonomik kriz olur!

Kürdistan Bölgesi'ne sınır ötesi operasyon tartışmalarının kızıştığı son günlerde, bazı Türk yetkililerinin Habur Sınır Kapısını kapatarak "Kürtlere ceza" kesileceğini söylerken, Kürdistan Bölge Hükümeti Ticaret Bakanı Muhammed Rauf ise, Türkiye'nin böyle bir riski göze alacağına inanmadığını ifade etti. Kürt Bakan, böyle bir riski göze alacak Türkiye'nin büyük bir ekonomik krize girebileceğini ve kapatılacak Habur sınır kapısına, Kürdistan Bölgesi ile İran arasındaki Başmax ile Hacı Ümran sınır gümrük kapılarının alternatif olduğunu belirtti.

Kürdistan Bölge Hükümeti Ticaret Bakanı Muhammed Rauf, Habur Sınır Kapısı'nın kapatılması olasılığını PUK-media'ya değerlendirdi.

"Türkiye'nin böyle bir riski göze alacağına inanmıyorum" diyen Muhammed Rauf; "Kürdistan Bölgesi'nde yüzlerce Türk şirketi değişik sektörlerde büyük işler yapıyor. Ayrıca Kürdistan ve Irak pazarlarına gelen gıda malzemelerinden inşaat sektörüne kadar tüm malzemeler Türkiye'den geliyor. Irak ve Kürdistan'dan milyarlarca dolarlık kar hacmi olan Türkiye'nin kendi ekmek kapısında kilit vurması, bize göre inandırıcı değildir" dedi.

Türk yetkililerin bu tür açıklamala-

rına bir anlam veremedikleri belirten Muhammed Rauf; "Türk yetkililerinin böylesi açıklamaları, Kürdistan Bölgesi'nde iş yapmak isteyen yabancı şirketleri kaygılandırıyor. Ama diğer taraftan baktığımızda Irak ve Kürdistan Bölgesi'nde iş yapmak için Türkiye kendi şirketlerini gönderiyor. Türkiye'nin bu tutumuna anlam veremiyoruz. 'Habur sınır kapısını kapatırız' açıklamaları Kürtlere yönelik bir tehdit mi, seçim propagandası mı, yoksa yabancı şirketlere gözdağı mı? Bilemiyoruz" diye konuştu.

"Kürdistan Bölge Hükümeti, Türkiye'ye sorun çıkarmak değil, aksine ikili ilişkilerin geliştirilmesini amaçlayan şeffaf bir politika izlediğini" söyleyen Kürt Ticaret Bakanı, taraflar arasındaki olası bir siyasi istikrarsızlığın ekonomik istikrarsızlığa da yol açacağını savundu.

"Habur Sınır Kapısı kapatılırsa, başka alternatifler var mı? şeklindeki soruya Muhammed Rauf, Kürdistan

Bölgesi-İran sınırındaki Başmax ile Hacı Ümran Sınır Kapılarının buna alternatif olduğu yanıtını verdi.

"Geçtiğimiz ay Tahran'da İranlı yetkililerle yaptığımız son görüşmelerde resmi olan iki sınır kapısının genişletilmesine karar verildiğini" belirten Muhammed Rauf; "İranlı yetkililerle görüşmelerimizde Kürdistan Bölgesi ile İran arasındaki transit geçişlerin yapılması da karara bağlanmıştır. Bu da önemli bir gelişmedir. Tüm bunlara

rağmen Habur Sınır Kapısı'nın kapatılmasından yana değiliz. Şayet böyle bir durum söz konusu olursa bizde gerekeni yaparız" dedi.

Saddam döneminde Habur Sınır Kapısı'na alternatif olarak Suriye'den Musul üzeri yeni bir sınır kapısının açılması konusunda Türkiye'nin böyle bir girişimi olduğunu hatırlatan Muhammed Rauf; "Bu girişim sonuçsuz kaldı. Çünkü bölgesel ve uluslararası bir çok faktör buna engeldir" dedi.

"Müdahale sert karşılık bulur"

Kürdistan Bölgesi'nde temaslarda bulunan Irak hükümet sözcüsü Ali Dabbağ, Kürdistan bölge Başkanı Mesud Barzani ile görüşti. Dabbağ, Türkiye'nin olası sınır ötesi operasyonu ile ilgili olarak, "Operasyon gerçekleşirse Iraklıların karşılığı sert olacaktır" dedi.

Kürdistan Bölgesi'nde yayın yapan Zagros TV'nin haberine göre, Mesud Barzani'nin yanı sıra Kürdistan Bölgesi Başbakanı Neçirvan Barzani ile görüşen Dabbağ, Türkiye'nin kendi iç sorunlarına yönelik kendi sınırları dışında çözüm aramaması gerektiğini söyledi.

Irak'ın, başka ülkelerinin kendi sorunlarını içinde çözmediği bir bölge olmayacağını savunan Dabbağ, Irak'ta bugünkü güvenlik durumunun özellikle bölge ülkeleri tarafından gözardı edilmesinin kabul edilemeyeceğini belirtti.

Ali Dabbağ, "Irak'a yönelik herhangi bir askeri operasyon ülkedeki durumu daha da istikrarsızlaştıracak. Bu yüzden Türk yetkililerden Irak'a operasyon düzenlemesi planından uzak durmalarını istiyoruz aksi takdirde Türkiye bütün Iraklılar tarafından çok sert bir karşılık alır" dedi.

Kürdistan Bölge Parlamentosu Başkanı Adnan Müftü ile de görüşen Ali Dabbağ, Kerkük ile ilgili Irak Anayasası'nın 140'inci maddenin zamanında uygulanmasını desteklediğini söyledi.

Dabbağ gezisinin amacının, Kürdistan Bölgesi'ne, Kürt siyasi liderliğini Irak Petrol Yasası'ndaki son değişiklik-

ler hakkında bilgilendirmek olduğunu belirten, petrol üretiminin fazlaştırılması ve ülkenin hizmet projeleri üzerinde büyük etkisi olan yasanın yakın bir zamanda onaylanacağını belirtti.

Kürdistan Bölge Parlamentosu Başkanı Adnan Müftü ise petrol yasa tasarısındaki değişiklikler ve Kerkük ile ilgili 140'inci maddenin uygulanması önündeki hükümetin engelleri konusundaki parlamento ve Kürtlerin kaygılarını dile getirdi.

Müftü, Kerkük referandumunun zamanında yapılması konusunda Kürtlerin kesinlikle taviz vermeyeceğini vurgularken, Dabbağ ise, Kürtlerin Kerkük ve petrol yasası konusunda kaygılarını anlayışla karşıladığını, Kürtlerin ve siyasi liderlerin bu konudaki kaygılarını Başbakan Nuri Maliki'ye aktaracağını ekledi.

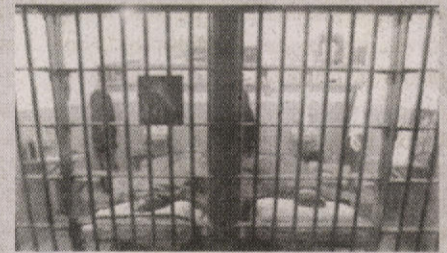

Kürt Yönetimi, cezaevlerinde inceleme başlattı

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) hazırladığı raporda Kürdistan Bölgesi'nde bulunan cezaevlerinde tutuklulara işkence yapıldığı iddiası ardından Kürdistan Bölge Hükümeti, bölgedeki cezaevlerinde inceleme başlattı. Adalet Bakanı Faruk Cemil Sadık, soruşturma sonunda suçlu görünen yetkililere gerekli cezanın verileceğini belirterek; "Bundan böyle hiçbir suçlu cezasız kalmayacaktır" dedi.

HRW'nin hazırladığı raporda Kürt güvenlik güçleri tarafından tutuklulara aralarında elektrik şoku vermenin de bulunduğu çeşitli yöntemlerle işkence yapıldığı ve tutuklulara hiçbir kanuni hak tanılmadığını bildirilmesinin ardından Kürdistan Bölgesi'ndeki cezaevleri incelemeye alındı.

Cezaevlerinde soruşturma başlatıldığını ifade eden Kürdistan Bölge Hükümeti Adalet Bakanı Faruk Cemil Sadık, "Başbakanlıktan gelen talimat doğrultusunda parlamenter ve uzman kişilerden oluşan 3 heyet kurduk. Bu heyet cezaevlerinde inceleme yapıp mahkum-

larla görüşecek, tutuklulara işkence yapıldığına dair bir bulguya rastlamamız halinde sorumlular hakkında gerekli cezaları vereceğiz. Biz her türlü şiddete karşıyız. Mahkumlara işkence yapan kişiler varsa bunlar cezasız kalmayacaktır. Şu aşamada bakanlığımıza gelen her hangi bir şikayet yok. Resmi olarak gelen tüm başvuruları incelemeye alıyoruz" dedi.

Adalet Bakanı, "Cezaevlerinin koşullarını düzeltmek için bir dizi çalışma hazırladık, cezaevleri çok kalabalık olduğu için projeleri hayata geçirmemiz uzun süre alacaktır. Soruşturma için asayiş ekipleri tarafından yakalanan kişilerin sayısı fazla olması ve hüküm giyen çok olmasından dolayı cezaevlerinde bulunan tutuklu sayısı net bilinmemektedir" diye konuştu.

HAK-PAR;

Bi dengên xwe bersivek baş bidin partiyên nijadperest

Dema Nû/Amed

Serokê Giştî yê Partiya Maf û Azadiyan (HAK-PAR) Sertaç Bucak, di derbarê pêkanîna operasyoneke leşkerî ya li dijî herêma Başûrê Kurdistanê û propogandayên ji bo hilbijartinê de daxuyaniyek belav kir. Bucak diyar kir ku partiyên wek CHP û MHPê, li ser dijminatîya dijî Kurdan politîka dikin.

Serokê Giştî yê Partiya Maf û Azadiyan Sertaç Bucak, bi beşdarbûna Cîgirên Serokê Giştî yê Hak-Parê Hasan Dagtekin, Mazhar Zumur, Vahit Aba, Semir Guzel û Şeref Yalçın di derbarê pêkanîna operasyoneke leşkerî ya li dijî herêma Başûrê Kurdistanê û propogandayên ji bo hilbijartinê de, li avahiya navenda Partiyê civîneke çapemeniyê lidar xist. Sertaç Bucak, diyar kir ku hin partiyên siyasî û derûdor, dixawazin bi pêkanîna operasyoneke leşkerî ya li dijî herêma Başûrê Kurdistanê, hikumetê bixin kemînê.

“CHP û MHP li ser dijminatîya dijî Kurdan politîka dikin”

Serokê Giştî yê Partiya Maf û Azadiyan Sertaç Bucak, di berdwamiya daxuyaniya xwe de diyar kir ku partiyên wek CHP û MHPê, propogandayên xwe yê hilbijartinan li ser dijminatîya dijî Kurdan ava kirine û di belavokên wan de gelê Kurd, wek hedef hatiye nîşandan. Bucak, ji gelê Kurd daxwaz kir ku bi dengên xwe bersivek baş bidin van partiyên nijadperest.

“Divê pirsgirêka Kurdî li gor serateyên navneteweyî bê çareserkerin”

Sertaç Bucak, diyar kir ku desthilatdariya siyasî û leşkerî ya Tirkiyê,

pirsgirêka Kurdî wek pirsgirêkek ewlehî dide nîşandan û weha dom kir; “Divê pirsgirêka Kurdî li gor serateyên navneteweyî bê nixandî û bê çareserkerin. Ev pirsgirêk, bi pêkanîna operasyoneke leşkerî ya li derveyê sînoran nayê çareserkerin.”

“DTPê di van hilbijartinan de rewşa xeter ku Gelê Kurd têde ye, piştguh kir”

Sertaç Bucak, herweha bal kişand li ser helwestan Partiya Civak Demokratîk-DTPê ya ji bo hilbijartinan û weha got; “DTPê di van hilbijartinan de rewşa xeter ku Gelê Kurd têde ye, piştguh kir û bi helwestek neteweyî demeket pêşberê Gelê Kurd. Ew zîhnîyeta ku di cepheya Kurdî de pirdengî û pîrrengiyê tehmul neke, wê çawa karibe li seranserê Tirkiyê ve yekê pêk bîne? Wê encama ve politîka û helwesta teng û xelet, di dawîya hilbijartinan de derkeve holê.”

“Ev biryara bêhuqûqî, nêrîna sistema Tirk ya li dijî Kurdan dide nîşandan”

Sertaç Bucak, herweha jiwzîfegirtina Serokê Şaredariya Sûrê ya bajarê Amedê Abdullah Demirbaş û fesihkirina Meclisa Şaredariyê jî nirixand û weha got; “Ev biryara di derheqê Serok û meclisa Şaredariya Sûrê de biryarek bêhuqûqî û li dijî demokrasîyê ye û bi tu şeweyek nayê pejirandin. Desthilatdariya Tirkiyê bi ve biryara xwe, carek din peymanên navneteweyî û normên Yekîtiya Ewrûpayê bînpê kiriye. Ev biryara bêhuqûqî, nêrîna sistema Tirk ya li dijî Kurdan dide nîşandan.”

Bucak, di berdwamiya axaftina xwe de da zanîn ku wê bi heyeteke partiya xwe, li bajarên wek Batman, Sêrt, Bedlîs, Wan, Çolemergê, Agirî, Erzurum, Çewlig, Melatî û Elezîzê bigerin û gef û êrişên Artêşa Tirk raxin pêşçavan.

Casim RÊNAS

casimrenas@demanu.com.tr

Kurdayetî

Hilbijartin û piştî hilbijartinê..

Eger astengek neyê pêş, piştî 10 rojan, li Tirkiyê hilbijartinan giştî wê çêbe.

Xelk bona, ku dengê xwe bide, di 22'ê Tirmeha sala 2007'an da, wê here ser sandoq, eger kutuda (derbeya leşkerî) çênebe, dewleta Tirk êrişê ser Kurdistanê Başûr neke û bi bahaneyê “rewşa awarte û şer” hilbijartin neyê paşxistinê!..

Belê, berê 10 rojan jî, li Tirkiyê gelek kes nigeran in, ku bi behaneyek hilbijartin wê bê paşxistinê..

Hemu mîlîtarîst, kemalîst, şoven û nijadperestên Tirk baş dizanin, ku di encama hilbijartinê da Partiya Dadî û Pêşveçûn (AKP) wê serkeve.

Ji bona ve yekê jî kemalîst û mîlîtarîst, bi hemu hêzên xwe va hewl didin, ku pêşiya AKP'ê bigrin.

Yek ji sebebên leşkerkêşî li ser tixuban û gef xwarina generalên Tirk jî, ev e.

Axaftinên Serokerkanê Tirk, General Yaşar Buyukanit derbareyê bingeha PKKê li Kurdistanê Başûr, di bîra me da ne.

Buyukanit gotibû ku:

“Bona ku pêşiya çalakîyên PKKê bê girtin, divê li Kurdistanê Başûr operasyona leşkerî çêkin; ordu amade ye; li Kurdistanê Başûr ne tenê PKK heye, her usa serbazên Dewleta Yekbûyî Ya Amerîka (DYA) û peşmerge jî hene. Gelo emê şerê wana jî bikin, an na? Ji bona ve yekê jî biryara hikumetê pêwîst e” û hwd...

Armançên generalên Tirk, hêzên mîlîtarîst, kemalîst û nijadperestên Tirk ji wan gotin û gef xwarinê eşkere ne.

Yek ji wan derbareyê hilbijartinê da ye.

Serokatiya Siyasiya Kurdistanê Başûr, Hikumeta Iraqê, DYA, Yekîtiya Ewropa (YE) û endamên wê, hemû rêxistinên humanîter û mafên mirov dijî operasyona Tirkiyê ne.

Lê hêzên mîlîtarîst, kemalîst û nijadperestên Tirk dixwazin û zext li AKPê dikin, ku biryara operasyona leşkerî bide û bi vî awayî beramber bîr û rayê cihanê bikeve tengasiyê.

Lêgerin û ramanpîrsinê giştî jî nîşan didin, ku AKP di hilbijartinê da wê serkeve.

Hikumeta dehatu ji aliyê AKP ve wê bê damezrandinê.

Usa xuya ye, ku AKP dibe hikumet. Lê belê, wê bibe desthilatdar an na?

Ji gotinên Erdoxan û halwestên AKPê diyar dibe, ku partiya hanê ve carê jî bibe hikumet, lê ne desthilatdar.

Bûyer û peşhatiyên li Tirkiyê nîşan dan û didin, ku Erdoxan û hevalên wî li ser axaftin û halwesta xwe pêgir nîn in.

Nê hewce ye, ku ez, bi dirêjî behsa helwesta Erdoxan û hikumeta wî ya li ser pîrsa Kurdî, bi taybetî jî derbareyê Kurdistanê Başûr de bikim.

Em dizanin Erdoxan û hevalên wî, ji gotinên xwe zû poşman dibin, paşve dîkêşin.

Vê carê jî usa bû.

“Eger li gor berjewendiyên herdu aliyan be, em amade ne ligel Hikumeta Herêma Kurdistanê pêwendî daynin.”

Gotina jorî ya Erdoxan e.

Lê, Erdoxan gava li ser gotina xwe ya hanê kete ber êrişa şoven û nijadperestên Tirk, dest bi axaftina wekî kemalîst û mîlîtarîstan kir û got:

“Ez ligel serokeşîr xeber nadim.”

Îro, hikumeta AKPê radigihine, ku amade ye hemu daxwazên general û mîlîtarîstên Tirk bi cî bine.

Û bi wan gotin û helwesta xwe ve Erdoxan û partiya wî, carekî din nîşan dan, ku pêgir nîn in; bi ve rêbaz û bernamê ve nikarin pêgir bin..

Kurdên Tirkiyê gava diçin ser sandoqên hilbijartinê, divê ve rastiye li ber çav bigrin û dengê xwe bidine berendamên serbixwe yê pêşverû, welatparêz, demokrat, çep, welatparêzên rasteqin û ne kemalîst..

Guman têda nine, piştî hilbijartinê gef xwarina Tirkiyê wê her berdwam be.

Dewleta dagirker ya Tirk bona pêşî lêgirtina geşbûna Ezmuna Kurdistanê Başûr wê hewl bide.

Bi gotineka din, Kurdistanê Başûr him di rojeva dewletê û him jî di rojeva tevgera welatparêz ya Bakurê Kurdistanê de wê cîyê xwe bigre.

Ji bona ve yekê, bizava azadiyê ya li Bakurê Kurdistanê, divê hesabê piştî hilbijartinê jî bike.

Ji ber ve yekê helwest û xebata hêzên welatparêzên Bakur di hilbijartinê da, divê xizmeta yekdemî û yekhelwesta wan bike.

Ji ber ku yekdemî û yekhelwestiya bizava azadiya Bakur, ne tenê parastina Ezmuna Kurdistanê Başûr, her usa bona çareserkerina pîrsa Kurdî ya li Bakur jî pêwîst e.

HAK-PAR;

“Dengê xwe nedin Kemalîstên Tirk û Kurd”

Serokê Giştî yê Hak-Parê Sertaç Bucak piştî gera xwe ya li bajarên Kurdan eşkere kir ku divê Gelê Kurd, dengê xwe nede Kemalîstên Tirk û Kurd.

Heyeteke Partiya Maf û Azadiyan (HAK-PAR) bi minasebeta agahdarî dayîna li ser helwesta xwe ya hilbijartinên 22ê Tirmehê, dest bi gera li bajar û bajarokên bakurê Kurdistanê kir.

Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak, di derbarê vê gerê de agahdarî da rojnameya Dema Nû û ragihand ku ev gera wan ya li bajar û bajarokên bakurê Kurdistanê, gellek bi feyde bû. Bucak, herweha daxwaz ji Gelê Kurd kir ku divê Gelê Kurd dengê xwe nede Kemalîstên Tirk û Kurd.

Heyeta Heyeteke Partiya Maf û Azadiyan di bin serokatiya Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak de damezrandin û ji Cîgirên Serokê Giştî Hasan Dagtekin, Mazhar Zumrut û Endamên-Saziya Serokatiyê Yilmaz Elçi, Şeref Yalçın, Nevzat Teker û Fehmi Demir pêk hatiye û wê beşa yekem ya vê gera wan, li bajar û bajarokên wek Batman, Qurtalan, Sêrt, Bedlîs, Wan, Colemêrg, Agirî, Erzerom, Mûş, Çewlig, Meletî û Elezîzê were pêkanîn. Herwe-

ha, hatiye ragihandin ku armanca serdana heyeta HAK-PARê ya li bajarên Kurdistanê, di çarçoveya hilbijartinan de ye û rewşa civakê di cîh de dîtî û lêgerîn li ser bê kirin e.

Herweha, heyeta Partiya Maf û Azadiyan wê di çarçoveya vê serdanê de bi pêgirên partiya xwe û herweha welatparêzên Kurd yê li van bajarên re hevdîtîna pêk bîne û ew bajarên ku şaxên partiya wan lê tune, bingeha avakirina şaxên xwe amade bikin û herweha, di derbarê helwesta xwe ya hilbijartinan de xelqên van bajarên agahdar bikin.

Heyeta Partiya Maf û Azadiyan di 6ê Tirmehê de ji bajarê Êlihê (Batman) dest bi gerê kir û pişt re jî li navçeya

Misirc (Qurtalan) û bajarên Sêrt û Bedlîsê domand û li van bajarên civîn lidar xistin û bi gellek welatparêzên Kurd re hevdîtîna pêk anîn.

Heyeta navborî, herweha di 7ê Tirmehê de jî serdana Şaxê HAK-PARê ya bajarê Wanê kir û ligel Endamê Meclisa Partiyê İlhan Guneri û Serokê Şaxê Wanê Mehmet Baydar, endamên Birêvebiriya Muzaffer Kizil, Tayyip Kizilyildiz û Menaf Kiran serdana navçeya Başqelê û bajarê Colemêrgê kirin.

Hatiye ragihandin ku Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak, di heman rojê de li bajarê Colemêrgê beşdarê bernameya radyoya meheli ya bi navê “Hakkari FM” bûye û bir û rayen xwe yê di derbarê hilbijartinan de anî ziman.

Sertaç Bucak di axaftina xwe ya bernameya de bal kişan li ser pirs û pirsgerêkên gelê Kurd yê herêmê û weha got; “Wek partî sedemê hebûna me, pirsgerêkên xelqê me kul i benda çareseriyê, ye. Rewşa herêmê, bi me dide nîşandan ku rûdanên heyî, xelqê me xistiye nav fikareyek mezin. Bi taybet, di hatin û çundina van bajarên de, seyterên hêzên ewlekarî, di mirov de hîsên wek mirov ji sînorek derbas bûye û çu ye dewletek din, peyda dike. Gel ji van hilbijartinan bêhêvî ye û li bendê nî e

ku wê piştî hilbijartinê, guhertinên bingehîn pêk werin.

Hêzên welatparêzên Kurd di nav lêgerînê de ne û li benda me ne ku em, xebatek bitesîr bidomînin. Ew jî dizanin ku bi yê heyî, nikarin encamek birêkûpêk bidest bixînin. Bi taybet, ciwanên Kurd ji rewşa heyî razî nînin û di derbarê pêşerojê de di nav fikarê de ne û ji me daxwaz dikin ku em, bi pêngavên berbiçav derkevin holê. Bi kurtî, wezîfeyek birumet û giran li benda me ye. Hêvîya gel ji me ew e ku em bi helwestek hevpar ya neteweyî derkevin rê. Bi taybet, daxwaza me ya federasyonê, li ser gelê Kurd tesîrek erênî peyda kiriyê.”

Heyeta HAK-PARê di 9ê Tirmehê de serdana navçeyên Ercîş û Patnosê kir û li van navçeyan bi dost û pêgirên partiye re hevdîtîna pêk anîn. Heyet, di heman rojê de derbasê bajarê Agiriyê bû û li wir jî aliyê Endamê Serokatiya partiye Huseyin Tay-

sun, endamê meclisa partiye Oktay Dumlu, Serokê Şaxê Agiriyê Mehmet Yuce û bi sedan endam û aligirê HAK-PARê ve hatin pêşwazîkirin.

Heyeta HAK-PARê serdana çend sendîqe û saziyên sivil yê li Agiriyê kir û bi birêvebirên van saziyan re hevdîtînek pêk anî. Pişt re jî li avahiya partiye bi endam û aligirên partiye recivînek hat lidarxistin. Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak di civînê de axaftînek kir û di axaftina xwe de diyar kir ku ew, bi hatina vê bajarî ku di dîroka Gelê Kurd de wek kela berxwedanê tê nasîn, gellek kêfxweş û serbilind in.

Heyeta HAK-PARê, di heman rojê de ber bi warê Ehmedê Xanî navçeya Bazîdê ve birêket. Heyet, li wir beşdarê merasîma vekirina avahiya Şaxê partiye ya Bazîdê bû û pişt re jî serdana Komeleya Ehmedê Xanî kir û bi rêvebirên Komeleyê re hevdîtînek dostanî pêkanîn. Heyetê, herweha bi heyeta HAK-PARê ku ji bajarê Îdirê hatibû re jî hevdîtînek pêk anî û bi hevdu re tirba Ehmedê Xanî ziyaret kirin.

Heyet, dutira rojê derbasê navçeya Tutaqê bû û ji wir jî derbasê navçeya Xînosê bûn û pişt re jî çû gundê Dolhesarê û li wir serdana Serokê Giştî yê HAK-PARê yê berê birêz Abdulmelik Firat kir. Piştî hevdîtîna û serdana bi Abdulmelik Firat re, heyet derbasê bajarê Mûşê bû. Piştî hevdîtîna bi dost û aligirên partiye ya li Mûşê, heyet dutira rojê derbasê bajarê Çewlikê bû. Heyet,

li bajarê Çewlikê ji aliyê qebralixek endam, dost û aligirên partiye ve hat pêşwazîkirin. Heyet, pişt re jî derbasê beldeya Saricanê bû û li wir jî aliyê Birêvebiriya HAK-PARê ya şaxê saricanê ve hat pêşwazîkirin û pişt re jî serdana Serokê Şaredariya Saricanê M. Adiguzel hat kirin. Hêjayê gotinê ye ku rojnameya meheli ya Qereqoçanê bi Sertaç Bucak re hevpeyvînek pêk anî. Heyet, ji wir jî derbasê bajarê Elezîzê bû û di rê de ji aliyê Birêvebiriya HAK-PARê ya şaxê Elezîzê ve hat pêşwazîkirin. Piştî hevdîtîna bi endam û aligirên partiye re, heyet heman êvarê vegehiya Amedê.

Serokê Giştî yê HAK-PARê Sertaç Bucak, di derbarê vê gerê de agahdarî da rojnameya Dema Nû û ragihand ku ev gera wan ya li bajar û bajarokên bakurê Kurdistanê, gellek bi feyde bû. Bucak, herweha daxwaz ji Gelê Kurd kir ku divê Gelê Kurd dengê xwe nede Kemalîstên Tirk û Kurd û weha dom kir; “Em li gelek bajar û bajarokên herêmê geriyên, lê me heyecana hilbijartinê nedî. Gelê me ji wan kesên ku li dijî tifaq û yekîtiya Kurdan in, gelek aciz e. Helwest û banga me ya ji bo yekîtiya hêzên Kurd û politîka me ya neteweyî, di nav gel de dengê baş vedaye û piştgiriyeke bihêz lê tê kirin. Lê, divê em pîrr bixebitin. Vê gera me ya li herêmê, me bi hêvî kir. Em ê di demek nêzik de li bajarê Çewlikê Şaxê Partiya Maf û Azadiyan ava bikin û herweha ji bo bajar û bajarokên din yê Kurdan bîna avakirin jî, em ê ji niha ve li ser bixebitin.”

Berdewamî di rûpela 9an de

HAK-PARê belavok û broşorek belav kir

Partiya Maf û Azadiyan, ji hêlek din ve jî di derbarê helwesta xwe ya hîlbijartinan de belavokek û di derbarê çareserîya pîrs-girêka Kurdî de jî bi navê 'Ray û Pêşniyarên ji bo Çareserîya Pîrs-girêka Kurd û Demokrasiyê' broşorek amade kir. Bi sedhezaran ji van belavok û broşuran, li bajar û bajarokên Kurdistan û herweha li bajarên Tirkîyê ku Kurd lê dijîn, hatin belavkirin.

Broşora navborî ji pênc beşan yê wek "Kurd û Pîrs-girêka Kurdî", "Pêwendiyên li gel YE yê", "Herêma Federeya Kurd û Pêwendiyên Navneteweyî", "Hîlbijartin" û "Daxwazî" pêk hatiye.

Di hemu beşan de şîroveyek siyasî ya mêjuyî ku bîngeha pîrs û pîrs-girêkan tê de cih girîyê, hatiye kirin û li ser vê bîngehê rojev û pêvajoya kut êde derbas dibin, talab û daxwazên ji bo çareserkirina pîrs û pîrs-girêkan hatiye pêşkêşkirin.

Herweha, di broşora navborî de li ser pîrs û pîrs-girêka Kurdî hatiye sekinandin û ev pîrs-girêk, ji gellek aliyên ve hatiye nîrxandin. Di dawîya broşorê ango beşa daxwazan de jî, banga sazîkirina aşîtiyê hatiye kirin û hinek ji daxwazên Partiya Maf û Azadiyan ku di broşora navborî de hatine rêzkirin, weha ne;

"Ji bo çareserkirina pîrs-girêka Kurdî ya bi rêka aşîtiyê û demokrasiyê, divê çek bîn bêdengkirin û dev ji tundiyê were berdan.

Divê di şuna Destûra Bîngehî ya 12ê Îlonê ku ji aliyê leşkeran ve hatiye amadekirin, de destûrek nû ya li gor huqûqa navneteweyî ku hebûna Gelê Kurd jî bipejîrîne, bê amadekirin.

Divê rê li ber Partiyên Kurdî jî bê vekirin daku bi azadî bikaribin syaset bikin.

Divê Ligela zimanê Tirkî, zimanê Kurdî jî bibe zimanê fermî û yê perwerdehiyê û ji dibistana serateyî û heta zanîngehê li dibistanan were bikaranîn.

Divê navên gund, bajar û bajarok û hêl û deverên Kurdistanê ku bi riya zerb û zorê hatine guhertin, li ser esilên xwe bêne vegeandin.

Divê madeyên nedemokratîk yê di nav yaseyan de bîn guhertin û di cihê wan de sistemeke li gor pêvajoya Yekîtiya Ew-

DEMOKRASİ VE KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

HAK-PAR
HAK VE ÖZGÜRLÜKLER PARTİSİ

UNİTER DEVLET YAPISINI REDDEMEYENLERE OY YOK

rûpayê ya demokratîk, adilane û huqûqî bê avakirin.

Divê sistema yekane ya hiyerarşik ya navendî bê guhertin û di cihê wê de sistemek pîrrengî, pîrdengî û federal bi destûra bîngehî bê pejirandin.

Divê hemû memuriyetên dewletê yê wek walî, qaymeqam û mudurê emnî ji aliyê xelqê ve bîn hîlbijartin.

Divê rêjeya hîlbijartinê bê rakirin daku her bîr û alî di parlamentoyê de bîn temsîlkin.

Divê sistema bace adîlane be, bac li gor hatîniya kesan bê wergirtin.

Divê sedemên paşvemayîna herêmên kurdan yê ji aliyê aborî û civakî ve zûtîrîn bîn guhertin û hatîniyên sererd û bînerd ji bo berjewendiyên vê xelqê bîn bikaranîn û ji bo betalî û belangaziyê projeyên taybet bîn amadekirin û bîn bicîhanîn.

Divê Kurdên ku bi destezorî ji cih û warên xwe hatine koçkirin, li cihên wan bîn vegeandin û zerarên wan bîn dayîn.

Divê sistema cerdevanî û tîmên taybet bê rakirin ku wek li Başûrê Efrîqayê hatiye kirin, komîsyonên lêkolînê heqîqatê ku ji zanistan pêk hatiye, tespîta wan sûcên wek cinayetên qisasnediyar, şewtandina gundan û hwd. tespît bikin û van kesan bi avakirina dadgehek taybet darezînin."

Li Mehabadê ji bo salvegera terorkirina Dr.Qasimlo Xwepêşandan

Bi nêzîkbûna salvegera terorkirina Sekreterê Giştî yê Partiya Demokrata Kurdistanê Dr. Abdurrahman Qasimlo û bîranîna kuştina welatîyekî bajarê Mihabadê yê bi navê Şuwanê Seyîd Qadir, nişteciyan bajarê Mehabadê xwe pêşandaneke mezin lidarxistin.

Li gor wan agehiyên ku gihiştine destê me, di xwe-

pêşandanê de welatîyekê bajarê Mehabadê ji ber teqeyên hêzên Komara Îslamî ya Îranê canê xwe ji des da û hejmarek jî birîndar bûn.

Herweha, hatiye bidestxistin ku bajarê Mehabadê di rewşeke neasayî de ye û ji Bajarên Urmiye, Miyan-duab û Bokanê ve hêzên pasdaran ji Mehabadê re hatine şandin bo ku rewşa wî bajarî kontîrol bikin.

M. Emin BOZARSLAN

Kuncê Zimên

Nasandî û Kîfşkirina Navan-V

Wek ku diyar e, di vê stranê da ji hatiye gotin "Mirê Botan", ne hatiye gotin "Mirê Botanê".

Straneka me ya geli ya pîr naskirî û xweş heye; navê wê "Bavê Şukri" ye. Ew stran li ser Eminê Ehmedê Remî hatiye gotin, ku di wextê xwe da bi navê "Eminê Perixanê" ji hatiye naskirin. Tê gotin ku Emin zilameki pîr spehî bûye. Jinek bûye evindara wi û ew stran li ser wi gotiye. Stran paşê di nava gel da belav bûye û di folklorê Kurdî da ci girtiye. Ji ber ku navê kurê Emin ê mezin Şukri bûye, jînkê di stranê da ji Emin ra gotiye "bavê Şukri"; bi wi awayî ew nav bûye navê stranê jî. Ew stran dirêj e, gelek ji xweş e; hin beşên wê ji aliyê hunerî ve ji gelek giranbuha ne. Her parçeyeka stranê ji sê malikan pêktê. Jînkê di her parçeyek da, di serê malîka pêşîn û ya 2'yan da ji Emin ra gotiye "delal, qurban". Di çiyekî stranê da jînkê weha gotiye:

"Delal, qurban, mî go çiyayê Reman bîşewite, lo, b' dar kevot e.

Delal, qurban, mî di cotek kewên gozel li diyaran, lo, xweş digote.

Xwezi mî bîdita serê min û bavê Şukri l' ser balgiyê, lo, bîban cote".

Wek ku diyar e, ji ber ku "Reman" naveki pîrani ye, li vîr ji hatiye gotin "çiyayê Reman", nehatiye gotin "çiyayê Remanê".

Di çivanokeka me ya geli da ji weha hatiye gotin:

"Keçîka Heyderan
Tu dîkevi nava hemberan
Guhên xwe bîke mertalên xeberan
da ku tu bîstîrî li hemî deveran".

Wek ku tê zani, "Heyderan" navê eşîreka Kurd a navdar e. Ew eşît li herêma Serhedê diji. Li vîr tîştê ku ji me ra dibê minak ev e ku di çivanokê da hatiye gotin "Keçîka Heyderan", nehatiye gotin "Keçîka Heyderanê".

Di peyveka pêşiyên a Kurdî da ji weha hatiye gotin: "Bî dijûnê Botan, ne bî duayên Xerzan".

Wek ku li ber çavan e, di vê pey-

va pêşiyên da ji hatiye gotin "Botan" û "Xerzan", nehatiye gotin "Botanê" û "Xerzanê".

Em hêvidar in ku xuşk û birayên me yê Xerzî ji vê peyva pêşiyên dîlgîran nebin. Hin peyvên pêşiyên ên weha di wextê xwe da, li gora adet û toreyên eşîriyê, li ser hin êl û hêlên Kurdistanê hatine gotin. Mesela, peyveka pêşiyên a di ji li ser eşîrên Rojkan û Sîlvîyan hatiye gotin. Ew peyv ji weha ye: "Ferek gizma Rojkan, berdaye pênc hezar sîwarên Sîlvîyan".

Nivîskarê Kurd Law Reşîd, ku gelek peyvên pêşiyên ên Kurdî berhev kirine û di salên 1918 û 1919'an da di hin jimarên kovara "JÎN"ê da çap kirine, li ser vê peyva pêşiyên nivîsiye ku, Sîlvîyan ne qeza Sîlvîyan a iroyin e, lê di demên berê da êleka Kurd bûye û li herêma Erzîromê li bakur û rojhulata çiyayê Peletokanê jiyaye; hêla başurê wi çiyayî ji di destê êla Rojkan da bûye. (2)

Di diroka Kurdistan "Şerefname"yê da ji gelek qala Rojkan hatiye kirin.

(2) Binêrin: "JÎN", c. 1, r. 299; wergêrê tipên Latîni: M. Emin Bozarслан; Weşanxana Deng; Uppsala-Swêd; 1985. Belavkirina Ewropayê: KOMKAR-ALMANYA.

Mana peyvên pêşiyên ên weha ne ev e ku hin êl û hêlên me ji yê di baştir in yan xirabtir in. Peyvên weha di dema eşîriyê da û li gora pêjnên eşîriyê hatine gotin û derbas bûne çûne, êdi bûne wek çirokan. Îro em çî bîn, em gişt wek hev in; di navbera êl û hêlên Kurdistanê da qet ferqek tune; hemî êl û hêlên Kurdistanê hêja û qedirbilind in.

Di vî awayê pîraniyê da tenê naveki derbingehok (istisnî) heye; ew ji "Piran" e, ku navê qezayeka Amedê ye. Li gora bîngehoka ku li jor hat diyarkirin, dema qala wîr bê kirin, divê ku "ê" neyê dûwayiya wî navi; mesela, divê bê gotin "Ez dîçim Piran"; wek ku tê gotin "Ez dîçim Botan", "Ez dîçim Xerzan" û wd. Lê belê, Piran dîgel ku di forma pîraniyê da ji, di vê rewşê da "ê" tê dûwayiya wî navi û tê gotin "Ez dîçim Piranê". Ew awa, awayekî derbingehok e, istisna ye.

Rêxistina Efûyê;

“Bi destê cenderme û polêsên Tirk cinayet tèn kirin”

Navenda Nûçeyan

Rêxistina Efûyê ya Navnetewî (Emnesty International-AI), di derbarê binpêkirina mafên mirovan û êşkenceyên li Tirkîyê de raporek belav kir. Rêxistina Efûyê, di vê rapora xwe de bal dikişîne li ser êşkence û muameleya xerab ya li Tirkîyê û diyar dîke ku bi destê polis û cendirmeyên Tirk cinayet tèn kirin.

Li gor ku ji aliyê ajansên nûçeyan ve hatiye belavkirin, Rêxistina Efûyê ya Navnetewî di derbarê binpêkirina

mafên mirovan û êşkenceyên li Tirkîyê de raporek belav kir. Rêxistina Efûyê, di rapora xwe de eşkere dîke ku polis û cendirmeyên Tirk, bi hemwelatîyên Tirkîyê êşkence, lêdan û muameleya xerab dîke û herweha mirovan dîkuje, lê ev kiryarên wan bêceza dimînin.

Di berdewamiya heman rapora Rêxistina Efûyê ya Navnetewî de tê destnîşankirin ku dadgehên Tirkîyê, derheqê polis û cendirmeyên ku êşkence û muameleya xerab dîkin de, lêpîrsînek

ciddî nakin û biryarên ku di derheqê wan de didin jî, ne hûqûqî ne û herweha, li dijî peymanên navneteweyî ne.”

Herweha, di raporê de hatiye tespîtkirin ku li Tirkîyê parastina berpirs û rayedarên dewletê, ji parastina mafên mirovan girîngtir e. Ji ber vê yekê, Direktorê Rêxistina Efûyê ya Navnetewî yê Ewropa û Asyaya Navîn Nicola Duckworth ban li rayedarên dewleta Tirk dîke ku di sîstema qanûnên cezayê de reforman pêk bîne.

Li Iraqê serkirdayetiyeke
4 alî tê pêkanîn

Navenda Nûçeyan

Desteya Serokatîya Komarê ya Iraqa Federe eşkere kir ku nêzîk bûye li pêkanîna serkirdayetiyeke bikomel ya çaralî ku her yek ji Serok Talebanî û her du cîgirên wî û Serokwezîr Nurî Malikî di nav xwe de digire bo birêvebirina

welêt û derkirina biryarên girîng.

Di beyannameyê serokatîya komarê de hatiye aşkerekirin ku desteya serokatîyê di civînekê de bi serokatîya serok Talebanî pêşveçûnên siyasî û ewlekariyê ên welêt nîqaş kiriyê ji bilî nîqaşkirina dîtina rêçareya pêwîst bo rûbirûbûna ew metirsiyên ku duçarî hikûmeta yekîtiya niştîmanî dibin.

Beyanname amaje bi wê dîke ku desteya serokatîya nêzîk bûye li pêkanîna wê serkirdayetiya hevbeş û her weha li pêkanîna eniyêke siyasî ya hêzên nerm bi armanca derxistina Iraqê ji berberiya etnîkî.

Herweha daxwaz ji gişt aliyan kir bo jinavbirina terorîzm û pêkanîna erkên stûyê me di vê qonaxa hestiyar ya ku Iraqê tê de derbas dibe, berpirsiya xwe bigirin stûyê xwe.

Xwendekarên Kurd ji bo azmûna
werzîşî tèn perwerdekirin

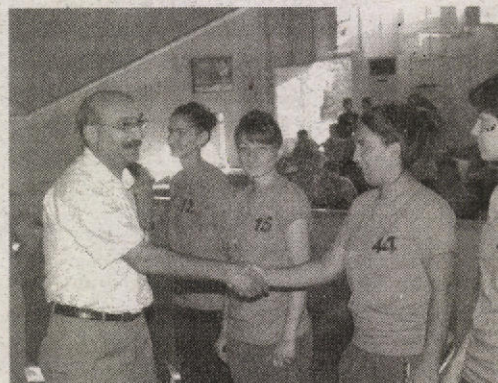
Dema Nû/Amed

Şaredariya Peyasê ya Amedê, ji bo pêkanîna bingeheke werzîşî û bo amadekirina azmûna werzîşî, xwendekarên Kurd perwerde dîke. Dê di vê serdemê de 80 xwendekarên Kurd di warên cihê cihê yê werzîşê de bèn perwerdekirin. Dê ev kursên werzîşê 75 roj dom bike.

Şaredariya Peyasê ya Amedê, ji bo ku di nav ciwanan de bingeheke werzîşî avabikin û ji bo ku xwendekarên Kurd ji bo azmûnên werzîşî yê Zanîngehan bèn amadebikin û pêwendiyêke xurt di navbera ciwanan de peyde bikin, dest bi kursên perwerdehiyê kir.

Dê ciwan 75 roj di warên Fitbolê, voleybolê, entbol, basketbolê û di warên bazdan û cimlastîkan de di bin refaqata 8 mamosteyan de bèn perwerdekirin û di encama van kursan de, dê yê serketî azamûnên zanîngehan kar bikin û beşên werzîşî yê zankoyê bixwînin.

Kursên ku li Salona Werzîşî ya Lîseyaya Fatîhê pêk tèn, Serokê Şaredariya Peyasê ya Amedê Zilkîf

Karatekî ji beşdar bû û pişgiriya xwe bo xwendekarên Kurd eşkere kir. Karatekî da zanîn ku cara yekemîn e, di çarçoveya karên şaredariyê de kursên weha destpêkirine û xwendekarên di warên cihê cihê de perwerde dîkin.

Karatekî diyar kir ku ji bo çareserîkirina hemû gîrîftên xelqê Amadê, dixwazin hewl bidin. Lê perwerdehiyê wek nîrxekî girîng destnîşan kir û xwest ku hemû ciwanên Kurd girîngiyê bidine perwerdehiyê. Karatekî, paşê jî li nav salona werzîşê geriya û çav li karên ciwanan kir.

Nêçîrvan Barzanî;

“Ez piştgiriya rapora
HRW dikim”

Navenda Nûçeyan

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî di civîneke çapemeniyê de li ser pîrseka di derbarê rapora Rêxistina Çavdêriya Mafên Mirovan (HRW) ya li ser rewşa girtiyên Kurdistanê federe ragihand ku haya wî ji wê raporê heye.

Li gor ku ji aliyê jêderên herêmê ve hatiye belavkirin, Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî di civîneke çapemeniyê de li ser pîrseka di

derbarê rapora Rêxistina Çavdêriya Mafên Mirovan (HRW) ya li ser rewşa girtiyên Kurdistanê federe ragihand ku haya wî ji wê raporê heye û weha dom kir; “Em wek hikûmet, ciddî li ser raporê sekinîne û em bixwe piştgiriya raporê dîkin. Diyar e hin binpêkirinên mafên mirovan hatine kirin, lazim e em wan pîrsgirêkan çareser bikin.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi berdewamî weha got; “Min, ji bo ronîkirina behsên wê raporê, nivîseka resmî ya

arasteyî ji herdu asayîşên Hewlêrê û Silêmaniyê rêkiriye. Pişt re jî wê komîteyê ji bo lêkolîna xalên wê raporê bê damezirandin, di encama rapora wê komîteyê de em ê ray û tedbirên xwe werbigirin û dîtina xwe belav bikin.”

Herweha di vî warê de Nêçîrvan Barzanî ragihand ku reşnivîsa qanûn dezgeya asayîşa yekbûyî ya nuh amade bûye, di nêzîk de diçe parlamentoyê ji bo qebûlkirinê.

Li Kurdistanê di 16 salan de
12500 jin hatin kuştin

Li gor îstatîstîkê Wezaretê Mafên Mirovan ya Hikûmeta Kurdistanê, par tenê li Silêmaniyê 1108 jin rûbirûyî kuştin, tundûtûjî, sivikatî pêkirinê bûne.

Ajansa France Press li ser devê Yusuf Mehemed Ezîz Wezarê Mafên Mirovan ya Hikûmeta Kurdistanê, radigihîne ku li gor îstatîstîkên wezaretê di midetê şeş mehên buhurî de 500 jin tenê li nav sînorê bajarê Silêmaniyê rûbirûyê kuştin û tundûtûjî bûne.

Ronak Ferec birêvebira Bernameyî Senterî Rageyandin û Ronakbîrîyê Yekîtiyê Jinanî Kurdistanê ragihandiyê ku di 16 salan de 12 500 jin li Kurdistanê

federe hatine kuştin û Ferecê ragihand ku hejmara kuştina jinan li wî perçeyî ji hemû perçeyên Kurdistanê yê din zêdetir e.

Ronak Ferec diyar kir ku hukûmetên Kurdistanê ev 16 sal in wek di diwanxanan de rûnin ne ku hukûmet bin, kêmtirxemiyan û sersariyan dîkin. Ronak Ferecê rexne girt ku li Kurdistanê sîstemeka zanistî ya îstatîstîkwergirtinê nîne loma jî îstatîstîkên sîstemafîk nayên girtin gelek çaran her kes li gora xwe hejmaran pêşkêş dîkin, hin çaran hin jî bo henekpêkirinê îstatîstîkan belav dîkin. (netkurd)

ODE- II

Jan Geşo

jangeso@superposta.com

Sol, Şal, Îşlig, Çakêt, Qerewat.

Li hev hat, li hev hat!

Tev jî giranbuha bûn. Ji qumaşê îngilizî û ji hevrişimê hindistanî.

Digel vana sieteke swêdî, Xwedê jî dizane nehatiye stendin bi erzanî.

Di demên dawî de dema ku bêhteng dibû, bêhna xwe bi vana dianî.

Lê bêfêyde. Xwe bi xwe digot; "Xortekî çak im, bi kinc û berg im. Bi mal û milk, bi zêr û ziv im. Erê bi jan û kul im, lê her şevê bi ramûsanên jineke bedew birînen xwe dikewînim. Lê, lê lê..."

***

Ode.

Dîsa ode.

Ji çar dîwarên bilind ode...

Li camekanên bajêr, li avahiyeke bilind, berê wê li kolanên fireh, pişta wê li paşkuçeyên bajêr ode.

Ji yek odayên lehengê çiroka me.

Maseyeke mezin, li ser maseyê çarçoweyek û di çarçoweyê de wêneyeke ji rojên xweş li rex mirovekî binavûdeng. Li pêş masê li ser kevrekî mermerî navê wî nivîsandiye bi rengê zêrin. Palkursiyên giranbuha ên çermîn. Perdeyên amerîkanî ew jî darîn. Klîma heye li dîwarê himberê masê. Havînê zozan e; bi hewa sarîn, zivistanê jî wek paşla qîzan; germîn. Dîwarê li kolana herî mezin ya bajêr dinihêre; ew jî camîn.

Berê xwe didî derve û li berjêr dinihêrî; mirov diherikin li çep û rastê kolanê. Kolan şên e. Bi lezgîniya kurmoriyan bi hezaran berjêr diçin, bi hezaran jî berjor. Bi dehan seyare, teqsî diçin û tîn. Îşportacî diqîrîn ji bo firotina malên erzan. Orispî jî bazariya goştê xwe dikin bi mirovên erzan re. Gerok û feqîrok mînderên xwe danîne, kevnîkên xwe vekirine, bi hezar cûre dua û lava doza xêr û xêratan dikin ji şênîyên bajêr. Yê diçin û yê tîn...

Lê ew niha li odeya xwe ye û bi tu derek de jî naçe.

Pişta xwe spartiye palkursiyê çermîn yê fetlok û rasterast li dîwarê himber dinihêre. Li dîwar, çarçowe li rex hev û li bin hev. Di her çarçoweyek de serfiraziyeke heye. Dîplome an jî spasnameyek. Di her çarçoweyek de serbilindiyek!

Yek bi yek, lê bi hûr û kûr li çawçoweyan dinihêre. Serpêhatiyên bidestxistina wan tîne bîra xwe. Careke ji caran gerînende, walî, şaredar, giregirên bajêr amade bûn. Yek bi yek bangê kesên ku xelat girtine dikirin. Dor hatibû ser wî. Gerîndeyê wî, xelatê bi destê xwe dabû wî û ji her dû sûretan ew maç kiribû. Kêliyek li nav çavên gerîndeyê xwe nihêtibû. Gerîndeyê li nav çavên wî...

Çar dîwar, çar çowe û jiyaneke.

Di her çarçoweyek de xweavakirinek! Lê piştî her xweavakirinê jî xwepelişandek. Wêranî û malkambaxî.

***

Şeva duhîn hat bîra wî!

Ew şeva ku kêli bi kêlî ew û jineke bêhempa, di heman demê de yeka di heman şirketî de kar dike û bi qasî lehengê me serkeftî ye; xwedî ling û çokên stûnî, giyanêke hevrişimî bi hevûdu re demeke xweş derbas kiribûn. Ji derengê şevê hetanî berdestê sibê xwaribûn, vexwaribûn, gotinên xweş û sohtikî ji hevûdu re gotibûn, giyanên hevûdu bi helbestan mist dabûn û bi berbangê sibê re şa bûbûn bi hevûdu re; wek mûmên bêhnweş hêdî hêdî, dilop bi dilop bi hevûdu de heliyabûn, bi hevûdu de kelijîbûn, zeliqîbûn, bûbûn yek. Bi tîrêjên rojê re ew jî vemirîbûn.

Ji xewa şêrîn heşyar bûbû. Ew tazî, jina paşla wî tazî. Jiyan tazî. Li rewşa xwe fikirî û dilê wî lihev ket; ji wî, ji jina paşla wî û ji vî rewşa wî re.

Ronahî.

Rastî.

Ne ew dilşadî, ne ew bêhnweşî. Dîsa wêran, dîsa yê berê.

Xwe bi xwe got; "Heft caran çû seferê, hat dîsa kerê berê."

Li Hewlêrê Konferansa Federalîzmê

Navenda Nûçeyan

Li Hewlêrê bi slogana "Federalîzma Praktîze-kirî di Iraqê de" her yek ji saziya Aştî bê Dadwer Nabe û Hevpemaniya Navdewletî ji ber Dadweriyê û Civata Nûnerê Iraqê û Civata Niştîmanî a Kurdistanê bi alîkarî û piştevaniya wezaretê derve ya Îtalya û Hikumeta Herêma Kurdistanê, konferanseke hevbeş saz kirin.

Li gor ku ji malpera pukmediyê hatiye wergirtin, Konferansa li salona kongreyan ya bajarê Hewlêrê bi amadebûna Cîgirê serokê Herêma Kurdistanê Kosret Resul Elî, serokê Parlamentoya Kurdistanê Ednan Muftî, serokê demî yê Civata Nûnerê Iraqê Xalîd Etiye, hejmarek ji parlamentêrên Kurdistan û Civata Nûnerên Iraqê, wezîrê derve yê berê yê Urdunê, Balyozê Îtalyayê yê li Iraqê hat saz kirin.

Kosret Resul di gotara xwe de diyar kir ku Hewlêr, hertim di demên borî de wek binkeya xebatkarên Iraqî bû li hember dîtkatoryetê bi heman awayî niha jî Herêma Kurdistanê dibe binkeyek bo çareserkirina pirsgerêkên Iraqê ku pêwîstiya wê bi hewl û xebatên hevbeş ên hemû aliyekî heye.

Piştî re serokê demî yê civata nûnerên Iraqê Xalîd Etiye di gotara xwe de amaje bi naveroka konferansê kir û meseleya federaliyê bi yek ji meseleyên hestiyar anî ziman û di diyar kir ku Sîstema federaliyê ku çendîn milyon

Iraqiyan dengê xwe jê re dane, yeke ji sîstemên herî pêşketî û yê serkeftî ên jiyana nû a mirovatiyê bo rêvebirina welat.

Serokê Parlamentoya Kurdistanê Ednan Muftî jî behsa başiya sîstema federaliyê kir û ezmûnê federaliya Herêma Kurdistanê jî bi ezmûnekî serkeftî anî ziman û weha got; "Me Bi riya bicîhanîna wê sîstemê di Herêma Kurdistanê de kariye hemû cudayiyên olî, mezhebî, etnikî û yê neteweyî kontrol bikin. Êrîşkirina Tirkiyê bo ser Herêma Kurdistanê tu binemayên wê tunene çimkî me hertim destê alîkarî û gotûbêjê ji Tirkiyê re dirêj kiriye. Bi operasyoneke artêşa Tirkiyê bo ser Herêma Kurdistanê pirsgerêkên Iraqê wê kurtir bibin û Tirkiyê jî nikare pirsgerêkên xwe çareser bike.

Derheqê Baydemir de lêpîrsînek nû hat destpêkirin

Dema Nû/Amed

Serdozgeriya Komarê ya bajarê Amedê, di derheqê Serokê Şaredariya Bajarê Mezin ya Amedê Osman Baydemir de dest bi lêpîrsînekê kir.

Serdozgeriya Komarê ya bajarê Amedê, bi mebesta ku beşdarê bernameyê Roj Tv bûye û li wir PKKê wek 'Mixalefeta Kurd ya çekdar' bi nav kiriye, di derheqê Serokê Şaredariya Bajarê Mezin ya Amedê Osman Baydemir de dest bi lêpîrsînekê kir.

Hatiye ragihandin ku Serdozgeriya Komarê ya bajarê Amedê, di çarçoveya vî lêpîrsînekê de ji Muduriya Emnî CDyên qeydiya vî bernameya televîzyonê daxwaz kiriye ka di wê axaftinê Baydemir de sûc heye an na. Herweha hatiye ragihandin ku ger di axaftinê Baydemir de sûc bê tespîtkirin, wê di derheqê Baydemir de ji makedeya 7/2 ya Tekoşîna li Dijî Terorê doz bê vekirin û bi xwestina 3 sal cezayê zindankirinê bê dazandî.

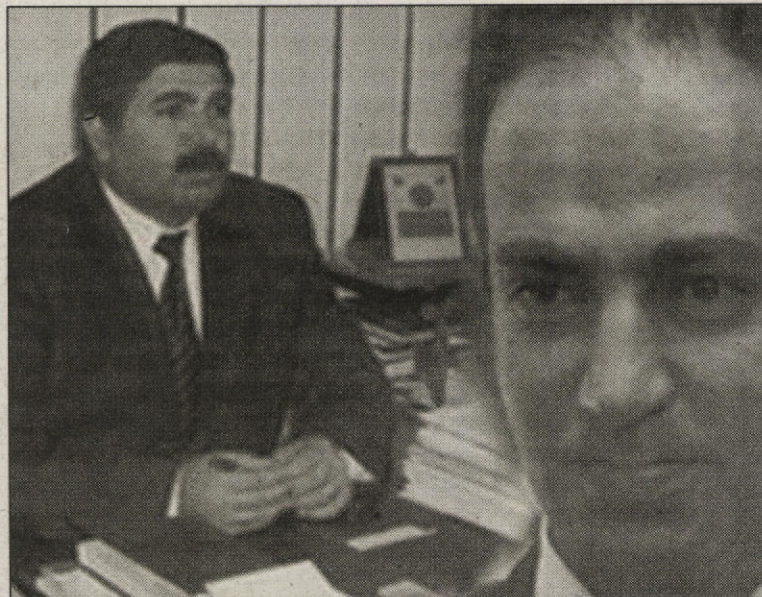
Ji bo Şaredar Baydemir û Ertak lêgerîn hat destpêkirin

Wezaretê Karê Hundirîn ya Tirkiyê, di derheqê Serokê Şaredariya Bajarê Mezin ya Amedê Osman Baydemir û Serokê Şaredariya Şîrnexê Ahmet Ertak dest bi lêgerîna pêşîn kir.

Rayedarên Wezaretê Karê Hundirîn ya Tirkiyê, di derbarê sedemê vî lêgerînê de ragihandin ku Serokê Şaredariya Bajarê Mezin ya Amedê Os-

man Baydemir di bernameyê Roj Tv yê de û Serokê Şaredariya Şîrnexê Ahmet Ertak jî Televîzyonek Fransî ya qenala 'Frans24' pesnê PKKê dane û ji ber vî yekê Mufetîşên Mulkiyê hatine wezîfedarkirin daku di derheqê wan de lêgerînek bikin.

Herweha, hatiye ragihandin ku Serokê Şaredariya Bajarê Mezin ya Amedê Osman Baydemir, PKKê wek 'Mixalefeta Kurd ya Çekdar' bi nav kiriye û Serokê Şaredariya Şîrnexê Ahmet Ertak di axaftinê xwe ya heman televîzyonê de pesnê PKKê daye û weha gotiye; "Gelê Kurd piştgeriya PKKê dike, em jî piştgeriya Gelê Kurd dikî." Ji ber van gotinan, Wezaretê Karê Hundirîn ya Tirkiyê di derheqê van herdu Şaredaran de dest bi lêgerînê kiriye.

“Grûba Vate, ji bo standartîzekirina zaravayê Zazakî hatiye damezrandin”

Wek tê zanîn, Grûba Xebata Vate 15 emîn civîna xwe ya li ser rastnivîs û kemlandina zaravayê Kirdkî-kirdmancî ya zimanê Kurdî, li Amedê lidar xisti. Di civînê de li ser kar û xebata 10 salên borî ya zaravayê Kirdkî ango Zazakî hat rawestandî. Civîna ku di 1-ê Tîrmehê de destpêkir, heta 4ê Tîrmeha 2007-an dom kir.

Grûba Xebatê ya Vatê, herweha di çarçoveya civîna xwe ya 15-an de li salona şanoya şaredarîyê ya Amedê panelek jî li dar xist. Di panelê de nivîskar û zimannas Mihemed Malsimanij, Mehmed Neşîte, J. Îhsan Espar bi gotarên xwe beşdar bûn û panel jî aliyê 150 nivîskar, rewşenbîr û zimannasên Kurd ve hate şopandin.

Ji Birêvebirên Grûba Xebata Vate zimanzan û nivîskar Munzûr Çem, Mehmed Selîm Murad, Seyîdxan Kurij û Huseyîn Kulu serdana Navenda Rojnameya Dema Nû kirin. Di çarçoveya vê serdanê de me jî, bi van birêzan re li ser Grûba Xebata Vate, babeta 15emîn civîna wan ya li Amedê, rewşa zaravayê Kirdkî-kirdmancî û hwd. hevpeyvînek çêkir.

Hevpeyvîn; Nevzat Karakeçi

Hun dikarin bi kurtî behsa grûba xebata Vate bikin?

Munzur Çem; Xebata Grûba Vate, yanzdeh sal berê destpêkir. Li dervayê welat em hevalên me yên ku li Ewrûpayê dijîn û zaravayên wan ku Kirdmanckîye an jî zazakî, me çend caran ligel hevûdu danûstendina ku em ê li ser lehçeyan (zaravayan) xebatek bikin û pêşve biçin, em hatin cem hev û civînek çêkir. Civîna me ya yekemîn li Swêdê Stocholmê hat çêkirin.

Me programek danî pêşiya xwe; di zazakî de du problemên girîng hebû, yek me got, di zazakî de di xezna lehçê de çî heye çî tuneye em berhev bikin. Du li gor herêman tiştêkî tabîyê ku di navbera devokan de cudahî hebin, me xwest bi awayekî standartîze bikin yanî aliyê termînolojiyê ve standartîze bikin. Gava ku em bixwazin di jiyaneke modern de xwe îfade bikin, pêwîst e em vî tiştê bikin.

Ji aliyê din ve îmla standartîzekirin jî pêwîst e û ji bo vê yekê jî, me biryar da ku salê carekî an du carê em kom bibin û li gorî programa xwe tiştêkî ku me daniyê pêşiya xwe, li ser van babetan bixebitin. Hevalên ku tê de dixebitin, ne yekreng in xwediyên fikrên cuda cuda ne, lê em hevûdu baş fêhm dikin, zimanê

me lehçeyê me kuderê çawa tê qisekirin, baş tê fêmkirin. Paşê me got em kovarek derxin. Piştî xebatek hevbeş kovara Vatê dest bi weşanê kir

Mamoste babeta civîna we ya li Amedê bitaybet li ser çî bû, çima Amed?

Mihemed Selîm Murad; Ev civîna ku me li Amedê çêkir, civîna ewil e ku em li vir, li ser axa xwe dikin. Sala berê, me 14emîn civîna xwe li Hewlêrê ango li Başûrê Kurdistanê lidar xist. Îsal jî, em li Bakurê Kurdistanê ango li Amedê civiyan. Me biryar dabû ku em hêdî hêdî berê xebata xwe bidin li ser axa welat. Ji ber vî jî em pir kêfxweş in ku vî civîna me, li ser axa welat hat lidarxistin.

Babeta vî civîna me ku civîna 15emîn e, bitaybetî li ser termên ziraîyê. Wek ku em dizanin, civata me civatekî gundî ye û di aliyê ziman de jî, bi vî awaye. Me got, ev termên ku di nav gundî de sêr ziraat, li ser heywan û li ser hayurdorê ne, ger pêşî lê neyê girtin hêdî hêdî wenda dibin. Di civîna me de vî yek, wek babetek acil hat tespîtîkirin. Ji xwe her car beriya ku em civînan pêkbînin, divê em li ser kîjan babetê kar bikin, tespîtî dikin.

Ji bo lêkolîn û berhevkirina her babetek, hevaleyê an du heval wezîfe digirin ser xwe û di vî derbarê de xebatên xwe didiominin. Ji zaravayên kurman-

cî, soranî, goranî û li gor zimanê Farisî, Erebi û Tirkî bi şêweyê berfireh, metnek amade dikin û wê metnê jî hevalên dinê re rêdikin. Heval jî mehek carna du meh li ser dixebitin. Carna gotinekî derdikeve ku 25-30 şeklê telafûzê wî hene. Mixabin weha ye, ji xwe armanca sereke jî standartîzekirin e.

Kek Seyîdxan, qasê ku em dizanin niha hin kes an jî hin grûb henin ku zaravayê zazakî wek zimanekî cuda û yên ku bi vî zaravayê jî qise dikin, wek netewekî cuda bi nav dikin. Wek grûp raya we ji bo van kesan an grûban çîye?

Seyîdxan Qurij; Ez naxwazim niha li ser aliyê wî yê îlmî bisekinim. Yanî bi îlmî; Zazakî-kirdkî zaravaya zimanê Kurdî ye û ev ji gellek aliyên ve hatiye qebulkirin. Em aliyê Palo, Bîngol dibêjin Kirdkî, Dêrsîm dibêjin Kirdmanckî, aliyê Sêwerek dibêjin Dimilî û hinek din jî dibêjin zazakî û herweha, ez baş dizanim ji me re dibêjin dibêjin Kurmanc. Wekî min got ez naxwazim ser aliyê îlmî tiştêkî bêjim, lê wek grûba Vate roja ewilîn me li ser hev kiriye em zarava dimilî wek zaravaya zimanê Kurdî dibînin; wek kurmancî, soranî, hewramî û lorî heye û gelê zazaaxif jî wek Kurd dibînin.

Tiştên ku me aniye li cem hev û ferqîya me û grûbên din ev e ku em, zazakî wek zaravayê Kurdî dibînin û zazaaxif jî wek mîletê Kurd dibînin. Ji xwe me alfabe ya giştî ku niha di kurmanciyê an Kurdî de bikartê, alfabe ya xwe dibînin. Ji roja civîna me ya ewilîn me alfabe ya Celadet Elî Bedirxan qebûl kiriye em wî alfabe bikartînin. Yanî em û ew grûbên din em nikarin bi hev re kar bikin ku heta niha me bi hev re karek nekiriye. Pêwendiya me jî nîn e. Ji ber ku ew grûbên din di nav xebata me de cih negirin heta ku di Kovara Vatê de nanişin, ji zirarek mezin yek jî ev e ku ew, alfabe ya Celadet Elî Bedirxan qebûl nakin. Ji her grûb, her kes, her kovar, her derdor alfabe ya cihe cihe heye, lê em alfabe ya Kurdî bikartînin...

Qe nebe mirov firsend bide hev ku hemû zarava di jiyane de bîn bikaranîn. Em ne di wê baweriyê de ne ku îro em dikarin zimanekî yekbûyî pêkbînin. Em di wî baweriyê de ne ku firsend hebe hemû zaravayan pêşde biçin, hemû zaravayan di nav xwe de standartîze bibin. Ji xebatê û karê ku em dikin, ya herî pêwîst em dixwazin zaravayê zazakî standartîze bikin wek kek Munzur jî got, di nav zazakî bi xwe de 2-3 devok hene,

em dixwazin di nav ev devokanan de lehçeyekî standart pêkbînin û zimanê standart, zimanê yekbûyî em dibênin ne karê îro ye, karekî dîr û dirêj e. Xebat û tekoşînek dîr û dirêj lazim e.

Munzur Çem; Ez jî dixwazim li ser vî pirsê çend tişt bibêjim. Bi taybet ev mesele, piştî 12 Îlonê ew mesele ket rojevê. Li gor min sedemê wê yên cuda cuda hene. Yek, dewleta Tirkîyê, piştî 12 Îlonê biryar da ku Alevîti û Zazakî-Kirdmanckî hemberê Kurdan wek dubendiyek bikar bîne, ew tiştêkî eşkere ye. Hinek zaza li welat, hinek zaza jî li dervayê welat xebatek destpêkirin û gotin ku zaza ne Kurd in. Lê tiştêkî îlmî, tiştêkî dîrokî, tiştêkî rastî negotin û îro jî nikarin bêjin. Yekê din jî, em bêjin Ebûbekîr Pamûkçû destpêkir. Ebûbekîr Pamûkçû çawa ketiye xepixanê, polês jê re çî gotiye, çawa Tirkîtiyê û polêsiyê qebûl kiriye, çawa derketiye, ji xwe eşkere ye...

Yek noxteyek din ya muhîm jî ew e, rastî jî hinek dêman de em bêjin gava ku mîletên bindest pêşde çûn, wê çaxê hinek kes li ser nasnamaya xwe dibê ku cuda difikirin. Yanî bingeha wî ya sosyolojîk heye, tiştên tabîi bû. Hinek insan ji me cuda difikirin, dibêjin ku zazakî ne kurdî ye, zaza ne kurd in... Tiştêkî normal e. Yanî em nikarin her kesê re bêjin wek me bifikire. Cuda difikirî, serçavan, meriv çise dike, lêkolîn çêdike. Lê esas mesele wek meselekî politîk e û îro jî ew dewam dike. Yanî karê me nîne ku wek siyasî li meselê binêrî. Karê me, zimanê me çîye tespît bikî û standartîze bikî. Ê tabî grûba Vate xwe wek Kurd qebûldikin, lehçeyê zazakî diaxivin, zazakî wek zaravayeke zimanê Kurdî qebûldikin.

Kek Mihemed, wek hûn jî dizanin di warê wêjeyê de zaravayê kirdmanckî li gor soranî û kurmancî qels maye. Li gor we sedemên viya çîye û ji bo xurtir bibe divê çî bê kirin?

Mihemed Selîm Murad; Bêguman sedemên wî yên dîrokî henin. Tabîi, wexta ku em dibêjin sedemê dîrokî henin, yanî yek li gor nifûsa zazayî, mintîqa ku tê de zaza dijîn û şert û mercên dîrokî dibe ku rê nedabe kesên ku kirdmanckî diaxivin, wek kurmancî, soranî yan jî hewremanî demekî zû bikevin pêvajoya nivîsandinê. Wek em dizanin her ziman di dîroka xwe de çend merhele derbas dike. Di serî de zimanê tenê axaftinê, ango ji bo jiyana rojane, dûra dikeve pêvajoya zimanê nivîsandinê, dûra dibe yê perwerdê, wêjeyê û siyasîyê. Gava meriv weha difikire, rewş bi gelemperî rewşa Kurdan ya dîrokî jî

Berdewamî di rûpela 13an de

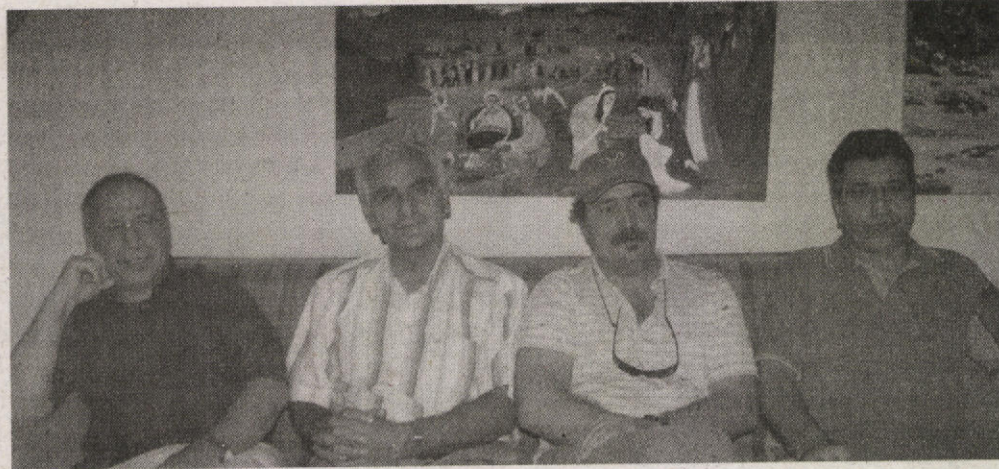

pêşkeftina hin zaravayan re rê venekiriye. Hemû zaravayên Kurdî, Kurdî bi hemû zaravayên xwe ew şert û mercên dîrokî negotîne ku bibin zimanê nivîsandî, dûra bi îdarî, perwerdeyî.

Dema em li zaravayê Kurmancî dinêrin, 400 sal berê ketiye erka pêvajoya nivîsandinê û klasîkên Kurdî yên wek Ehmedê Xanî, Melayê Batê, Melayê Cizîrî tiştên ku nivîsandîne, di edebiyata Kurdî de ciheke gellek girîng digrin. Wek tê zanîn di her miletê dinyayê de destanê wan yê netewî hene, ême jî destana Mem û Zîn heye û em bi viya serbilind in. Soranî em bêjin piştî ku Îngilîz hatine Iraqê jî 1920î şûnde Soranî ew şertên weha siyasî û dîrokî dîtine ku di wê derê de di wê perçeyê de bûye zaravayê nivîsandinê, heta perwerde û îdareyê.

Meriv li hewremanî mêze dike, piştî kurmancî meriv dikare bêje ku hewremanî dema xwe ya zêrînî jiyaye. Yanî gelek kurdên me heta ê ku li ser ziman kar dikin zimanzan daxîl, ji viya ne agahdarin û hewramî di wextekî xwe de çî ferhengên hêja afirandîye, çî xebatên mezin kirine, hê jî em nizanin, Kurdên Soranî dizanin ji ber ku nêzikî hev in. Kurdên Başûr dîsa nisbeten dizanin, em Kurdên Kurdistana Bakûr ji viya bê par in. Ji ber ku têkilî ji her du zaravayê Zazakî û Hewramî nêzikî hev in. Em li ser sekinîn, em dibînin ku demeke weha pir hêja jiyaye û hê tesîra xwe îro jî heye.

Îcar zazakî, yanî meriv dikare bêje ku di dawîya sedsala 18an de wek

hinek tekst hatine nivîsandin. Ji piranî yê oryantalist in. Yanî ji welatên Ewropa hatine Kurdistanê geriyane, rastê zazakî hatine û hinek tekst nivîsîne. Eger meriv wana jî nehesibîne, tarîxa zazakî ya nivîsandinê ya li Kurdistanê ev diçe 20-30 sal berê. Lê sed sal berê li Sêwerekê Osman Efendiyê Babîç hebû ku Mewlûda xwe derxist. Dûra jî Ehmedê Xasî bi zaravayê zazakî Mewlûda xwe derxist. Ev du piştî wek klasîkên zazakî ne. Dûra di salên 60î de destpêkirine hinek meleyên zaza li Kurdistana Bakûr di medresan de ji telebeyên xwe re bi zazakî kîteb xwendine. Dûra ji vana gelekî ên ku şîr nivîsandine, mewlûd nivîsandine hene. Piştî ku kovara me ya Vate derket, belav bû, ev tişt hêdî hêdî derket holê. Haya me jî tunebû, gelek berhemên hêja derketin ku yanî meleyên me, tiştên hêja nivîsandine.

Hinek berhemên wê demê hene ku ji aliyê çapxaneyê Vate ve hatine çapkirin ku em bixwe heta niha ji wan berhe-

man haydar nebûn. Ew îcar nişan dike ku di salên 60î şûn de hêdî hêdî zazakî nivîsandina wî zêde bûne. Di sala 70î de hinek kovar derketin. Di van kovaran de car carna şîrên zazakî hebûne, çîrok hebûne, bitaybetî Kovara Tîrêj wek Kurdistana Bakûr bû bîngehekî. Bitaybetî piştî 12 îlonê û li Ewropayê ev xebat geş bû. Meriv dikare bêje ku di zazakî de ew 20 salên dawiyê de gelek tişt derketine. 4-5 heb kîteba gramêrê derketine û yek ji wana ê Kek Munzur e. Çend ferhengên hêja derketine. Kovar henin, çîrok heye, roman hatiye nivîsandin.

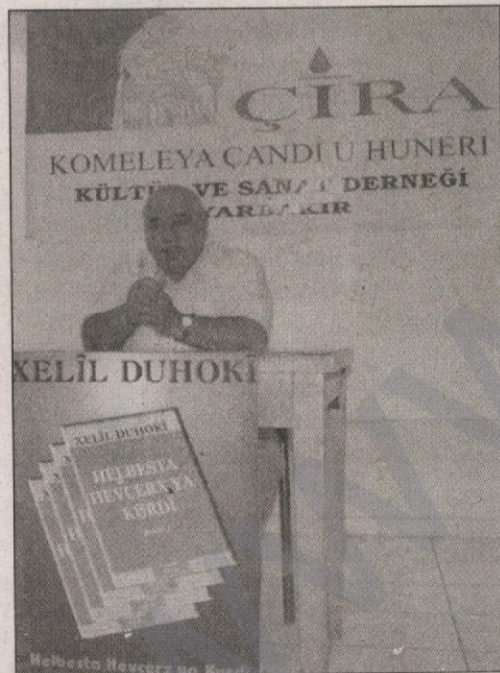
Seyîdxan Qurij; Di vî warî de em çima weha dereng man, birastî viya pirsas me ye jî, yanî çima di nav civata zazakî hinek tişt nivîsandine, lê çima cesaret nekirine ku derxînin, belav bikin? Lê hê jî baweriya me ew e ku hinek tişt hatine nivîsandin lê derneketine piyasa. Em du wan tiştanin jî. Belkî ew dîtina me biguherîne, belkî em bigihî-

nin 60-70ê sal berê ku tişt hatiye nivîsandin. Ji ber ku tirs faktorekî mezin e. Li dewleta Tirk ne hewceye ku tiştên siyasî dîr û dirêj tehlîl bikin, em dizanin her tişt qedexekiriye. Baweriyek tişteki bi Kurdî kîjan zarava dibe bila bibe nivîsîyî, heps kiriye bi salan ceza kiriye. Ew jî bûye sedem ku însan tirsiyane xwedî li ziman û berhemên xwe derneketine. Sedemên din jî ew tiştên dîrokî bû. Sedemên din jî ku îro wek faktorekî mîlî ser tesîr dike, statuya zazakî, li gor statuya kurmancî û soranî hê jî qels e. Wexta statuya dibêjî, ziman ya zimanê ticarî ye, ticaret jî statuya dibe.

Birêz Huseyîn Kulu jî, bi zaravayê zazakî beşdarê sohbetê bû û di derbarê pirrengiya Grûba Xebata Vate de ragihand ku ev Grûb, siyasî nîn e.

Huseyîn Kulu; Ez jî bersivên hevalên xwe parve dikim. Lê, dixwazim li ser armanc û helwesta Grûba Xebata Vate yek-du tişt bibêjim. Tu fikareyeke Grûba Xebata Vate tune ku bibe grûbeke siyasî an di bin siya grûb û rêxistîneke siyasî de be. Grûba Xebata Vate, ji bo xizmeta rastnivîs, standartîzekirin û kemlandina zaravayê Kirdkî-kirdmancî ya zimanê Kurdî, hatiye damezrandin. Hevalên ku di nav Grûba Xebata Vate de dixebitin, ne yekreng in û hemû jî xwediyên fikrên cuda cuda ne û heryek ji wan jî derudorên cuda tîne. Lê, heta niha tu kesek ji me fikir û ramanên xwe yê siyasî tîkilê nav xebatên wê grûbê nekiriye û ez bawer im, wê nekin jî.

Xelîl Duhokî li Komeleya ÇIRA semînerêk lidar xist

Dema Nû/Amed

Bi amadekariya Komeleya Çandî û Hunerî ya ÇIRAYê, ji aliyê Nivîskarê Kurdî yê li Başûrê Kurdistanê Xelîl Duhokî ve, li ser wêje û kelepora Kurdî li Amedê semînerêk hat lidarxistin.

Semînera ku di 7ê Tîrmeh a sala 2007-an de bi amadekariya Komeleya Çandî û Hunerî ya ÇIRAYê li avahiya

Komelê hatibû hatibû lidarxistin, ji aliyê nivîskar Xelîl Duhokî ve hat pêşkêşkirin. Xelîl Duhokî, di pêşkêşkirina semînerê de li ser rewşa bi giştî wêjeya Kurdî, pêwendî û cûdatiyên di navbera zaravayên Kurdî de û li ser girift, pirs û pirsgerêkên li pêşiya pêşkêtiya wêje û zimanê Kurdî rawestiya.

Semînera li avahiya Komeleya Çandî û Hunerî ya ÇIRAYê, bi beşdarbûna hêjmarek rewşenbîr, hunermend û nivîskarên Kurd li Amedê û endamên wê komeleyê, li ser wêje û kelepora Kurdî hat lidarxistin. Semîner, ji aliyê Nivîskar Xelîl Duhokî ku ji bajarê Duhokê yê Başûrê Kurdistanê beşdarbûbû ve hat pêşkêşkirin.

Nivîskar Xelîl Duhokî, di semînerê de li ser wêje û berhemên edebî yê Kurdî ku li dervayê welat hatine belavkirin rawestiya. Duhokî, da zanîn ku pîrriya wan berhemên, bitaybet jî yê nivîskarên Başûrê Kurdistanê, bi elfabeya erebî hatine nivîsîn û belavkirin, pêwîst e ku ev berhem, li nav welêt, ango li Herêma Bakûrê Kurdistanê bi elfabeya latînî jî bînin çapkirin daku hemû xwendevanên Kurd, jê sud werbigrin.

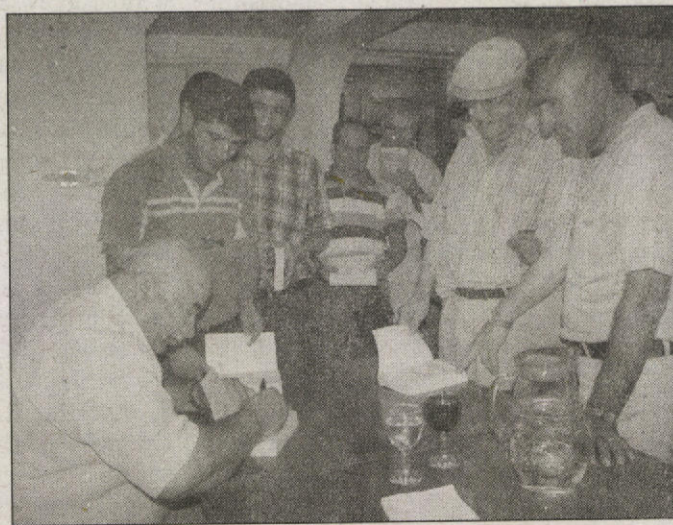
Nivîskar Xelîl Duhokî, di encama semînerê de pirtûka xwe ya bi navê "Helbesta Hevçerx ya Kurdî" Berga Yekem ku bi tîpên latînî hatiye amadekirin û ji aliyê Weşanxaneyê Dengê ve hatiye çapkirin, da nasandin û ji bo beşdarên semînerê îmze kir.

Pirtûka Xelîl Duhokî ya Antolojiya helbestên nivîskarên Başûrê Kurdistanê ku bi pîrriya jî nivîskarên Duhokê pêk tê, ya bi navê "Helbesta Hevçerx ya Kurdî" Berga Yekem ku bi tîpên latînî hatiye amadekirin, ji aliyê Weşanên Dengê ve hatiye çapkirin. "Helbesta Hevçerx ya Kurdî" Berga Yekem, ji danasandin û hin helbestên nivîskarên Başûrê Kurdistanê yê wek Bedirxan Sindî, Abdurrahman Mizûrî, Xelîl Duhokî, Mueyed Teyîb, Mihîsîn Qoçan, Mehfoz Mayî, Vehêl Amedî, Rmezan Îsa, Idrîs Çelkî, Ehmed Qerenî û her wek din pêk tê.

Nivîskar Xelîl

Duhokî, di berdewamiya semînerê de spasiya xwe ji bo Weşanê Dengê pêşkêşkir ku pirtûka wî ya bi navê "Helbesta Hevçerx ya Kurdî" çap kiriye. Nivîskar, herweha li ser Weşanxaneyê Spîrêz ya li Duhokê jî rawestiya û pêşniyar kir ku pîrriya berhemên ku bi elfabeya Erebbî çap kirine, herweha bi elfabeya latînî jî çap bikin. Lewra pê bawer e ku wêje û zimanê Kurdî, dê bi elfabeya latînî hêj zêdetir pêşkeve.

Semînera navborî, bi îmzekirina pirtûkan ya ji aliyê Nivîskar Duhokî ve gihîşt encamê.

Abdullah Gul tehdîta operasyonê dubare kir

Navenda Nûçeyan

Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Abdullah Gul, dehdîta xwe ya li ser operasyonê leşkerî ya li dijî herêma Başûrê Kurdistanê dubare kir û ragihand ku ger leşker daxwaz bikin, ew dikarin sibê jî derbasê herêma Bakurê Iraqê bibin.

Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Abdullah Gul, êvara borî beşdarî berna-

meya televîzyona 'Haber Tirk' ya bi navê 'Ankara Masasi' bû û bersiva pirsên di derbarê pêkanîna operasyonê leşkerî ya ya li deveyê sînor de da û herweha, dehdîta xwe ya li ser operasyonê leşkerî ya li dijî herêma Başûrê Kurdistanê domand. Abdullah Gul, destnîşan kir ku ger leşker bixwazin sibê jî derbasê herêma Bakurê Iraqê bibin, ew dikarin li parlamentoyê vê destûrê derînin û pêşî li wan vebikin û di vîderbarî de biryara wan heye.

Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Abdullah Gul, li ser pirsê ku 'hun dibêjin plana me ya operasyonê hazir e' çi qest dikin? jî, weha bersiv da; "Serpîrîştî bi hemû şeweyî bernamên xwe çêdike, haziriyên xwe û hesabên xwe dike û planên xwe çêdike û dest pê dike. Elbet tu kesek naxwaze şer bike, herî baş jî leşker vê yekê dizanin. Lê,

dema pêwîst bike li cîhek şer bê kirin, wê dest bê pêkirin û biryara siyasî jî, heta dawî li pişt wan be."

Abdullah Gul li ser îdfaya ku xwedê giravî Emerîka çek dide PKKê jî, weha got; "Wê tiştêk weha zerarek mezin bide pêwendiyên bi hevkarên me re."

Gul bersîvek erênî neda Condoleezza Rice

Ji aliyê Rojnameya 'Washington Post' ve hat ragihandin ku Wezîra Karê Derve ya Emerîkayê Condoleezza Rice ji bona pêşlêgirtina operasyonê li derveyê sînoran, bi telefonê li Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Abdullah Gul geriyaye, lê bersîvek erênî jê wernegirtiye.

Li gor ku jai aliyê ajansên nûçeyan ve hatiye belavkirin, nivîskarê Rojnameya 'Washington Post' Jim Hoagland, di maqaleya xwe de îdîa dike ku Wezîra Karê Derve ya Emerîkayê Condoleezza Rice, ji bona pêşlêgirtina operasyonê

leşkerî ya li herêma Başûrê Kurdistanê, bi rêka telefonê li Wezîrê Karê Derve yê Tirkiyê Abdullah Gul geriyaye, lê bersîvek erênî jê wernegirtiye.

Nivîskarê Rojnameya 'Washington Post' Jim Hoagland, di heman maqaleya xwe de destnîşan dike ku li himberî teror û tevliheviya Başûrê Iraqê, aramî û ewlehiya ku li Başûrê Kurdistanê heye ji bona Serokê Emerîkayê George W. Bush noqteyek ronahî ye. Jim Hoagland, di berdewamiya nivîsa xwe de diyar dike ku tehdîda rayedarên leşkerî û siyasemedarên Tirk ya dagirkirina Başûrê Kurdistanê, ligel aramiya herêmê, bicîhbûna leşkerên Emerîkî ya li herêma Kurdan jî dixê bin xeteriyek mezin.

Jim Hoagland, herweha di berdewamiya nivîsa xwe de Serokwezîrê Hikumeta Iraqê El Maliki wek ajaanê (sîxur) Îranê û Erebaşana Siudî bi nav dike û radigihîne ku ji ber vê yekê jî, hikumeta Emerîkayê banga El Maliki ya bihev-dure karkirinê, red kiriye.

Li Amedê rapora bînpêkirina mafên Mirova hat eşkerekirin

Dema Nû/Amed

Li Amedê, Şandeka navnetewî ya Projeya Mafên Mirov ya Kurd ku ji endamên Komîteya Bîrtanya û Galerê pêk tê; rapora xwe ya bînpêkirina mafên mirovan û êrişên li dijî rojnamevanan û medyaya li Tirkiyê, bitaybet jî êrişên li dijî rojnamevanên Kurd, eşkere kir.

Di raporê de hat diyar kirin ku li Tirkiyeyê êriş û sansura li dijî medayayê, bitaybet jî li dijî medyaya Kurdan, di van salên dawî de hêj zêdetir bûye.

Şandeka navnetewî ya Projeya Mafên Mirov a Kurd ku ji endamên Komîteya Bîrtanya û Galerê parêzer Luis Christian, Edel Hughes û Pranjalî Acharya pêk tê, ev roj li Avahiya Rojnamevana ya Amedê, rapora xwe ya derbarê bînpêkirina mafên mirovan û êrişên li dijî rojnamevanan ku li Herêma Bukurê Kurdistanê qewimîne, bi-

daxuyaniyek eşkere kirin.

Şandê, piştî lêgerîn û lêkolînên xwe yê li sazî û dezgehên herêmê û li saziyên li Amedê yê wek, Saziya parêzera ya Amedê, Komeleya Mafên Mirova ya Amedê, rojnameya Azadiya Welat û Ozgur Gundem, kovara Mizgînê û Nivîsingeha Kurdistan TV ya Amedê, gihîştîne wê baweriyê, ji ber ku cî dane nûçê û dengûbasên bi zîmanê kurdî, bînpêkirina mafên Mirovan, nûçeyên li ser êrişên Artêşa Tirk, tûşî gef û êrişan hatine kirin û cezayê pera li wan hatiye birîn.

Di raporê de tê eşkerekirin ku bînpêkirina mafên mi-

rovan, asteng û çepererên li pêşiya rojnamevan û mediyayê, pêşda hatiye û wek salên berê li bajarên wek Colamêrgê, Sêrtê û Şîrnexê rewşa awerteyî hatiye îlankirin, çûndin û hatina rojnamevana ji bo vê herêmê hatiye xedexekirin, egera vê yekê jî axaftin û daxuyaniyên serpirîştê Artêşa Tirk ya Yaşar Buyukanit ku gotiye hin rojnamevan terorîstin, destnîşan kir.

Di raporê de hat diyar kirin ku li Tirkiyeyê êriş û sansura li dijî medayayê, bitaybet jî li dijî medyaya Kurdan, di van salên dawî de hêj zêdetir bûye.

Di berdewamiya raporê de ji rayedarên dewleta tirk hat xwestin ku pêşî li berêriş û sansûra li dijî rajnamevanan û mediyayê bêgirtin û qedexekirina rojnamevanan ji bo herêma bajarên wek Colamêrgê, Sêrtê û Şîrnexê, bêrakirin.

Erdogan;

"Di rojeva me de 'tezkere' tune"

Navenda Nûçeyan

Serokwezîrê Tirkiyê Recep Tayyip Erdogan, di derbarê gengeşiyên li ser operasyonê leşkerî ya li derveyê sînor de ragihand ku di vê pêvajoyê de di rojeva wan de destûra parlamentoyê 'Tezkere' ya ji bo operasyonê, tune ye.

Serokwezîrê Tirkiyê Recep Tayyip Erdogan, şeva din (9.7.2007) beşdarê bernamêyek televîzyona TRT 2 bû û bersiva hin pirsên di derbarê rewşa Tirkiyê û bi teybet jî, operasyonê leşkerî ya li derveyê sînor de da. Erdogan, di derbarê gengeşiyên li ser operasyonê leşkerî ya li Herêma Başûrê Kurdistanê de ragihand ku di vê

pêvajoyê de di rojeva wan ya parlamentoyê de, destûra parlamentoyê 'Tezkere' ya ji bo operasyonê, tune ye. Erdogan, herweha diyar kir ku heta niha, li ser vê yekê jî aliyê tu saziyek pêwendîdar ve ji bo pêngavek bi vî rengî tu raporek neghiştîye destê wan.

Recep Tayyip Erdogan, herweha rexne li Emerîkayê girt û diyar kir ku Tirkiye li dijî terorê tekoşin dide, lê Emerî di vî derbarî de bêdeng e û weha got; "Ew sozên ku dane me, divê bînin bicîhanîn. Ger neyên bicîhanîn, em ê li çareseriyê xwe binêrin. Lewra, ji aliyê Wezareta Karê

Derve û Hêzên Leşkerî yê Tirk ve li ser tekoşîna li dijî PKKê de bi hevbeşî xebat tînin domandin. Piştî hîlbijartinan jî, wê carek din ev pîrsgirêk bi berfirehî bê nîrxandin."

Tayyip Erdogan, di derbarê teqîna li Tuzhurmatu ya nêzikê bajarê Kerkûkê ku li dijî Turkmenan hatibû bikaranîn, de jî ragihand ku ji vê bûyerê, Hikumeta Navendî ya Iraqê berpirsyar e û weha got; "Em, yek ji wan daxuyaniyên ku tînin dayîn jî, qebl nakin. Hin alî dikevin nav xeletiyên cidî. Ew gotinên ku ji devên wan derdikeve, divê guhê wan jî bibihse. Ji ber cîranetiye ye ku ewqas sebra me heye."

Serokên Suniyan soz dan ku wê li dijî terorê rawestin

Dema Nû/Amed

Serokên Olî û eşîrên Erebên Sunî, li bajarê Anbarê yê Iraqê lihev civiyan û soz dan hevûdu ku wê li dijî hêzên terorîst tekoşîn bidin daku wan ji bajar biqewitînin û li bajarê Anbarê aramî û îstîqrarê pêk bînin.

Li gor ku ji aliyê ajansên nûçeyan ve hatiye belavkirin, Serokên Olî û eşîrên Erebên Sunî, li bajarê Anbarê yê Iraqê ku bûye bingeh û navenda hêzên terorîst û bajar kirine gola xwîne, lihev civiyan û soz dan hevûdu ku wê li dijî hêzên terorîst tekoşîn bidin daku wan ji bajar biqewitînin û li bajarê Anbarê aşîfî, aramî û îstîqrarê pêk bînin.

Hatiye ragihandin ku ev civîn, bi beşdarbûna Gruba Vejîn ya Anbarê ku ji aliyê Partiya Îslamî ya Iraqê û Şêxên Sunî ve hatiye damezrandin, Serokên eşîrên Sunî û hin profesoran ve hatiye lidarxistin. Herweha, ji aliyê heman jêderan ve hatiye ragihandin ku di encama civînê de belavokek hatiye belavkirin û di vê belavokê de hatiye destnîşankirin ku ji bo dawî lê anîna çalekiyên terorîstî, wê bi xebat û tekoşînek hevpar ya li dijî van hêzên terorîst, tekoşînek hevbeş bidomînin daku li bajarê

Anbarê aşîfî, aramî û îstîqrarê pêk bînin.

Herweha, di belavoka navborî de bang li Wezaretên Navxweyî û ya Ewlekarî yê Iraqê û Hêzên Hevpeyman ji hatiye kirin ku ew girtiyên li girtîgehên ku hê nehatine cezakirin, bèn serbestberdan.

Di heman belavoka hevbeş de daxwaz hatiye kirin ku ji bo piştgirî li pêvajoya siyasî bê kirin, divê hemû serokeşîr û serokên olî yê li seranserê Iraqê bèn bahev û konseyek ava bikin.

Wek tê zanîn, bajarê Anbarê li rojavayê Bexdayê ye û ji bo Hêzên Hevpeyman herêmeke herî bi xeter e.

Felah Mistefa bi berpirsên Koşka Sipî re civiya

Di dirêjîya serdana xwe ya Emerikayê de berpirsê fermangeha peywendiyan derve ya hikûmeta herêma Kurdistanê Felah Mistefa, çend civîn û dîdarên girîng bi berpirsên hikûmeta Amerîka li Koşka Sipî û wezaretê parastinê ya DYAYê re encam dan.

Di civînekê de li gel koordînatorek û rawêjkarê wezîra derve ya Amerîka sefir David Satterfield, ji bo karûbarên Iraqê, berpirsê fermangeha peywendiyan derve daxwaz ji hikûmeta DYAYê kir ku berdewam be di piştvanîkirina hikûmeta herêmê ji aliyê siyasî û aborê ve û tekîd li ser bihêzkirina têkeliyên di bavbera DY û herêma Kurdistanê de weke hevalbendên stratejî û sereke di pîrosesa azadkirin û ji nû ve avakirina Iraqê de ji bo misogerkirina paşerojê asode û biîstîqrar kir.

David Satterfield got ku ew bi xwe û hikûmeta wî jî rola pozîtîv ya hikûmeta herêmê û serokatîya siyasî Kurdistanê di herêma Kurdistanê û tevaya Iraqê de bilin dinirxînin. Herwesa behsa serdana xwe ya bi Negroponte, cîgirê wezîra derve ya DYAYê re ya ku vê dawiyê bo Kurdistanê kirî bû, kir û got serdana me berhemek û encamên baş hebûn, bi taybetî amadekirina yasayê daha-

tên Iraqê û di vî warî de rola serokê hikûmeta herêmê berz nixand. Her di heman demê de daxwaz ji hikûmeta Iraqê kir ku lezê bikin bo nardina yasayê neftê bo perlemantoya Iraqê ji bo pesindkirinê.

Felah Mistefa û David Satterfield kok bûn li ser hindê ku di berjewendiyê hemû aliyan û dewletên cîran de ye ku her yek rola xwe ya pozîtîv ji bo avakirina û parastina aramiya Iraqê bileyzin.

Mistefa got ku hikûmeta herêmê piştvanîya Iraqê federe, demokrasî û pir alî dike, Iraqê ku di hindurê xwe de û bi cîranan re di rewşa aşîfîyê de be, li ser bingehê hevdu qebûlkirin û rêgirtin li serbixweyîya yektir. Herwesa sipasiya hikûmeta DY kir li ser wê alîkarî û piştvanîya bo hikûmeta herêmê dikin ji bo ku sermayedar û kompaniyên biyanî pal didin ku sermayê xwe di Kurdistanê de bikar bînin, û got ku siyaseta hikûmeta herêmê di vî warî de zelale, ji bo avakirina infrastrukturê Kurdistanê û piştvanîkirina kertê taybet û pêşkeşkirina xizmetên zêdetir dixebite.

Di van dîdarên de nûnerê hikûmeta herêma Kurdistanê li DYAYê Qubad Talebanî bi Felah Mistefa re beşdarî civînan bû. (pukmedia)

Serokê asayîşa Kurdistanê êrîş dibe ser HRW

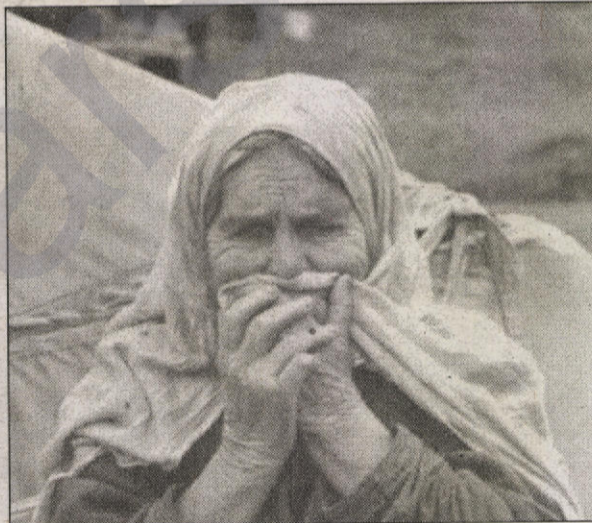
Serokê asayîşa giştî ya Herêma Kurdistanê Mamosta Seyfedîn, di hevpeyivîneka taybetî ya li gel Pukmediyê de li ser rapora HRW ya derbareyê rewşa girtîxaneyên Kurdistanê radiweste û tuhmêtên gelek giran bi ser raportorên HRW de dihêne ku ew xwedêgiravî ne bêtêref in, di amadekirina raporeka wiha de ew niyet-xerab in û heta ew ji ber ku nanê xwe ji raporên wiha dixwin loma raporên bi vî awayî dinivîsin.

Mamosta Seyfedîn îdîa dike ku rewşa zindanan Kurdistanê baş in, av, wc, hemam û gelek ciyên pêdiviyên din hene, xwarina girtiyan her ji wê xwarina karmendan e.

Mamoste Seyfedîn radigihîne ku li ser rapora HRW serokwezîr nivîsek rêkiriye ku îdîayên di raporê de bèn lêkolînkirin, li ser daxwaza serokwezîr wan komîsyonek daniye ku ew lêkolînê li ser îdîayan bikin. Serokê asayîşê li ser îdîa raporê ku girtî di wextê xwe de nayên derxistin hemberî mahkemê jî dibêje dozger û dadwer pê re nagihîjin, loma hin caran ev diyarde rû didin. Serokê asayîşê îtiraf dike ku hin diyardeyên derengmayîna dadgehan dibin, ne ji dilxwazî lê ji ber wê ku li Kurdistanê gelek curum tînin kirin, gelek tawanbar hene û dozger û dadgeher pê re nagihîjin di wextê de wan derxin hemberî dadgehê.

Birêvebirê asayîşa giştî, HRW tawanbar dike ku di rapora xwe de guh daye derewên girtiyên qatîl, terorîst, diz û çeqelan, lê guh nedaye daxwuyaniyên kesên wek wî yê "şoresger".

Ji NYê banga piştigiyê ji bo penaberên Iraqî

Navenda Nûçeyan

Netewên Yekbûyî (NY) bang li welatên rojava kir ku piştigiriya peneberên Iraqî ku ji ber şer û pevçûna li Iraqê reviyane û bûne penaber, bikin û li wan xwedî derkevin.

Li gor ku ji aliyê ajansên nûçeyan ve hatiye belavkirin, Berdevkê Komseriya Bilind ya Penaberan ya Netewên Yekbûyî Ron Redmond, di derbarê rewşa dijwar ya bi sed hezaran peneberên Iraqî ku ji ber şer û pevçûna li Iraqê reviyane û li welatên wek

Sûriye û Urdunê bûne penaber de daxuyaniyek belav kir. Ron Redmond, di daxuyaniya xwe de bang civaka navneteweyî û li welatên Ewropa û Emerikayê dike ku bi lezgîni destê piştigiriyê dirêjê

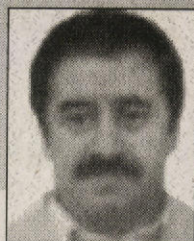
van penaberan bikin.

Berdevkê Komseriya Bilind ya Penaberan ya Netewên Yekbûyî Ron Redmond, herweha di heman rapora xwe de destnîşan dike ku welatên Ewropa û Emerikayê, di meha Nîsanê de soz dabûn ku wê piştigiriya van penaberên Iraqî yê li welatê Sûriyê û Urdunê ku hêjmara wan nêzîkê 2 milyonî ye, bikin. Redmond, diyar dike ku herçendî van welatan sozê piştigiriyê dabûn jî, lê heta niha sozên xwe bicîh neanîne û alîkariya ku kirine jî, di asta herî

kêm de ye.

Komseriya Bilind ya Penaberan ya Netewên Yekbûyî, bi berdewamî eşkere dike ku pîrsgirêka bi sed hezaran peneberên Iraqî, di haletê kirîzê de ye û ji bo çareseriyê vê pîrsgirêkê, pêwîstî bi bi 100 milyon dolar heye, heta niha di fona ku ji aliyê Netewên Yekbûyî ve ji bo van penaberan hatiye veqandin de, 70 milyon dolar civiyaye û ev pere jî tîra çareseriyê vê pîrsgirêkê nake. Netewên Yekbûyî, herweha diyar dike ku ev penaberên Iraqî, ji wan welatên navborî re bûne barek gellek giran û ger welatên rojava, nekevin nav hewldanê û bi lezgîni vê pîrsgirêkê çareser nekin, wê di taxa navneteweyî de bibe destpêka kirîzek berfireh.

Rayedarên Komseriya Bilind ya Penaberan ya Netewên Yekbûyî, herweha eşkere dikin ku ger ev pîrsgirêk neyê çareser kirin, wê Sûriye û Urdun bi destzori van penaberan ji welatên xwe dersînor bikin, lewra di destê Sûriyê û Urdunê de argumanek biheq jî heye ku wan dersînor bikin.

Raman û Helwêst

Lokman POLAT

Xwezî...

Pêwîstiya xwendevanên Kurd netenê bi weşanên îdeolojîk heye, herweha pêwîstî bi weşanên çand, ziman, edebiyat, mîzah û magazîni jî heye. Yên ku niha dikarin kovar û rojname derxin, kovar û rojnameyên îdeolojîk, siyasî derdixin. Ji bo ku weşangeriya Kurdî hêj nebûye kareke bazirganiyê û tenê bi şeweya haceta siyasî û îdeolojîk derdikeve, loma jî naveroke weşanan teng dimîne û herweha weşanên heyî bi giranî siyasî ne.

Xwezî kovareke Kurdî ya ziman ku tenê pirs û pirsgirêkên ziman mînaqêşe û şîrove bikira hebûna. Xwezî kovareke Kurdî ya dîrokê ku tede belgeyên dîrokî û şîroveyên li ser dîrokê hebana. Xwezî kovar yan rojnameyêke mîzahî û magazîni ya bi Kurdî hebana. Xwezî kovareke aktuelî ya hefteyî (weke kovara Nokta, Tempo, Aktuel, Haftalik) hebana ku panoramaya heftê pêşkêşê xwendevanên Kurd bikira.

Weşanên malperên Kurdan yê elektronîk di internetê de di gelek hêlan de serketî ne. Lêbelê ew weşan matbû nîn in, li ser kaxiz çap nabin û herweha li pirtûkxaneyan û li arşîvaxaneyan nayêne arşîvkirin. Weşan matbû be-çapkirî be- sed sal paşê jî di arşîvan de tê dîtin, lê li internetê malper bê girtin, êdî kesek wê weşanê nabîne. Loma jî qîmeta weşanên matbu-çapkirî- pîrr e.

Malpera "Lotikxane"yê weşaneke mîzahî û magazîni ye. Di malperê de gelek nûçe û şîroveyên balkêş tene weşandin. Xwezî weşaneke weke Lotikxanê li ser kaxiz bihatana weşandin û li tevahiya heremên Kurdistanê belav bibana. Herçiqas carna hinek tiştên magazîni di kovara "Esmer" ya mehane de derdikevin jî, ev tîr nake. Divê kovar yan rojnameyêke tabîlot ya mîzahî û magazîni ya bi Kurdî hebe.

Li Tirkîyê kovarên hefteyî, herweke Nokta, Aktuel, Tempo, Haftalik, Hafta Sonu û hwd hene. Pêwîstiya kurdan jî bi kovareke hefteyî ya aktuel heye. Kovareke kurdî/kurdan ku naveroke wê bi mijarên magazîni, kulturî, hunerî, mîzahî û hemû cureyên aktuelî bê dagirtin, dê bala xwendevanên kurd bikîşîne.

Derxistina weşanên kurdî yê curbecur ewqas zor û zahmet nîn e, hêsan e. Belê, hêsan e heger ku dewlemendên kurd xwe bidin ber vî barî û ji bo vî karî jî hêla aborî ve bibin alîkar. Bingeha hertîştî hebûna madî ye, aborî ye. Weşaneke ku pirsaxwe ya aborî çareser bike, dikare jiyana xwe ya weşanê bidomîne.

Li tevayê cihanê kovar û rojname ji alî kesên bazirgan, ji alî şirketan, holdîngan, bankan, dezgehên finansê û kesên dewlemend ve tene weşandin. Li Tirkîyê û bakurê Kurdistanê gelek şirket û holdîngên kurdan, gelek mihendîs, mutahît û kesên dewlemend anku finans kapîtalîstên kurd hene. Heger ew dest bi avêjin karê weşana kovar û rojnameyên kurdî dê gelek weşanên kurdî bêne weşandin.

Pirsaxwe netewî di esasê xwe de pirsaxwe dewlemendên netewî ye. Yanî pirsaxwe millî burjuvazîyê ye. Divê dewlemend li welatê xwe, li bazara xwe, li çand û zimanê xwe xwedî derkevin. Welat, çand, ziman netenê yê karker, gundî, şoreşger û welatparêzan e, herweha yê dewlemendane jî.

Xwezî rojêke dewlemendên kurd li doza netewî, li welat, çand û zimanê kurdî xwedî derketana û dest bavêtana karê weşangeriya kurdî. Wê demê dê weşanvaniya kurdî geş bibana û pêşve çûna û dewlemend bibana.

Şandekî PDK Îranê, seredana Parlemana Ewropayê kir

Şandekî PDK Îranê ku pêkhatibû ji Dr. Seîd Sultanpûr, berpirsê beşa pêwendiyên derve, Azad Ebdulahî, xatûna Şehîn Mehmûdzade, Meko Sultanpûr, Hejar Deştî û Aso Xusrewî, endamên YCDK Îranê, roja 27.06.2007'an, li ser gazîkirina fermî ya xatûna "Britta Thomsen", Endama Partiya Sosyal Demokratên Danîmarkê û Perlemana Ewropayê, seredana Parlemana Ewropayê kirin.

Di destpêkê de birêz "Uffe Holm", li ser Komîsyona Ewropayê û çawaniya karê Komîsyona Ewropayê, bisek pêşkêş kir.

Piştê birêz "Torben Hansen", berpirsê beşa wergêranê, li ser girîngiya wergêranê û çawaniya wergêrandina hemû gotaran, bi 22 zimanên fermî yê YE'ê jî bo 27 welatên vî yekîtiyê, axivî.

Bernameya vî rojê bi gotarên

"Henrik Hansen", li ser kar û barên parlemânê bi giştî û gerandina şanda PDK Îranê û nîşandana beşên cur bi cur yê Parlemana Ewropayê, dom kir.

Piştê xatûna "Britta Thomsen", bi hûrî li ser paşeroja YE'ê û pirsaxwe koçberan bo Ewropayê û her wiha hatina Tirkîyê bo nava YE'ê de û hewcehiya welatên Ewropayê bi hêza kar ya derekî, axavî.

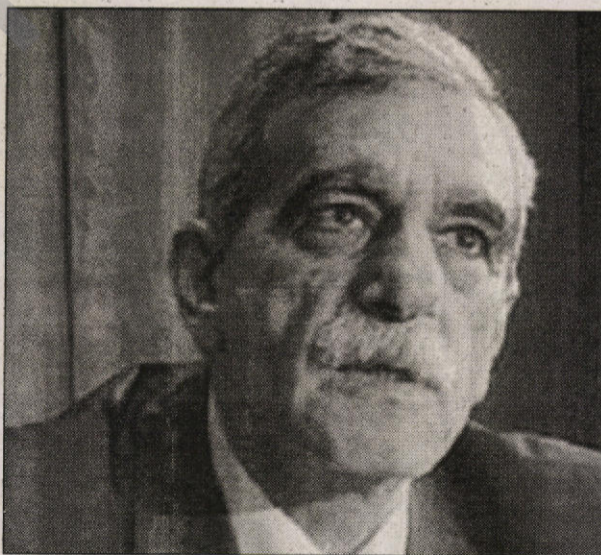
Di doma vî seredanê de, xatûna "Simab Sheik", nûnera Danîmarkê li YE'ê de û berpirsaxwe beşa welatên Balkanê û mafên mirovan di YE'ê de, derheq mafên mirovan bi giştî û berjewendiyên Danîmarkê li YE'ê de, bisek pêşkêş kir.

Piştê jî şanda mêvan re derfet çêbû ku di hilsengandina gotaran û parlamânê de li ser gera serokatiya Almaniyayê, beşdar bin.

Di dawiyê de şanda PDK Îranê tevî "Poulo Casaca", berpirsê para Îranê, civiya û bi hûrî li ser Îranê û opozîsyona Îranê bi giştî û pirsaxwe Kurdan bi taybetî bas kirin. (kurdistanmedia)

Ahmet Turk;

"Li parlamentoyê em ê piştgiriya bidin AKPê"

Navenda Nûçeyan

Serokê Giştî Partiya Civaka Demokratîk-DTP yê berê û berbijêrê serbixwe yê parlamentoyê yê jî Mêrdînê Ahmet Turk di hevpeyivîneka li gel rojnameya Sabah ya Tirkî de diyar kir ku ew pêşbînî dike ku 23-30 parlamenter bişînin meclisa Tirkîyê û li parlamentoyê ew ê piştgiriya bidin ku huku-

meteka AKP bê danin.

Serokê Giştî Partiya Civaka Demokratîk Ahmet Turk, CHP û serokê wê Deniz Baykal jî wek "şoven nasyonalîst" bi nav kir û diyar kir ku DTP ne mimkin e ku piştgiriya hukumetê bike ku ji CHP-MHP-ê pêk bê.

Ahmed Turk ragihand ku esas wek DEP, HADEP, û DEHAP-ê DTP jî partiyeka tirkîyeyî ye lê ew bawer dike ku heta pirsgirêka Kurd çareser nebe, demokratîkîkirina Tirkîyê nayê biserxistin û weha dom kir; "Em yekpareyîya Tirkîyê dixwazin, lê me nekarî em vî gelê Tirk bidin fahmkirin."

Turk, ragihand ku hîlbijartin, ji bo wan gelek giring e, eger hukumet jî bersiva wan ya diyalogê bide, Tirkîyê wê qezenc bike, Kurd wê qezenc bikin, Tirk wê qezenc bikin.

Ahmed Turk, sondxwarina Leyla Zana ya bi Kurdî ya di parlamentoya Tirkîyê de wek xetayek qebûl kir û weha got; "Em dersan ji xetayên xwe werdigirin, îro êdî siyaseta înkarkirinê jî tune, lê çareserkerin heye, gava em bî parlamentoyê em ê ber bi çareseriyê, ber bi hîmbêzkirina hemî gelên Tirkîyê tevbigerin."

Ahmed Turk diyar kir ku piştî hîlbijartinan kîjan partî ber bi çareseriyên demokratîk biçê ew ê destê bidin wê partiyê û weha domand; "AKP jî ne baş e lê di nav partiyên nebaş de em mecbûr in destê bidin ya herf beş. Eger ber bi çareserkerinê diyalogek pêk bê wê şer û pevçûn jî rawestin, PKK wê vî bibîne, xelk wê bibîne û tesîrê li PKKê bike ku ew şer rawestîne."

Partiyên Kurd Hikumeta Sûriyê protesto kirin

Partiyên Kurdî û Kurdistanî yê li herêma Kurdistanê berde-wamiya pêkanîna projeya (zinara erebî) ya rûreş, protesto dikin

Di encama biryara desthilata sûrî bi anîna 150 malên ereb ji deverên (Şedadê, ciyayê Ebdulêzîz) ku dikevin başûrê bajarê Heskê, bo devera Kurdî (dêrik), ji bo ku zeviyên çandiniyê ku berê ji cotkarên Kurd sitandibû li wan belavbike, di vê derbarê de Partiyên Kurdî û Kurdistanî yê li herêma Kurdistanê, ev Daxwuyanî li dijî vê biryara şovîni belav kirin;

- ji bo raya giştî ya navdewletî
- ji bo komîta milletên yekgirtî
- ji bo rêxistinên mafên mirovan
- ji bo hezkirên Azadê û Demokrtiyê li herderî

Di dema ku milletê sûrî bi hemî netewên xwe ve çavneerê ku desthilata Sûrî bi guhertinên Dîmoqrati rabe ku xelkê sûrî ji zûve li bendê mane, da ku pirojeyên nejadperest û yasayên awarte bêne rakirin, ev pirojeyên ku tene meşandin ji alê rêjîmê ve ji sala 1962 ve, û berdana girtiyan siyasî ji bo xwrtkirina Eniya hundurê welêt, dive demê bi xwe de rêjîma (BE'IS) ya şovîni,

gavek xerab avêt ji bo xelkê sûrî bi nakokiyên navxweyî mijûl bike ku zerere bigihîne berjewendiyên welat, û li şûna ku pirojeya zinara erebî ya rûreş û encamên wê ji kok ve hatiba rakirin ji ser milletê kurd li sûriya, li şûnê vê yekê rêjîm hewl dide 150 malên ereb bîne ji deverên (Şedadê û Çiyayê Ebdulêzîz) ji başûrê bajarê Heskê, û bi biryara wezareta çandiniyê (kişt û kal), hejmar: 12/16 /MZ, roja: 3/4/2007, ji bo bi cîkirina wan malan li devera kurdî (Dêrik), û ji bo ew zevî li wan malan bête belavkirin, ew zeviyên ku hatibû sitandin ji xwediyên wan yê kurd ku ji bav û kalan ve bi xwîn û xwêdana xwe cotkirene, û rêjîm bi vê gava kirêt dide nîşandan ku dixwaze siyasetên xwe yê şovîni berde-wambike da ku dîmogirafiya wan deverên kurdî bi de guhertin, ew siyasetên ku efsere Be'isî (Mihemed Teleb Hilal) dixwest cî bi cî bike, ku di bin nava lêkolînek (Siyasî, Aborî, Civakî) de li ser parêzgeha Heskê nivîsî bû di 1961 de, ew lêkolîna ku ev gotin bi xwe tê de hatiye: (pêwiste kurdên sûriya ji birayên xwe kurdên îraqê û tirkîyê werne cudakirin bi valakirina zinara li ber sînor ji kurdan û bi cî û war kirina ereban li şûna wan).

Em nûnerên Partiyên Kurdî û Kurdistanî li herêma Kurdistan, vê gava şovîni ku xerabiyê digihîne yekîtiya niştimanî û beşekî serekî ji gelê sûrî ji mafên jiyane dîrdixe, em pirotisto û gunehbardikin, û wilo jî em bangewaziya milletên yekgirtî û yekîtiya ewrûpa, û rêxistinên mafên mirovan yê navdewletî, dikin ku li pêşiya rêjîma sûrî rawestin û zorê lê bikin ku ji vê biryara kirêt vegere û nehêlin biçe serî, û lê daxwaz bikin vê piroja rûreş ji kok rake, û Ereben ku nûhatî vegerin ciyê wan yê berê, û vegerandina wan zeviyên bo xwediyên wan yê dîrokî yê kurd re.

Partiyên ku vê daxuyaniyê imze kirine ev in;

Partiya Demokratî Kurdistanî Îran, Partiya Sosyalista Kurdistan, Partiya Demokratî Pêşverû Kurdî li Sûriye, Sazûmanî xebatî kurdistanî Îran, Partiya Dîmoqrati Kurdî li Sûriye/ el-partî, Partiya Dîmoqrati kurdistanî -bakur, Partiya Azadî Kurdistan Îran, Partiya Azadî Kurdî li Sûriye, Partiya yekîtiya Dîmoqrata Kurdî li Sûriye(yekîti), Partiya Yekîti Kurdî li Sûriye, Partiya welatparêzên Dîmoqrati Kurdistan, Rêkeftina Dîmoqrata kurdî sûrî. (kurdistan nu)

Li Êlihê Parka 'Kîne Em' vebû

Dema Nû/Amed

Parka bi navê "Kîne Em" ku li Batmanê di navbera taxên Şafak û Fatihê de li ser 40 donimî hatiye avakirin, bi merasîmeke fermî vebû.

Serokê Şaredariya bajarê Êlihê (Batman) Huseyin Kalkan ku ji ber nefsbîçûkiya xwe, ji hêla gelê Êlihê ve gellek tê hezkirin, di merasîma vekirine de axivî. Kalkan wiha got: "Parka ku diyariyê gel kirine, mezintirîn û moderntirîn parka li bajêr û derdora wê ye. Hewcedariya Batmanê bi parkeke wisa hebû."

Di vekirina merasîma parkê de hunermendê Kurd Ferhat Tunç konserek pêşkêş kir.

Şayanê gotinê ye ku dê park 1-ê Tîrmehê de bihata vekirin, lê ji ber şîna parlamanterê Kurd Orhan Dogan, vekirin hatibû taloqkirin.

Parka 'Kîne Em' ji bo bîranîna Seydayê Cegerxwîn hatiye avakirin. Di parka navborî de peykereke Seydayê Cegerxwîn jî hatiye daçikandin.

Pisporên Emerîkî ji Bush daxwaz dikin ku Iraqê bike 3 perçe

Navenda Nûçeyan

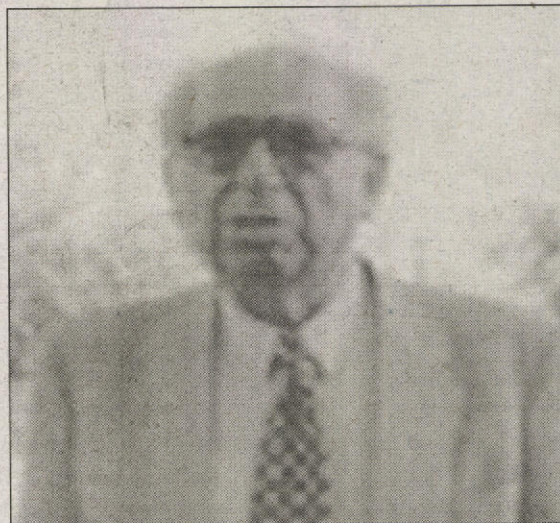
Li Emerîkayê lêkolînen ji bo çereserkirin û serrastkirina rewşa Iraqê dom dikin. Herî dawîn jî, Unîversîteya John Hopkinsê Edward P. Joseph û ji Enstutiya Brookinsê Michael O Hanlon li ser Iraqê raporek amade kir ku ew di rapora xwe de pêşniyar dikin da rewşa nuh ya Iraqê bê guhertin û Iraq bibe 3 herêmên federal.

Li gor ku ji malpera pukmediyê hatiye wergirtin, di rapora Unîversîteya John Hopkinsê Edward P. Joseph û ji Enstutiya Brookinsê Michael O Hanlon de tê diyarkirin ku ji bo tehdîda şerê navxwe ya di navbera grûbên etnikî ji holê rabere, divê otonomiyeke fireh di nav statuyeke federal de ji bo şîe, sune û kurdan bê dayin. Herweha di raporê de bal tê kişandin ku Kurdan, herêma xwe girtiye bin kontrola xwe û ev herêm zêdetir bi îstiqrar û ewleyî ye.

Bi berde-wamî tê ragihandin ku ev rapor pêşkeşî desthiladariya Bush jî hatiye kirin û di Kongreyê de jî hin senator piştgiriyê didin vê raporê. Di raporê de her du pisporên Emerîkî diyar dikin ku stratejiya Bush ya ji bo xurtkirina otorîteya navendî ne serkeftî ye û pêşniyara wan maqûltir e ji bo rewşa nuh ya Iraqê. Li gor vê jî wê her grûb herêma xwe kontrol bike û bi vî awayî jî ê rê li ber şidetê bê girtin.

Her du pisporên Emerîkî jî qebûl dikin ku di encama federalizmê de dikare perçebûnêka daîmî jî were û divê di mercên îro de ev pêşniyar zêdetir bêne qebûl kirin. Her du pispor diyar dikin ku astengî û zehmetiyên ku ji bona pêşniyarên wan bêne qebûl kirin, tansiyona di navbnera grûban, rewşa Baxda, Kerkûk û li başûrê Iraqê hêzên di navbera grûbên şîe de ne.

Abdurrehmanê Hacî Marûf jiyana xwe ji dest da

Zimannasê binavûdeng Profesor Dr. Abdurrehmanê Hacî Marûf di êvara 8ê Tîrmehê de li Silêmaniyê li ser rîya serekî ya gereka Raperîne di encama qezayeka trafikê de jiyana xwe ji dest da.

Cenazeyê Abdurrehmanê Hacî Marûf bi amadebûna hejmareka mezin ya ji edîb, ronakbîr, siyasetmedar û berpirsên îdarî, bi merasîmeka taybetî ji Mizgefta Nalî ber bi Gorrîstana Seywan hat birêkirin û li

heman goristanê hat binaxkirin.

Prof. Dr. Abdurrehmanê Hacî Marûf ronakbîr û zanayekî naskirî yê Kurd bû, ew xwediyê jî 30 kitêban zêdetir e. Berhemên wî bi taybetî di warê zimannasiyê û rêzimana Kurdî de ne. Wergêrên wî jî hene.

Prof. Dr. Abdurrehmanê Hacî Marûf di 1961-ê de çûye Yekîtiya Sovyetan li

wê derê edebiyat û zimanê Kurdî xwendiyê û her di wî warî de doktora xwe wergirtiye.

Ew sala 1972-yê vegeriya Bexdayê li Mecmûeyî Ilmî li beşê ziman û edebiyata Kurdî li Unîversîteya Bexdayê mamostetî kiriye. Pişt re li Zankoya Silêmaniyê li Fakulteya edebiyatê mamostetiyê domandiyê.

Bi navê Mukriyan û Mîdfiya du zarokên wî hene. (pukmedia)

Turkmen; “Bila Tirkiye dest di pirsgirêkên me yên navxweyî de wernede”

Navenda Nûçeyan

Serokê Partiya Demokratîk ya Turkmenên Iraqê Nazim Alî ragihand ku ew dijî operasyoneke leşkerî ya li ser Herêma Kurdistanê ne û naxwazin Tirkiye desttêwerdana karên navxwe yên wan bike.

Li gor ku ji aliyê jêderên herêmê ve hatiye belavkirin, Serokê Partiya Demokratîk ya Turkmenên Iraqê Nazim Alî ragihand ku ew dijî operasyoneke leşkerî ya li ser Herêma Kurdistanê ne û naxwazin Tirkiye desttêwerdana karên navxwe yên wan bike. Nazim Alî, her-

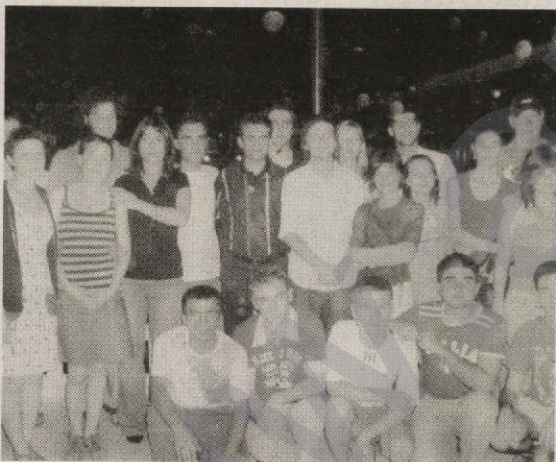
weha diyar kir ku Gelê Turkmen, qebûl nakin ku welatekî biyanî welatê wan dagir bike.

Serokê Partiya Demokratîk ya Turkmenên Iraqê Nazim Alî, li ser hewlên arteşa Tirk bo operasyoneke lekerî ya li dijî Başûre Kurdistanê weha ragihand; “Em ê pirsgirêkên xwe, bixwe çareser bikin. Em naxwazin ku ji derve ve midexaleya karûbarên me yên navxweyî bê kirin. Bicihanîna madeya 140, ne tenê di berjewendiya grubeke etnik an jî partiyekê ye. Madeya 140 dê hemû gelê Iraqê re xizmet bike.”

Nazim Alî, herweha ragihand ku di dema rejîma Baas de, bi sedan donum zêwiyên wî ji aliyên erebên hinartî ve hatiye dagirkirin û ragihand ku bi bicihanîna madeya 140 ve dê ew û welatiyên din yên sîtembar (mexdur) dikarin milk û zêwiyên xwe dîsa bidest bixin.

Serokê Partiya Demokratîk ya Turkmen ya Iraqê Nazim Alî diyar kir ku ew, Tirkiyê wek welatekî dost û hemnîjad dibînin û weha got; “Lê, tu car jî naxwazin ku dest di karûbarên me yên navxwe werbide. Em di wê hêzê de ne ku pirsgirêkên xwe, li gel birayên xwe yên kurd û ereb çareser bikin.”

Projeya danasandina çand û kevnewarên Amedê pêk tê

Dema Nû/Amed

Grûbek Ciwan ku ji welatê cihê cihê yên Asya û Ewropayê hatine Amedê, bi armanca ku li gel ciwanên kurd, çand û hunera vê herêmê bidin nasandin, bi civîneke xwarinê ya Şaredariya Bajarê Nû ya Amedê berhev hatin.

Di civînê de ciwanan bahsa projeyên xwe yên xwedîderketina çand û hunera vê herêmê kirin û xwestin ku li gel ciwanên vê herêmê projeyên hevbeş pêk bînin. Di şevê de Serokê Şaredariya Bajarê Nû ya Amedê Firat Anli kêfxweşiya xwe ji bo hatina ciwanan eşkere kir.

Grûbek Ciwan ku ji 25 kesan pêkhatîye ku ji welatê cihê cihê yên wek Romanya, Litvanya, Avusturya, Azerbaycan û Gurcistan ku bi armanca xwedîderketina kevnewar, çand û hunera vê

herêmê hatine Amedê, şevê din di civîneke xwariyê de ku ji aliyê Şaredariya Bajarê Nû ya Amedê ve hatibû li darxistin, berhev hatin.

Di şevê de Gruba Mezopotamyayê ku bi armanca danasandina Çanda Amedê, ji xwendekarên Zanîngeha Dijleyê pêkhatine, projeya xwe ya bi navê “Xeyalên Parastina Sûran” dan nasandin.

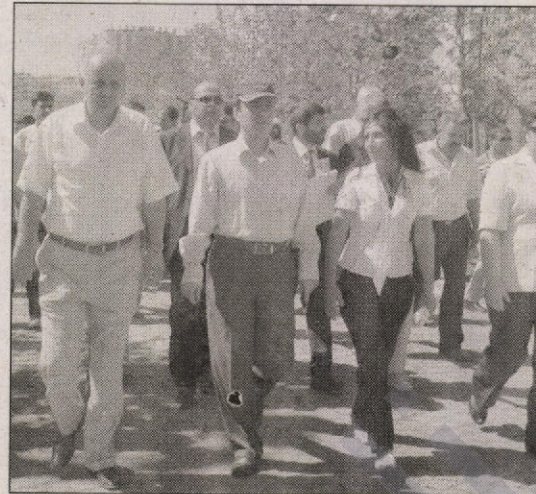
Civîna, ligel Forma Yekîtîya Xwendekarên Ewropayê û endamên Gruba Mezopotamyayê, serokê şaredariya

Bajarê Nû ya Amedê Firat Anli jî beşdar bû û axaftinek kir. Anli, di axaftina xwe de xêrhatina xwendekaran kir û dazanîn ku li gel hemû cudatiyên li cîhanê û yên di navbera me de kelecana û xweşikiya jiyane zêdetir dike. Dema ku em hevûdu nasdikin, bi rastî em dibînin ku ciqas taybetiyên me yên hevbeş hene û em ciqas dişibin hevûdu.

Birêvebira Projeyê Pinar Akbaba jî bo alîkarî û piştgirîyê, spasiya xwe ji bo Serokê Şaredariya Bajarê Nû Firat Anli re kir.

Dê, di çerçewoya vê projeyê de bi armanca ku çand û hunerên cuda hevûdu nasbikin, gerên ji bo danasandina dirok û kevnewarên vê herêmê bîn li darxistin.

Li Amedê parka nivîskar Eyşenûr Zarakoglu hat danasandin

Dema Nû/Amed

Li Amedê parka daristanî ya ku bi navê nivîskar Eyşenûr Zarakoglu hatiye çêkirin, bi civînek ji bo medyayê hat danasandin. Parka ku ji aliyê Şaredariya Mezin ya Amedê ve hatiye çêkirin, yek ji wan parka herî mezin ya li Tirkiyeyê ye. Di danasandina parkê de hat diyarkirin ku ji bo bêhnvedana gelê Amedê hêj bêtir pêwîstî bi parkên weha hene.

Li Amedê parkadaristanî ya ku bi navê nivîskar Eyşenûr Zarakoglu hatiye çêkirin, ev roj bibesdarbûna Serokê Şaredariya Amedê Osman Baydemîr, Serokên Şaredariyên din yên Amedê, namzetên serbixwe yên Amedê, Serokê DTPê yê tayê Amedê Hilmî Aydogdu, nûnerên partiyên siyasî û saziyên sivîl, bicivînek ji bo medyayê hat danasandin.

Di danasandina parkê de hebûn û çêkirina parkên weha ji bo geşbûna gelê Amedê û turizmê, girîng hat nirxandin û ji gelê Amedê hat xwestin ku li parkên weha xwedî derkevin daku wêran nebin.

Beşdar û karmendên medyayê beriya civîna danasandinê, li parkê hatin gerandin û taybetbendiyên parkê raxistin pêşçavan, di vê gerê de hat eşkerekirin ku yek ji wan taybetmendiyên vê parkê ev e ku ji welatên cihê cihê bidehezan dar û ajên

curbecut hatine çandin û pêkerekî Aştiyê ku senbola Amedê ye hatiye danîn.

Piştî gerê, taybetmendiyên din yê vê parkê, bi civîneke xwarinê hat pêşkêşkirin. Di civînê de Serokê Şaredariya Amedê Osman Baydemîr axaftinek kir. Baydemîr di axaftina xwe de diyar kir ku ji bo jiyaneke birêk û pêk, geşbûn û hewayaya paqij, bedewî û narîniya bajêrvaniyê û parastina hawîrdorê, pêwîstî bi çêkirina parkeke weha dîtine.

Baydemîr, di berdehamiya axaftina xwe de balkişand ser ku bi hemû alî û taybetmendiyên xwe û pirçandîya kevnare ya Mezopotamyayê kut ê de robarê Dijle û Ferad bûne sembola, di vê parkê de hatiye hunandin.

Dê park di mehên payîzê de bişeweyeke girseyî bê vekirin.

Bêtehmuliya li dijî alaya Kurd

jîne ve hate bi rê ve birin, dema hinek kurdên Kurdistana başûr alaya Kurd derxistin mudexele hate kirin.

Konser ji aliyê Dem TV ve hatibû organîzekirin û di dema hilkirina alayê de hate gotin ku ewlehiya Dem TV çend caran ew kom ji qada konserê derxist derve.

Li ser vê yekê Şivan Perwer axaft û got: “Tiştêkî xwezayî ya bi qasî hezkirina ala û welatê xwe nîn e. Ji %99ê kesên ku hatine vê konserê kurd in. Kurd bi salan bi Helebçeyan re rû bi rû man, bi bombe û kuştinan re rû bi rû man. Ji ber vê yekê dilgermbûna mirovan û derxistina alê tiştêkî normal e. Em welatên demokratîk dixazin ku tede hurmet ji bo alan û nixên hev hebe.”

Digel ku hemû sponsor kurd bûn û hunermend jî kurd bûn, hem mudexele li alê hate kirin, hem jî ewlehiyê nehişt kamerayên kurdan vê mudexele bikişînin. (diyarname)

Li Londona Îngilistanê bi beşdariya Şivan Perwer, Koma Agirê Jiyane, Rojîn, Ozlem Ozdil, Mehmet Ozcan, Enver Çelik û Ozcan Ture konserek li dar ket. Di konserê de komê alaya kurdan derxist û ewlehiyê mudexele kir, rojnameger û kameraman tehdît kir.

Li bakurê Londonê kurd û tirk zêde lê dijîn, li Tottenham Green Centre ji aliyê organîzasyoneke bi navê Fio Montana ve ew konser hate amadekirin. Di konserê de bi taybetî performansê Şivan Perwer temaşevan coşandin. Di konserê de ku ji aliyê Ro-

Aysel Tuğluk; "asker cenazelerine de katılmak isteriz"

Demokratik Toplum Partisi(DTP) eski eş başkanı Diyarbakır bağımsız milletvekili adayı Aysel Tuğluk, PKK'lı cenazelerinde de asker cenazelerinde de büyük üzüntü duyduklarını söyledi.

Tuğluk, "Nasıl karşılanacağımızı bilsek PKK'lı cenazelerine katıldığımız gibi asker cenazelerine de katılırdık. Çünkü kardeşkanının akmaması ve ölümlerin artmaması konusunda aynı kaygıyı duyuyoruz." dedi.

OLAY Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Volkan Taha Şeker'le görüşen Tuğluk "Türkiye'nin ciddi anlamda muhalif bir sese ihtiyacı var. Bu sesi kendini iktidara getirme uğraşında olan CHP'nin yankılatamadığı açık ve net ortamdadır. CHP, AK Parti muhalifidir. Açık ve net olarak söylemek gerekirse muhalefet demek, ülkenin sorunlarına eğilebilmek demektir. Biz, sadece Doğu ve Güneydoğu bölgeleri için değil, tüm

bölgeler için kendimizi umut olarak görüyoruz.

"70 milyonluk Türkiye'yi kucaklamaya hazırız"

Amacımız çatışmaların olmadığı, istihdam sorununa tamamen çözüm bulunmuş bir bölge ve ülke yaratmaktır. Bunun için de diğer parti ve kurumlarla birlikte çalışmalar yapılması gerekiyor. Kürt sorununun demokratik çerçevede çözülebilmesi için elimizden geleni yapmaya hazırız. Bizler asker cenazelerine de katılmak isteriz. Çatışmada her iki kesimin duyduğu acıları içimizde hissediyoruz. Ancak asker cenazelerinde tepki alabilme kaygısıyla bu törenlere katılmayı uygun bulmuyoruz.

"Türban konusunda duyarlıyız"
Bugüne kadar birçok parti halkın inanışlarını siyasete alet etti. Bizler bu

zamana kadar türbanla ilgili reklâmsal konuşmalar yapmadık. Bunun nedeni; halkın inanışlarını siyasete alet etmeyi, etik olarak görmememizdir. İlköğretimden üniversiteye, sonrasında kamusal alanda başörtülü vatandaşlar son derece mağdur olmaktadır. Bizler bu konunun çözümünden yanayız. Bunu yaparken de kurumları birbirine kırdırmamak gerekir. Toplumsal ve kamusal alanda türban serbest kalmalıdır."

"Kürt sorunu bizim iç sorunu-muz"

Kürt sorununun Türkiye'nin iç sorunu olduğuna değinen Tuğluk, bizler ken-

di iç dinamiklerimizle bu sorunu çözmek zorundayız. Biz bunu başaramazsak, AB ve ABD bununla ilgili işçilerine karşı farklı çözüm önerileri getirir. Bunun sonucunda da Türkiye bölünme tehlikesi geçirir. Bizler sorunlarımızı farklılıklara tahammül ederek iç dinamiklerimizle çözmeyi başarmalıyız" diye konuştu.

Elazığ Valisi hakkında suç duyurusu

İnsan Hakları Derneği, bir hastane ziyaretinde "teröristleri baltayla kesmezsen onlar sizi keser, onları buldun mu keseceksin" şeklinde ifadeler kullandığı iddia edilen Elazığ Valisi Muammer Muşmal hakkında suç duyurusunda bulundu.

İnsan Hakları Derneği, bir hastane ziyaretinde "teröristleri baltayla kesmezsen onlar sizi keser, onları buldun mu keseceksin" şeklinde ifadeler kullandığı iddia edilen Elazığ Valisi Muammer Muşmal hakkında "halkı kin ve düşmanlığa teşvik ve tahrik etmek, suça özendirmek ve teşvik etmek" suçlarından cezalandırılması istemiyle suç duyurusunda bulundu.

Ankara Adalet Sarayı'na gelerek Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusu dilekçesini sunan dernek üyeleri, daha sonra adliye önünde toplandılar.

Burada basın açıklaması yapan, İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Reyhan Yalçındağ, son dönemlerde toplumun "öteki" kavramına karşı kin ve düşmanlığa tahrik edildiğini öne sürerek, insanların farklı görüşlere olan hoşgörüsünün yok denecek kadar azaldığını savundu.

Yalçındağ, Vali Muşmal'ın, 19 Ha-

ziran 2007 tarihinde açılışını yaptığı bir hastanedeki hastaları ziyaret ederken söylediği iddia edilen, "teröristleri baltayla kesmezsen onlar sizi keser, onları buldun mu keseceksin" ifadesinin "talihsiz bir açıklama" olduğunu öne sürerek, Muşmal'ın sözleriyle, Türk Ceza Kanunu ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "ayrımcılık yasağı" ilkesini ihlal ettiğini savundu.

"Toplumu kategorize eden, yasalar ve hukuk hiçe sayılarak insan öldürmeye teşvik eden zihniyetlerin sorgulanması" gerektiğini belirten Yalçındağ, Elazığ Valisi Muammer Muşmal hakkında, "halkı kin ve düşmanlığa alenen teşvik ve tahrik etmek, suça özendirmek, suça teşvik etmek" suçlarından cezalandırılması için soruşturma açılmasını istedi. Açıklamanın ardından, dernek üyeleri adliye önünden ayrıldılar.

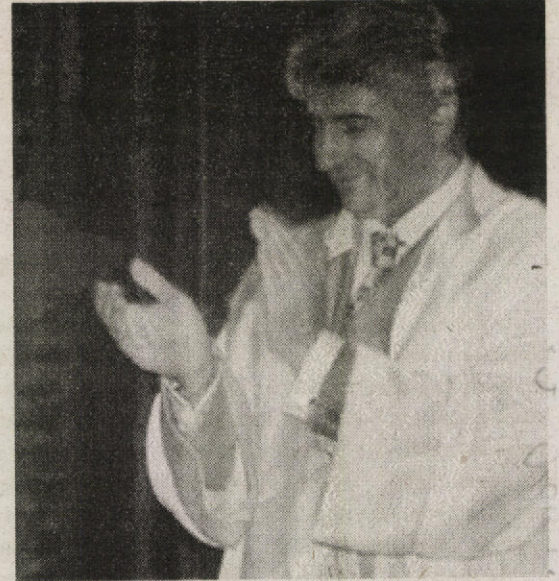
O rektör öğrencileri savaşa çağırdı

İnönü Üniversitesi Rektörü Fatih Hilmioğlu, üniversitenin mezu niyet töreninde öğrencileri bu kez savaşa davet etti. Savaşı, 'Türklük' kavramı üzerinde kurguladı.

Rektör Hilmioğlu, gençlere hitaben yaptığı konuşmada, ulus olarak "Ne mutlu Türküm" demekten onur duyanlarla "Türkiyeliyim" diyenlerin savaşması gerektiğini savunarak, "Ulus olarak bir savaşın verilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu savaş, emperyalizm ile bağımsızlık düşüncesinin savaşıdır. Bu savaş, sömürgeci güçlerin taşeronu bölücülük ve irticaya karşı ulus birliğini ve laikliği savunan Cumhuriyetçilerin savaşıdır. Bu savaş, 'Ne mutlu Türküm' diyebilenler ile bunu diyemeyenlerin savaşıdır. Bu savaş, 'Türkümlük' demekten onur duyanlarla, bunu diyemeyip 'Türkiyeliyim' diyenlerin savaşıdır. Bu savaş, 'Lozan' ile 'Sevr'in savaşıdır." dedi.

Öğrencilere, Mustafa Kemal Atatürk'ün "Sözkonusu vatansa gerisi teferruat" sözlerini hatırlatan Hilmioğlu, "Bugün sözkonusu olan sadece vatandır. Ülkemizin içinde bulunduğu bu durumu doğru bir şekilde görmek, anlamak, algılamak ve gereğinde ülkemiz uğruna yaşamınız pahasına da olsa her tür mücadeleyi vermek zorundasınız. Ülkemizin içinde bulunduğu bireysel kaygılarımızı artık önemsiz kılmaktadır. Yaşadığımız dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun varlığının resmi olarak bittiği 1918 öncesi süreçten hiç de farklı değildir. Çözüm yine tarihimizde saklıdır. Çözüm 1919'da Atatürk'ün Samsun'da başlattığı milli mücadele ruhundadır." diye konuştu.

Hilmioğlu, yaptığı konuşmada "sö-

mürgeci dış güçlerin ve onların ülkedeki siyasi ve ekonomik işbirlikçilerinin" ülkeyi parçalamaya yönelik uygulamakta olduğu planların ülke sınırlarını ciddi olarak tehdit eder boyuta geldiğini savunarak, bu tehditlere karşı ulus olarak bir savaşın verilmesinin zorunlu olduğunu kaydetti.

Rektör Hilmioğlu, "Etnik ayrılıkçı terör örgütüne sözde uygar ülkeler tarafından on yıllardır her tür yardım ve yataklık yapılmaktadır. Hergün birkaç erimiz veya subayımızın şehit olduğu bu günlerde teröre karşı etkin hiçbir siyasal kararın alınmadığını tarih kaydetmektedir. Bu siyasal ihanetin hesabı elbet bir gün tarih önünde verilecektir. Sevgili gençler, sömürgeci dış güçlerin ve onların ülkemiz içerisindeki siyasi ve ekonomik işbirlikçilerinin, ülkemizi parçalamaya yönelik olarak on yıllardır uygulamakta olduğu bu planlar artık ulusal birliğimizi, bağımsızlığımızı ve sınırlarımızı ciddi olarak tehdit eder boyutlara ulaşmıştır." şeklinde konuştu.

Diyarbakır'daki bombalama olayı ile ilgili 2 kişi tutuklandı

Diyarbakır'da 2 ay önce Gevran Caddesi üzerinde bulunan durağa bomba koydukları iddiasıyla gözaltına alınan 7 kişiden 2'si tutuklanarak cezaevine konuldu. 2 bombacının, birbirlerine kontör transferi yaptıkları sırada polisin teknik takibi sonucu yakalandıkları ileri sürüldü.

Ofis Senti'ndeki Gevran Caddesi'nde askeri servis araçlarıyla sivil minibüslere ait durağa, 15 Mayıs günü boru tipi parça

tesirli bomba koyarak 8 kişinin yaralanmasına sebep oldukları iddiasıyla gözaltına alınan 7 kişi, Emniyet Müdürlüğü'nde yapılan sorgulamalarından sonra adliyeye sevk edildi. Burada ifadeleri alınan 7 kişiden, kardeş oldukları bildirilen Mehmet Ç. ve Mikail Ç. mevcut delil durumu dikkate alınarak tutuklanırken, diğer 5 kişi delil yetersizliğinden serbest bırakıldı. Bombacı oldukları iddia edilen kardeşlerin minibüs durağına koydukları bombanın düzenine bağladıkları cep telefonuna ait ve parçalanmış sim kartın bir araya getirilmesi sonucu üzerindeki seri numaradan yakalandıkları belirtildi.

Birleştirilen parçalardan yola çıkan güvenlik güçleri, söz konusu sim kartına mesaj ve kontör gönderilen noktaları saptamış, düzenlenen operasyon sonucu önceki gün 7 kişi gözaltına alınmıştı.

Yine harita krizi

Yunanistan Genelkurmay Başkanlığı tarafından Türkiye'yi bölünmüş bir biçimde gösteren bir harita Türkiye'de tedirginliğe yol açtı. Harita ile ilgili olarak Dışişleri Bakanlığı girişimde bulunduğu belirtildi.

Dışişleri Bakanlığı kaynaklarından öğrenildiğine göre, olayın hemen Türkiye'nin Atina Büyükelçiliği kanalıyla Ankara'ya iletilmesi üzerine Dışişleri Bakanlığı da Yunanistan Dışişleri Bakan-

lığı nezdinde gerekli girişimleri başlattı.

Gazetelerde yer alan haberlerde, Yunanistan Genelkurmay Başkanlığı tarafından 3-7 Temmuz tarihleri arasında Atina'da düzenlenen kriz yönetimi seminerinde, Prof. Mazis isimli bir katılımcının, daha önce ABD ve NATO savunma kolejlerinde kullanılan ve Türkiye'yi bölünmüş gösteren bir harita açarak, Türkiye ile ilgili yorumlarda bulunduğu bildirilmişti.

Genelkurmay muhtırasına tepki gösterenler hakim karşısına çıktı

Genelkurmay Başkanlığı'nın gece yarısı muhtırasına tepki için ortak basın açıklaması yapan 8 sivil toplum örgütü temsilcisi ilk kez hakim karşısına çıktı. Sivil toplum kuruluşları temsilcileri, "askeri tahkir" iddiasıyla 3 aydan 2 yıla kadar hapis istemiyle yargılanıyor.

Şanlıurfa 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 11.07.2007 tarihinde görülmesine başlanan davaya, tutuksuz yargılanan Mazlum-Der Şanlıurfa Şube Başkanı Mustafa Arısüt, Ruha-Der Başkanı M. Salih Samak, TMMOB Şanlıurfa temsilcisi Atilla Yazar, Eğitim-Sen Şanlıurfa eski Şube Başkanı İbrahim Ayhan, İHD Şanlıurfa Şube Başkanı Gülay Koca, Şanlıurfa Hukukçular Derneği Başkanı Ömer Avcı ile Memur-Sen Şanlıurfa Şube Başkanı Ahmet Kaytan katılırken, Disk Genel İş Sendikası Şanlıurfa Şube Temsilcisi Sadık Demir katılmadı. Yargılanan 8 sivil toplum kuruluşu temsilcisini, 17 avukat savundu. Duruşmada kimlik tespitinin ardından tek tek savunmalarını yapan sanıklar, ortak yaptıkları basın açıklamasında orduya "darbeci" demediklerini belirterek beraatlarını talep etti.

Mahkeme, duruşmaya katılmayan Ruha-Der Başkanı Sadık De-

mir'in ifadesinin alınması için davayı 16 Haziran 2007 tarihine erteledi.

Duruşma sonrası Şanlıurfa Adliyesi önünde gazetecilere bir açıklama yapan Avukat Ferda Güllüoğlu, müvekkillerinin Genelkurmay'ın internet sitesinde yayınlanan bildirisinin ardından Anayasa'da güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olan eleştiri haklarını kullanıp bir basın açıklaması yaptıklarını iddia ederek, "Bu açıklamanın ardından müvekkillerimin haklarında Türk Ceza Kanunu'nun 301/2 maddesi gereğince dava açıldı. Ancak basın açıklaması incelendiğinde tamamen Anayasal haklarını kullandıkları ve muhtırayı eleştirdikleri görülecektir" dedi.

3 aydan 2 yıla kadar hapis istemiyle yargılanan İbrahim Ayhan ise "27 Nisan tarihinde Genelkurmay'ın muhtıra niteliğinde bir açıklaması olmuştu. Bu kamuoyunda çok ciddi tepkilere ve rahatsızlıklara yol açmıştı. Biz de Şanlıurfa'daki sivil toplum örgütleri olarak demokratik tepkimizi ortaya koyacak eleştiri bazında bir açıklama yaptık. Bu açıklamadan dolayı yargılanıyor olmamız gerçekten hukuk ilkelerine, hukuk kurallarına aykırıdır. Ümit ediyoruz bu tür düşüncelerinden dolayı hiç

kimse yargılanmaz" dedi.

Memur-Sen Şanlıurfa Şube Başkanı Ahmet Kaytan, Genelkurmay'ın bildirisine kamuoyunun "muhtıra" dediğini öne sürerek kendilerinin de askerin siyasetten elini çekmesi noktasında bir basın açıklaması yaptıklarını söyledi. Yaptıkları açıklamada herhangi bir suç unsurunun olmadığını ileri süren Kaytan, Türkiye'nin her tarafından bu açıklamaların yapıldığını ancak sadece Urfa'da kendilerinin yargılandığını ifade etti. Kaytan, "Umarız bundan böyle demokratik hakkını kullanan hiçbir vatandaşımız mahkeme önünde olmaz. Biz ülkenin demokratikleşmesi, hukukun etkin olabilmesi için mücadelemize bundan sonra da devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Cumhuriyet Savcısı Erhan Sağlam tarafından hazırlanan iddianamede, "Şüphelilerin yapmış oldukları basın açıklamasında yer alan 'gece yarısı muhtıracılığı' ve 'darbeci muhtıracı ordu' ibarelerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile öngörülen ifade özgürlüğü kapsamında bulunduğu kabul edilemeyeceğine, şüphelilerin fikir ve eylem birliği içinde devlet kurumlarından olan Askeri Teşkilat'ı alenen aşağıladıklarına" yer verildi.

Başsağlığı

Değerli yurtsever Maaz Bozyel'in fedakar eşi **Ayten Bozyel'in** vefat haberini üzüntüyle öğrendik. Merhumeye Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır ve başsağlığı dileriz.

Diyarbakır ÇIRA Kültür ve Sanat Derneği

Başsağlığı

Mersin HAK-PAR Kadın Kolları üyesi **Ayten Bozyel'in** yakalandığı amansız hastalığa yenik düşerek aramızdan erken ayrılması bizleri üzmüştür.

Eşinin, ailesinin, dost ve mücadele arkadaşlarının acısını paylaşıyoruz.

KOMKAR- Kürdistan Dernekler Birliği
KOMJIN- Kürt Kadın Bürosu
KOMCIWAN- Kürdistan Gençler Birliği

"İyi Çocuklar" ve hamilerine bulaşanlar yanıyor!..

Casım Rênas

Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın Şemdinli Davası'nda yargılanan "iyi çocuklar"ı dokunanı yakmaya devam ediyorlar.

Şemdinli İddianamesini hazırlayan Savcı Ferhad Sarıkaya'nın başına gelenler, pişmiş tavuğun başına gelmedi.

General Yaşar Büyükanıt'ın, Umut Kitabevi'ne bomba atan ve halk tarafından suçüstü yapıp kısıvrak yakalanan JİT (eski adıyla JİTEM) elamanına, "tanyorum iyi çocuktur" diyerek sahip çıkmasını yargıya müdahale olarak değerlendiren, başta Büyükanıt olmak üzere bölgede görev yapan birçok yüksek rütbeli subay hakkında soruşturma açılmasını talep eden Ferhad Sarıkaya'ya dünyayı dar eden Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK), Yargıtay'ın Şemdinli davasına ilişkin kararına uymayan Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinin de görev yerini değiştirdi.

Yargıtay, Yargıtay Daire Başkanlıkları arasında gidip gelen Şemdinli davasında, mahkeme kararını bozmuş, sanıkların askeri mahkemede yargılanmaları gerektiğini söylemişti.

Yargıtay'ın söz konusu bozma kararına uymayan ve sanıkların sivil mahkemelerde yargılanmasında ısrar eden Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi üyeleri, HSYK'nın kararı uyarınca başka bölgelere atıldılar.

Oluşturulacak yeni mahkemenin üyeleri, dokundukları yeri yakan "iyi çocuklar"a dokunacaklar mı?

Yoksa, onlar da meslektaşların başına gelenlerden ders alıp "iyi çocuklar"a kıyak mı geçecekler?

Bir yolunu bulup Yargıtay kararına uyacak, davayı askeri mahkemeye mi devredecekler?

Bekleyip göreceğiz.

Sömürgeci sistemin temel taşlarından biri olan Türk hukuk ve yargı sisteminin geleneği ve bugüne kadar yaşananlar, birinci ihtimalin çok, ama çok zayıf olduğunu gösteriyor.

Ama yine de "çıkmayan candan umut çıkmaz" mı?!

İkinci alternatifin gerçekleşmesi halinde, neler olacağını gerçeğe yakın biçimde tahmin etmek, zor olmasa gerek.

Hakkında soruşturma açılması talep edilen General Yaşar Büyükanıt hakkında "soruşturmaya gerek yoktur" kararını veren askeri yargı da, "iyi çocuklar"a sahip çıkacak, eylemlerini görevlerinin bir parçası olarak değerlendirecektir.

Askeri yargının rüşvete bulaşan, "devlet malını hortumlamak için çete kuran", açığa çıkartılan çetelerde yer alan askeri personele ilişkin tavrı, kararları, "iyi çocuklar"a ilişkin bu tahminin gerçekleşeceğine dair işaretlerdir.

Askeri cenahta durum böyle iken, sivil cenahta özellikle hükümet kanadında durum bundan farklı değil.

Başbakan Erdoğan "derin devlet" ile ilgili bir soruya cevaplandırırken, Ümraniye'de ortaya çıkartılan cephaneliğe bakmak gerekir, diyor.

Bence Başbakan'ın söyledikleri doğru, ama eksik.

Sadece bakmak yetmiyor, görmek de lazım.

Hele bakmakla yetinmeyip görmesi de gerekli olan, bir ülkenin başbakanı ise, gördüklerinin gereğini yerine getirmesi de gerekiyor.

Basına yansıyan devlet kaynaklı

resmî bilgilere göre, geçen yıl, irili ufaklı 374 çete ortaya çıkartılmış ve bu çetelerle ilgili olarak 292 polis, 119 asker kökenli kamu görevlisi ve 19 savcı hakkında çete bağlantısı iddiasıyla soruşturma yapılmış.

Şu soruyu sormak gerekiyor:

Yapılanına soruşturmaların sonucu ne?

Eğer bir sonuca varılmışsa, varılan sonuç niçin kamuoyu ile paylaşılmıyor?

TBMM'nin Susurluk, Faili Meçhul Cinayetler, Şemdinli Olayları konusunda yaptığı soruşturmanın akıbeti biliniyor.

Buna bakarak, Türkiye yapılan soruşturma ve kovuşturmanın göz boyamaya yönelik, gerçekleri ortaya çıkartmak yerine karartılmasına yardımcı olduklarını söylemeye, bilmem gerek var mı?

Meclis'deki çoğunluğuna rağmen, yukarıda adı geçen komisyon kararlarını meclis gündemine indir(e)meyen, (daha eskiler gitmeden) Hrant Dink cinayetindeki dahilleri gün gibi açıkta olan Trabzon ve İstanbul Emniyeti'ne mensup müdür ve personelin yaptıklarına göz yuman, Hrant Dink'i güpegündüz tehdit eden MİT mensuplarıyla tehdidin makamında gerçekleşmesini sağlayan İstanbul Vali Yardımcısı'na dokunmayan, hükümetin başı, sadece bakmakla yetindikçe, bakıp da görmeme, görüp de gereklerini yerine

getirmeme konusunda kararlı oldukça, başkalarına "şu veya bu olaya bakın" demeye hakkı yok; olmaması lazım.

Bize Ümraniye'deki olaya bakmamızı öneren Erdoğan'a ben de bir öneri yapayım.

Eğer Ümraniye'ye bakıp da görmek istiyorsa aynayı kendi hükümetine, özellikle de en yakın çalışma arkadaşlarından İçişleri ve Adalet Bakanları'na da tutsun.

Orada da "derin devletin" izlerini bulacağına kuşku yok.

Bunu yapmadıkça, "derin devlet", demokrasi, hukukun üstünlüğü üzerine attığı nutuk, palavradan öte bir anlam ifade etmeyecektir.

Ve de "iyi çocuklar" ve hamileri, sadece kendilerine dokunanları yakmakla kalmayacaklar, eylemleriyle ülkedeki yangını körükleyeceklerdir.

Ki, AKP hükümeti de bu yangından en çok etkilenenlerden birisidir.

Bizden, başbakanın çok iyi bildiği bu gerçeği bir kez daha hatırlatması.

Gerisi Başbakan'a, hükümeti ve partisine kalmış..

Her 3 dakikada 1 kadın şiddete maruz kalıyor

Türkiye'de son 2 yılda kadınlara karşı şiddet içerikli 333 bin 237 suç işlendiği ve toplam 113 bin 724 bin kadının suç mağduru olduğu ortaya çıktı.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2005 ve 2006'yı kapsayan suç istatistikleri, Türkiye'de şiddet içerikli suçlarda mağdur olan kadınların sayısını da ortaya koydu. Türkiye'de kadınların son 2 yılda ortalama 3 dakikada bir "şiddet içerikli suç"la karşılaşırken, bu olaylarda toplam 1985 kadın yaşamını yitirdi, 56 bin 445 kadın da yaralandı. Emniyet Genel Müdürlüğü, şiddet içerikli suçlarda mağdur olan kadınları "18 yaş ve altı" ile "19 yaş ve üzeri" şeklinde 2 ayrı kategoride değerlendirdi.

Her 2 kategorideki kadınlar en çok dayak olaylarında mağdur oldu.

2005'te 46 bin 612 olan dayak olayı, 2006'da 71 bin 564'e fırladı. Dayak olaylarında 36 bin 72 kadın mağdur oldu.

2005'te 9 bin 901 olan aile fertlerine kötü muamele olayının sayısı da 2006'da 17 bin 64'e çıkarken, bu olaylarda iki yılda toplam 23 bin 683 kadın mağdur oldu.

2005'te 10 bin 809 olan tehdit olayları 2006'da 28 bin 88'e yükseldi. Bu olaylarda da toplam 13 bin 186 kadın mağdur oldu.

Olaylarda gördükleri şiddet sonucu yaralanan kadın sayısı 2005'te 5 bin 257 iken, bu rakam 2006'da 9 bin 317'ye çıktı.

Ayrıca, toplam 30 bin 621 intihara teşebbüs vakasında 8 bin 773 kadın mağdur olurken, 3 bin 266 intihar ola-

yında 858 kadın yaşamını yitirdi.

Türkiye'de kadınların 2005 ve 2006'da maruz kaldığı şiddet içerikli suçlarla ilgili elde edilen resmi veriler raporda şöyle yer aldı:

Öldürme: 6 bin 846 olayda, 18 yaş altında 301 kadın, 19 yaş üzerinde 523 kadın mağdur,

Yaralama: 87 bin 626 olayda, 18 yaş altında 3 bin 2, 19 yaş üzerinde 11 bin 572 kadın mağdur,

Darp: 118 bin 176 olayda, 18 yaş altında 2 bin 682, 19 yaş üzerinde 33 bin 390 kadın mağdur,

Tehdit: 38 bin 897 olayda, 18 yaş altında 589, 19 yaş üzerinde 12 bin 597 kadın mağdur,

Aile fertlerine kötü muamele: 26 bin 965 olayda, 18 yaş altında bin 378, 19 yaş üzerinde 22 bin 305 kadın mağ-

dur,

Irza geçmek: 2 bin 506 olayda, 18 yaş altında bin 45, 19 yaş üzerinde bin 2 kadın mağdur,

İntihar: 3 bin 266 olayda, 18 yaş altında 124, 19 yaş üzerinde 446 kadın mağdur,

İntihara teşebbüs: 30 bin 621 olayda, 18 yaş altında 2 bin 325, 19 yaş üzerinde 6 bin 448 kadın mağdur oldu.

Diyarbakır 5 Nolu: Zulmün çarkında yitmeyen umutlar...

C. DOĞAN

*İşkence korkutmaz beni
Ne de bedenim toprağa son yıkılışı
Ölümün namlusundan saçılan son
kursunlar*

*Ne de duvardaki gölgeler
Dahası,
Acının görülmez son yıldızının
Yere fırlattığı gece de korkutmaz be-
ni*

*Beni korkutan yalnızca;
Duyarsız, acımasız dünyanın kör
umursamazlığı...*

Halfden Rasmussen

İnsan, doğanın ve tarihin değişimi serüveninde insani olan her şeyi yaşam tarzı olarak benimser. İnsani olan ise siyasal, ideolojik, felsefi, teorik-pratik ve estetik yaşam öğelerinden oluşur. İnsanoğlu, mücadele azmini bu değerlerle bezemiş, bu değerler ışığında ona içerik ve anlam katmıştır. Çetin ve zor olanı başarmak, iyi bir gelecek kurmak insanın yaşam serüveninde, büyük başarıların yanı sıra, ağır ve katlanılması güç acılara da yol açmıştır. Mücadele azmi ve hayatı yeniden kurma kavgası; şiddet, yok etme, silikleştirme ve kendi özünden uzaklaştırılma baskısıyla yüz yüze bırakmıştır insanı. İktidar mücadelesinin en derin yıkımlara yol açtığı alan, daha çok hak ve özgürlük mücadelesini sürdürenlerin maruz kaldığı baskı ve zor politikasıdır. Bu politika, sistematik olduğu kadar, vahşi ve yok edici olmuştur. İnsan hakları mücadelesi her ne kadar ideolojiden bağımsız ele alınsa da ideolojilere eşit mesafede de görülmelidir. Aslında insan hakları mücadelesi ideolojik bir mücadele sürecidir. Bireyin, toplumun ve devletin kendini nasıl konumlandığı ile ilişkilidir.

İnsan hakları mücadelesinin bir di-

ğer önemli unsuru ise tanığın kendini mağdur ile empati yapmasına zorlamaktır. Bunun yolu mağdurun yaşadığı hak ihlallerini olabildiğince fazla kişiye anlatması bunu paylaşmasıdır.

İnsan hakkı ihlallerinin en yıkıcı olanı; işkencedir. İşkencenin en az üç temel amacı vardır. Bilgi toplamak, kurbanın ruhsal örgütlemesini bozmak, toplumda korku yaratmak...

1980 darbesi sonrası Diyarbakır cezaevinde yaşananları; Bayram Bozyel, 'Diyarbakır 5 Nolu' adlı kitabında tanıklığına sunarken, aslında işkencenin kişinin ruhsal ve bedensel örgütlemesi üzerindeki etkilerini de iyi bir dille gözler önüne sermiş. Bozyel, tanık ve mağdur olarak, duygularını ifade ederken, yaşadığı travmaları tanımlarken, insani olandan hiç uzaklaşmadan kendi ruhsal örgütlenmesinin zarar görmemesi için verdiği çaba ve gösterdiği direnişle, Diyarbakır 5 Nolu'da yaşanan vahşetin boyutlarının ne kadar büyük olduğunu bizlere sunuyor.

5 Nolu, aynı zamanda, körkütük insan duyarsızlığına, insanın nasıl da canavarlaştığına bir ayna tutmaktadır.

Diyarbakır cezaevinde darbecilerin eliyle ve onların maşalarınca yapılan işkencelerin sonucunda 53 kişi ölmüş. (Bunların 14'ü kendini astı veya yaktı, 23 kişi çeşitli hastalıklardan öldü, 7 kişi işkence sonucu öldü, 7 kişi ölüm orucu veya açlık grevi sonucu yaşamını yitirdi.) Sağ kalıp tahliye edilenlerin büyük bir çoğunluğu ruhsal travmaları nedeni ile uzun bir süre psikoterapi gördüler. İnsanın kanını donduran vahşet çarkı karşısında, hayatta kalabilmenin dahi başarılı sayıldığı 5 Nolu zindanı, direniş gösteren ve teslim olmaya hayır diyenlerin çığlıklarıyla, "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek!" feryatlarının arkasında dava adamları bırakmış olması, geleceğe ve insan onuruna güvenle bakmak konusunda ne kadar çok umudumuzu

arttırırsa azdır.

Bu zulüm çarkına maruz kalıpta, geleceğe ve insana dair her şeye umut ve sevgiyle yaklaşmayı becermiş insanların aramızda olması, insan olma erdemini, onlarla birlikte duyumsamak ne güzel.

Asıl problem, Nazi kamplarının da ötesinde olan bu uygulamalardan sorumlu olanların üstüne, bugüne değin gidilememesi ve yargı önüne çıkarılamamalarıdır. Açık ki, baskı ve zor rejimleri kendileriyle yüzleşmekten, gelecek kuşakların daha insanca bir düzen içinde yaşama hakkına saygı göstermekten korkmaktalar. Bunun için, yarın da ihtiyaç duyacağı bu zavallı takımın açığa çıkarılmasını engellemekte, gerçeklerin üzerini örtmekte, olup bitenleri toplumun hafızasından silmeyi amaçlamaktadır.

Diyarbakır 5 Nolu'nun, olağan dışı

Bayram Bozyel

DİYARBAKIR 5 NOLU

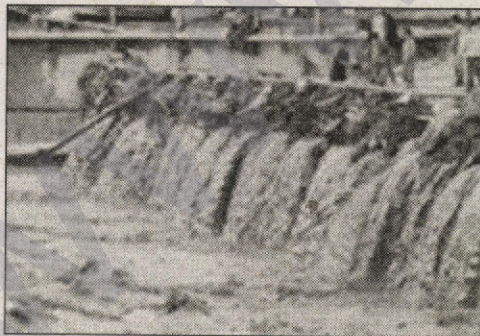
DENG Yayınları

Yazar : Bayram Bozyel
Kitabın Adı : Diyarbakır 5 nolu
Yayıncı : DENG Yayınları
İletişim :
Diyarbakır :0412 223 89 23
İstanbul : 0212 256 38 37

kendileriyle yüzleşmekten, gelecek kuşakların daha insanca bir düzen içinde yaşama hakkına saygı göstermekten korkmaktalar. Bunun için, yarın da ihtiyaç duyacağı bu zavallı takımın açığa çıkarılmasını engellemekte, gerçeklerin üzerini örtmekte, olup bitenleri toplumun hafızasından silmeyi amaçlamaktadır.

yönetimlerin ve insani olmayan ideolojik şartlanışların bireylerde ve toplumlarda yaratacağı tahribatların neler olacağı, darbe çıkırtkanlıklarının bilinçli veya bilinçsizce yapıldığı, savaş fetişizminin işlendiği günümüzde bile, konusunda iyi ve örnek bir kitap olduğu kanısındayım. İyi ki Diyarbakır 5 Nolu kitabını tanıklığına sundun diyor ve Bayram Bozyel'e teşekkür ediyorum.

Hakkari'yi yine sel vurdu

Hakkari'de şiddetli yağışın yol açtığı selde Çanaklı köyünde bazı evler yıkıldı, bazıları ise sular altında kaldı.

08.07.2007 tarihinde yağın yağmur nedeniyle Hakkari'ye 15 kilometre uzaklıktaki 90 haneli Çanaklı köyünün ortasından geçen derenin taşması sonucu 2 ev, 1 iş yeri yıkıldı, 10 ev sel suları altında kaldı. Sel

sularının bastığı evlerdeki kadın ve çocukları Mehmetçik ve vatandaşlar kurtardı.

Selde yüzlerce küçük ve büyükbaş hayvanın telef olduğu öğrenildi. Hakkari Valisi Ayhan Nasuhbeyoğlu, Vali Yardımcısı Ali Hamza Pehlivan ile İl Jandarma Alay Komutanı Albay Erhan Kubat köyde incelemelerde bulundu. Sel bölgesinde Sivil Savunma Arama ve Kurtarma ekipleri ile İl Özel İdaresine ait iş makineleri çalışmalarına başladı.

Bu arada Van'ın Başkale ilçesinde etkili olan yağışlar sonucu Van-Başkale kara yolunun, Bebleşin mevkinde meydana gelen heyelan nedeniyle ulaşımına kapandığı bildirildi. Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü ekiplerinin yolu ulaşımına açma çalışmalarına başladığı öğrenildi.

BAŞSAĞLIĞI

Değerli arkadaşımız
Maaz Bozyel'in eşi
Ayten Bozyel'in
vefatı dolayısıyla üzüntü
içindeyiz Merhumeye
Allahtan rahmet, Bozyel
ailesine, yakınlarına sabır
ve başsağlığı dileriz.

**Barzani Alpergin
Vahap Meşe
Mehmet Korkmaz**

BAŞSAĞLIĞI

PM üyemiz Maaz Bozyel'in fedakar eşi Ve Partimizin Mersin kadın kolları üyesi **Ayten Bozyel**'in vefatı dolayısıyla derin üzüntü içindeyiz. Merhumeye Allahtan rahmet, Bozyel ailesine, yakınlarına sabır ve başsağlığı dileriz.

**Hak ve Özgürlükler
Partisi (HAK-PAR)**

12 gençten birisi çete üyesi

Meclis Çocuk ve Gençlerdeki Şiddeti Araştırma Komisyonu'nun raporu, Türkiye'de her 12 gençten birinin çete üyesi olduğunu ortaya koydu.

Raporda yer alan araştırmaya göre, her 10 gençten biri delici-kesici alet, her 20 gençten biri de ateşli silah taşıyor. Komisyon raporu gençler arasında alkol, sigara ve kumar gibi kötü alışkanlıkların da yaygınlaştığı tespitinde bulundu. Rakamlara göre gençlerin yüzde 6.2'si kumar, yüzde 22.4'ü de şans oyunu oynuyor. Ortaöğretim kurumlarında okuyan gençlerin yüzde 15.6'sı sigara içerken, içki kullananların oranı da yüzde 16'yı buluyor. Meclis Çocuk ve Gençlerdeki Şiddeti Araştırma Komisyonu'nun raporu, gençler arasında giderek artan kötü alışkanlıklara ilişkin önemli tespitler içeriyor. Komisyon tarafından "Türkiye'de Ortaöğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrencilerde Şiddet ve Şiddeti Etkileyen Etkenlerin Saptanması" amacıyla yapılan araştırmaya göre, gençlerin yüzde 15.6'sı sigara kullanıyor. Bu oran erkek öğrencilerde yüzde 21.8 olarak belirlenirken kız öğrencilerin yüzde 7.5'i sigara içiyor. Yine gençler arasında içki içenlerin oranı yüzde 16.5'i buluyor. Yapılan araştırmada yer alan, "son üç ay içinde uyuşturucu/uyarıcı madde kullandınız mı?" şeklindeki soruya ise gençlerin yüzde 2.6'sı "Evet" yanıtını verdi.

Komisyon raporunda yer alan araştırmacının ortaya koyduğu bir başka önemli bulgu da gençler arasında çeteleşmenin giderek yaygınlaştığı yönünde oldu. Buna göre gençlerin yüzde 9.2'si delici-kesici alet taşıyor, yüzde 5.9'u da üzerinde ateşli silah bulunduyor. Araştırmaya göre ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin yüzde 7.7'si de çete üyesi. Bu oranlar "gençler arasında yaralanma ve şiddet davranışları açısından riskli davranışların oldukça yaygın olduğu"nu gösteriyor. Aynı zamanda da her 10 gençten birinin delici-kesici alet, her 20 gençten birinin ateşli silah taşıdığını, her 12 gençten birinin de çete üyesi olduğunu ortaya koyuyor.

Araştırmaya göre gençlerin yüzde 6.2'si kumar oynarken yüzde 22.4'ü de şans oyunları oynuyor. Raporda yasal olarak gençler arasında olmaması gereken kumar ve şans oyunu oynama davranışlarının tespit edildiği belirtilerek "kumar oynama ile ilgili yasal önlemlerin uygulamalarının yoğunlaştırılması gerekmektedir. Şans oyunu oynatan kurumların mutlaka, 18 yaş sınırına dikkat etmeleri gerekmektedir. Başta ebeveynler olmak üzere toplumun gençlerin kumar ve şans oyunu oynamaları konusunda duyarlılıklarının artırılması gerekmektedir" denildi.

Türkiye'de Milli Komitelerle Yapılan Resmi Tarih

Ali Haydar KOÇ

alihaydar-koc@arcor.de

Türkiye'de 1930'lardan beri süresiz bir şekilde çeşitli yönetmeliklerle denetim altında tarih araştırmacılığı yapılmaktadır. Devletin öngördüğü sınırlar içinde çalışmalarını yürüten Türk tarihçiler, bir yandan milli Türk tarihini üniversiteler, enstitüler ve okullar aracılığıyla Kürt toplumu içinde yayılması sağlanırken, diğer taraftan denetim-yönetmelik yoluyla devletin devamlılığı için tehlike olarak telaki edilen Kürt toplumuna ait tarihi bilgilerin ortaya çıkarmaması için de çabalar harcamaktadırlar. 1980'den sonra tarih araştırmalarının devlet tarafından çok sıkı bir şekilde baskı altına alınarak kontrol edilmesi ile Türklüğü yücelten tarihi çalışmalara önem verilmiş, çağdaş Türk milliyetçiliği ve Türklüğün kültürel/dinsel yönü fazlasıyla öne çıkarılmıştır. Öncelikle sömürge Kürdistan'da cumhuriyet tarihinin ilk yılları üzerinde resmi tarih tezlerinin yeniden şekillendirilmesi isteniyordu. Sömürge Kürdistan'da Türk tarihi, kültürü ve medeniyeti, Türk-İslam sentezi düşüncesi yoluyla propaganda edilmeye çalışılarak, Kürtler arasında zayıflayan asimilasyoncu resmi Türk tarih tezlerine yeniden güç kazandırılmaya çalışılıyordu. Sınırlı sayıda bazı tarihçiler, bu resmi devlet söylemini içeren anlayışın dışına çıkmaya çalıştırlarsa da, çeşitli cezai uygulamalarla sindirildiler.

Devletin belirlediği sınırlar içinde yürütülen tarih araştırmaları, 1980'den sonra Türklük akımlarını güçlendirmenin önemli bir aracı olarak da değerlendirilmiştir. Özellikle sömürge Kürdistan'daki resmi devlet kurumlarında ve okullarda, tarih eğitim ve öğretimine ağırlık verilerek, Türklüğün yüce bir geçmişe sahip olduğu düşüncesi, yaygın bir şekilde yazılı/sözlü olarak propaganda ediliyordu. Örneğin; Hiç ilgisi olmamasına rağmen, sömürge Kürdistan'da devletin herhangi bir resmi kurumuna basit bir hizmetli alınmasıyla ilgili yapılan sınavlarda ilgi duyan kişilere (bunların ekseriyeti okuma-yazması olmayan Kürtlerden oluşuyordu) sorulan soru-

larda, öncelikle yüce Türk tarihinin kahramanlarının doğum/ölüm tarihlerini, Türk milli bayramlarının tarihlerini, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kurtuluş savaşını ve genel olarak Türk tarihini çok bilmek zorunda bırakılıyorlardı. Sömürge Kürdistan'da, Kürt toplumunu hiç bir şekilde ilgilendirmeyen bütün bu bilgiler, Türkiye'de belli kurumlarda, devletin resmi gazetede yayınladığı yönetmeliklerin sınırları içinde çalışan ve bu alanda tarih bilimi adına araştırmalar yapan tarihçiler tarafından hazırlanıyordu. Türkiye'nin bu siyasal tavrı, Kürdistan'da devletin önemli sömürgeci uygulamalarından birini oluşturuyordu.

1980'den sonra, Türkiye'de belli merkezlerde daha güçlü bir şekilde kurumsallaştırılan tarih bilim araştırmaları, öncelikle Yükseköğretim Kurumunun ve aynı tarihlerde Türkiye'deki bütün üniversitelerde kurulan Atatürk ilkelere ve inkılap Tarihi enstitülerinin yönetmelikleriyle yönlendirilerek, devletin denetimi altında tutulmaktadırlar. Ayrıca üniversitelerdeki tarih kürsüleri, Türk Tarihi kurumu, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türkiye Enstitüsü vs. gibi kurumlarda, devletin çizdiği sınırlar içinde, devletin bekası için tarih çalışmalarını yürütmekle görevlendirilmişlerdir. Türkiye'de tarih araştırmaları adına ortaya çıkan bütün bu kurumlar ve bu kurumlarda tarih araştırmaları yapan tarihçiler, çok açık bir şekilde Türklük ideallerini içeren amaçlar doğrultusunda, devletin egemen yapısının sömürge Kürdistan'da güçlendirilmesi yönünde katkılar sunmakta ve ayrıca üniversitelerde Kürt tarihi ile ilgili bilimsel çalışmalar yürütecek kürsülerin ve enstitülerin kurulmaması önünde de engelleyici rol oynamaktadırlar.

1980'den sonra tarih araştırmaları için devletin dayattığı çerçevede yapılan kurumsallaşma, günümüzde ırkçı Türk sağcıları/solcuları tarafından gönüllü bir şekilde kabul görebilen, Kürt ulusuna karşı baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu kurumlar tarafından yapılan tarih araştırmaları içerik bakımından, Kürt toplumunu büyük oranda, Türkler arasında, düşman ulus olarak propaganda etmektedir. Ki günümüzde Kürdistan dışında, Türkiye sınırları için-

de Kürtlere karşı ortaya çıkan bazı linç etme olaylarının çıkış zeminini de, bilim çalışmaları dışında geliştirilen ve devletin yaptırım gücüyle yapılan bu ırkçı tarih araştırma anlayışına dayanmaktadır.

Türkiye'de, devletin tarih araştırmaları ve tarihçiler üzerinde kurduğu denetimin daha açık bir şekilde anlaşılması için bir örnek verecek olursam: "Yükseköğretim kuruluş başkanlığının 2001 tarihinde, Resmi gazetenin 24399 sayısında-Yakın çağ tarih araştırmaları milli komitesi yönetmeliği-başlığı adı altında bir resmi açıklama yaparak, tarih araştırmalarının amaçları yönetmelikte kısaca şöyle dile getirilmektedir: „ Madde 1 Yakın Çağ Tarih araştırmaları milli komitesinin amacı; yükseköğretim kurumlarında Türkiye'nin bölgesel, ikili ve çok taraflı uluslararası ilişkilerini kapsayan tarihi, kültürel, siyasi, iktisadi, hukuki, jeopolitik ve stratejik konularda bilimsel yöntemlerle araştırmalar, incelemeler, değerlendirmeler ve stratejik analizler yapmaktır. Madde 2 yönetmeliğin hangi kanuna göre düzenlendiğine dair, Madde 3 yakın çağ tarih araştırmaları Milli Komitesinin kimlerden oluşacağı, Madde 4 Komitenin görevleri: Yükseköğretim kurumlarında ve kuruluşlarda yakın çağ tarih alanında yürütülmekte olan faaliyetleri izlemek, önerilerde bulunmak, milli komitenin kararlarıyla onlara projeler vermek, projeleri izlemek ve proje sonuçlarının yurt çapında etkili bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak, tarih araştırmaları kapsamında verilecek diğer görevleri yapmak.....“ 2001'de yayınlanan „Yakın çağ tarih araştırmaları milli komitesi yönetmeliğinin“ içeriğiyle ilgili kısaca verdiğim bu bilgiler, resmi gazetede çok geniş bir şekilde ele alınmaktadır. Devletin kurduğu milli komitelerin yönetmelikleriyle araştırmalarını yürüten Türk tarihçiler, bu bilim dışı araştırmalardan rahatsızlık duymamaktadırlar. Sonuç olarak, Türkiye'de tarihçilik ve tarih araştırmaları 1980'den sonra cumhuriyet devrinin ilk yılları üzerinden kendisini tekrardan devletin denetiminde değişik kurumlar adı altında yenileyerek, günümüzdeki Türk ırkçılığına düşünsel zemin sunmaktadır. Sömürge Kürdistan bu düşünsel zeminin ana hedefleri arasında yer almaktadır.

Dünyanın 7 harikası açıklandı

Dünyanın 7 harikası, yeniden belirlendi. 7 harika eser olarak belirlenen yapılar, Portekiz'in başkenti Lizbon'da açıklandı. Bu eserler arasında Türkiye'den hiçbir yapı bulunmuyor.

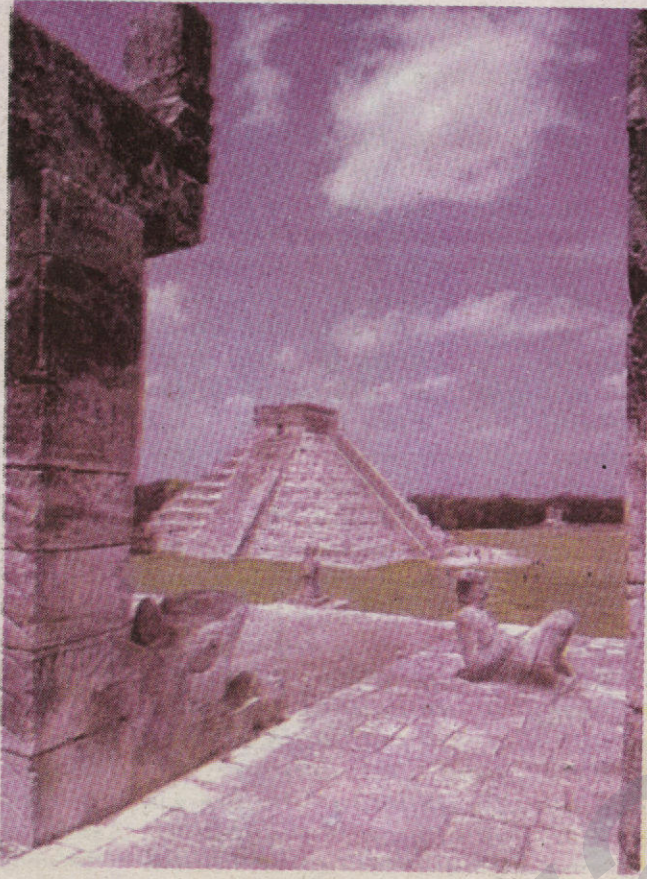
Dünyanın yeni 7 harikası, Portekiz'in başkenti Lizbon'daki Benfica Stadi'nda yapılan törenle ilan edildi.

Ürdün'deki Petra Antik Kenti, Çin Seddi, Brezilya'daki Kurtarıcı İsa Heykeli, Peru'daki Machu Picchu Antik Kenti, Meksika'daki Chichen Itza Piramidi, İtalya'nın Roma kentindeki Kolezyum ve Hindistan'daki Taç Mahal anıt mezarı olarak açıklandı.

Dünyanın 7 harikasının açıklandığı törene ABD'li sinema sanatçısı Hillary Swank, Hintli sinema sanatçısı Bipasha, Basu ve İngiliz sinema sanatçısı Ben Kingsley katılırken, ünlü ABD'li şarkıcı Jennifer Lopez ve ünlü opera sanatçısı Jose Carreras, seslendirdikleri parçalarla törene renk kattılar.

Dünyanın 7 harikası, başkanlığını İsviçreli Bernard Weber'in yaptığı merkezi İsviçre'de bulunan New7Wonders Vakfı tarafından, 100 milyondan fazla kişinin internetten veya cep telefonu mesajlarıyla 6 yıl içinde www.new7wonders.com internet sitesine verdikleri oylarla belirlendi.

Merkezi Paris'te bulunan BM Eğitim,

Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), dünyanın yeni 7 harikasını belirlemek amacıyla yapılan oylamayı, yalnızca oylamaya katılanların düşüncesini yansıttığı gerekçesiyle desteklemediğini açıklarken, New7Wonders Vakfı Başkanı Weber, oylama sonucu elde ettikleri gelirin yüzde 50'sinin tüm dünyadaki eserlerin restorasyonu amacıyla harcanacağını belirtti.

Restorasyonu yapılacak eserler arasında, Afganistan'da 2000 yılında Taliban tarafından havaya uçurulan dev Bamiyan Buda heykeli de bulunuyor.

Kürt kültür elçileri Dünya folklor, sanat ve Kültür festivali'nde

Her yıl geleneksel olarak Birritanya Galler bölgesinde yapılan Dünya folklor, sanat ve Kültür festivali'ne Mamosta Hüseyin Çiçek'in çalıştırdığı

KOMKAR İngiltere Folklor ekibi, tekrar davet edildi.

Bu yıl 09.07.2007 -15.07.2007 tarihleri arasında gerçekleşecek Festivalde KOMKAR İngiltere Folklor ekibi Kürt halk oyunlarını sergileyecek.

Londra Komkar'ın Kürt Halk Dansları Ekibi, geçen yıllarda yapılan festivallerde, 3 kez dünya birinciliğini ve 2 kez de dünya ikinciliğini kazanmıştı.

Ekip, bir hafta boyunca yaklaşık, 70 ülkenin katılacağı bu sanat ve kültür festivalinde Kürt halkını temsil edecek.

(Azad Ayyıldırım/London)

Örgütsel Mücadele mi, Meclise Girme mi?

Yılmaz ÇAMLİBEL

ycamlibel@web.de

Seçim barajıyla ilgili yazım, okuyuculardan olumlu ve olumsuz tepkiler aldı. Bu nedenle düzene muhalif partilerin önüne konulan %10 barajı konusundaki görüşümü, biraz daha açarak sizlere aktarmak istiyorum.

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasına göre, 30 TC vatandaşı yan yana gelerek parti kurabilir. Ancak kurulan hiç bir parti, Türkiye'de Türk halkından başka bir halkın, Türk dili ve kültüründen başka dil ve kültürün olduğunu söyleyemez. Kurulan partiler, Atatürk ilke ve devrimlerine uygun şekilde çalışmak zorundadırlar. SPY işte bu ve buna benzer şeyler yer alıyor.

Bu nedenle Türkiye'de çok parti vardır, ama çoğulculuk yoktur. Diğer bir deyişle, resmi ideolojinin dışında düşünen ve o düşüncüyü örgütlenme özgürlüğü yoktur. Ama bu yasanın açık hükümlerine karşın, yıllar süren mücadeleler ve ödenen ağır bedeller sonucunda, düzen karşıtı partiler kurma aşamasına geldik.

Bu gelişmenin önünü kesemeyen Türk devleti, bu sefer de düzen karşıtı partilerin meclise girmesini engellemek için, Seçim Yasasına %10 barajını koydu. Bu durumda bize düşen görev, geçmişte SPY'ni nasıl işlemez hale getirmişsek, %10 barajını da aşmanın yollarını bulmaya çalışmak ve bunu başarmak olmalıdır.

Oysaki, Kürt halkı ve Türk emekçilerinin temsilcisi olduğunu söyleyen bazı partiler ve onların bazı yöneticileri, "%10 barajını aşamayız" diyerek partilerinden istifa edip, bağımsız aday oldular. Ben, adı geçen yazımda "barajı geçemeyiz" lafının, düzen karşıtı grupların bilincini karartmak ve onları yanlış hedeflere yöneltmek için, derin devlet tarafından hazırlandığını yazdım. Kürt ulusunu ve Türk emekçi halkını kurtaracağını söyleyenlerden bir miktarının bu projeye bilinçli, bir miktarının ise bilinçsizce yandaş olduğunu söyledim.

Şimdi, başka bir şey daha söylüyorum. Derin devletin mutfağında hazırlanan bu projenin bir amacı da, düzen muhaliflerini güvensizliğe sürüklemek, insanları bireyciliğe özendirek örgütsel mücadeleyi gevşetmek ve mümkünse yok etmektir.

20 milyonluk Kürt ulusunun temsilcisi olduğunu iddia edenler, bu halktan 3 milyon oy toplayıp barajı

geçemeyeceğini söyleyip partilerini bir köşeye atmanın savunulacak bir yönü yoktur. Keza emekçilerin temsilcisi olduğunu söyleyenler, büyük çoğunluğunun emekçi olduğu 50 milyonluk halktan 3 milyon oy alamayacağını söyleyip partisinden istifa etmeleri, kitlelere ve örgütsel mücadeleye güvenmemektir. Beceriksizliklerine kılıf uydurmaktır.

Bunu, halkın sesini meclis kürsüsüne taşımak ve sorunları çözmek için yaptıklarını söylüyorlar. Duyan da zanneder ki bu insanlar, her gün meclis kürsüsüne çıkıp kapitalizme, sömürüye, sömürgeciliğe ver yansın edecekler ve düzeni değiştirecekler.

Her alanda olduğu gibi Meclis kürsüsü de, egemenlerin denetimi altındadır. İç tüzük gereği, herkes öyle canının istediği zaman kürsüye çıkıp konuşamaz. Ayrıca düzen karşıtı insanların, tüzüğün verdiği haklardan yararlanması, divan yöneticileri tarafından engellenmektedir.

Ben, "Bizim burjuva meclisinde ne işimiz var." diyenlerden değilim. Ulusal ve sınıfsal mücadeleyi kazanmak için, her alanın etkin biçimde kullanılmasından yanayım. Ama bunun bireysel çabalarla değil, örgütsel çalışmalarla sağlanacağına inanıyorum. Zira sorunlarımız toplumsaldır ve bu nedenle ancak örgütsel çalışmalarla çözümlür.

Türkiye'de örgütlü mücadelenin ne denli belalı bir uğraş olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu, önu tuzaklarla dolu, yıllarca süren ve özveri isteyen bir iştir. Feodal üretim ilişkisi içinde çırpınan Kürt halkına ulusal bilinç taşımak, keza beyni Türk ırkçılığıyla yikanmış emekçilere, sınıfsal bilinç taşımak, iğneyle kuyu kazmak gibidir. Özveri, sabır ve direnç isteyen bir iştir. Bu, bir maraton koşusudur. Sabır ve enerjimizi buna göre ayarlamamız gerekir.

Seçime az bir zaman kaldı. 23 Temmuz günü kaç bağımsızın kazandığını hep birlikte göreceğiz. Ben bunun söylenen rakamın yarısından daha az olacağını zannediyorum. Kazananların meclis kürsüsünü ne kadar kullanabileceğini göreceğiz. Ben adım gibi eminim, partisinden istifa edip bağımsız aday olma konusu, parti tabanlarında ve toplumun duyarlı kesimleri tarafından enine boyuna irdelenecek ve bu kararı alanlar mahkum edilecektir.

19.07.2007
05.03.1988